Metsäkylä osa-alue I

Yleiskaavaselostus

Nurmeksen kaupunki - Tekninen palvelukeskus – Ympäristön hallinta

2003-2005

ESIPUHE **4**

TIIVISTELMÄ **5**

1. JOHDANTO **6**

1.1 OSAYLEISKAAVATYÖN TAUSTAA 6
1.2 LAATIMISPÄÄTÖS JA SEN PERUSTELUT 6
1.3 TYÖOHJELMA PÄÄPIIRTEISSÄÄN 6
1.4 OSAYLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET 7

2. LÄHTÖKOHDAT **7**

2.1 STRATEGISET LÄHTÖKOHDAT 7
2.2 ALUSTAVAT TAVOITTEET 8
2.3 ONGELMAT JA KEHITYSTARPEET 8
2.4 KEHITYSKUVAT JA NIIDEN VAIKUTUKSET 9

3. SELVITYKSET **9**

3.1 SELVITYSTARPEIDEN RAJAUS JA SELVITYSMENETELMÄT 9
3.2 SELVITYKSET 10
3.2.1 Alueen kylärakenne ja historia *10*
3.2.2 Luonnonympäristö *15*
3.2.2.1 Ilmasto, sää ja ilmansaasteet 15
3.2.2.2 Kallio ja maaperä 15
3.2.2.3 Vesistöt 16
3.2.2.4 Kasvillisuus 17
3.2.2.5 Eläimistö 17
3.2.2.6 Luontoselvitykset ja Natura 2000 -verkosto 18
3.2.3 Kulttuuriympäristö *29*
3.2.3.1 Kulttuurimaisemaselvitykset 29
3.2.3.2 Rakennusperinnön inventointi ja arvottaminen 29
3.2.3.1.1 Kuohatti 29
3.2.3.1.2 Ronkeli 40
3.2.3.1.3 Petäiskylä 42
3.2.3.1.4 Mujejärven ympäristö 47
3.2.3.3 Muinaisjäännökset 52
3.2.4 Maisema ja kyläkuva *53*
3.2.5 Liikenne *55*
3.2.6 Yhdyskuntatekniikka *55*
3.2.7 Maanomistus *56*
3.2.8 Pohjakartta *56*
3.2.9 Suunnittelutilanne *56*
3.2.10 Väestö ja työpaikat *57*
3.2.11 Asuminen ja palvelut *58*
3.2.12 Valtakunnalliset intressit *59*
3.2.13 Sosiaaliset olot *59*

4. TAVOITTEET VUOTEEN 2010 ..... **61**

4.1 TAVOITTEET JA MITOITUS 61
4.1.1 Valtakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet yleiskaavoitukselle *61*
4.1.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 61
4.1.1.2 Soidensuojelun perusohjelma 63
4.1.1.3 Rantojensuojeluohjelma 63
4.1.1.4 Vanhojen metsien suojelu 63
4.1.1.5 Luonnonsuojelu- ja metsälaki 64
4.1.1.6 Natura 2000-verkosto 64
4.1.1.7 Vesihallituksen suositukset 64
4.1.1.8 Vesien suojelun tavoitteet vuoteen 2005 65
4.1.1.9 Metsähallituksen maankäyttötavoitteet ja sen hallinnassa olevien rakennusten suojelu 65
4.1.2 Maakunnallisten suunnitelmien tavoitteet *66*
4.1.2.1 Maankäytön ja aluerakenteenperiaatteet sekä maakuntakaavan työohjelman visiot 66
4.1.2.2 Suojelu- ja virkistysalueet 67
4.1.2.3 Vesien suojelun tavoitteet 69
4.1.2.4 Loma-asutus 69
4.1.3 Rakennesuunnitelman 2010 yleiskaavasuunnittelulle asettamat tavoitteet *71*
4.1.2 Metsäkylä I osayleiskaavan suunnittelutavoitteet ja -periaatteet *76*
4.1.2.1 Yleiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet 76

4.1.2.2 Rantojen käyttöön liittyviä tavoitteita 76
4.1.2.3 Virkistykseen ja liikenteeseen liittyviä tavoitteita 77
4.1.2.4 Loma-asutukseen liittyvät tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet 77
4.1.2.5 Venevalkamat ja uimarannat 81
4.2 TAVOITTEIDEN JULKINEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN 81

5. MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT 81

5.2 VAIHTOEHTOJEN VAIKUTUKSET JA VERTAILU 82
5.3 LAATIMISVAIHEEN KUULEMINEN 85
5.4 MAANKÄYTTÖRATKAISUN VALINTAPÄÄTÖS 85

6. YLEISKAAVA 85

6.1 YLEISKAAVAN KUVAUS 85
6.1.1 Yleistä 85
6.1.2 Pohjakartta 86
6.1.3 Kokonaisrakenne ja mitoitus 86
6.1.4 Suunnittelualueen kehittämistavoitteet, osa-alueet, alueiden käyttötarkoitukset, erityiskohteet ja kaavoitustavoitteista poikkeamiset 90

7. YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET 123

7.1 ARVIOINTIMENETELMÄT 123
7.2 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET 123

8. YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN 124

9. SEURANTA 125

10. KAAVOITUSPROSESSIN VAIHEET 126

LÄHTEET 127

LIITTEET…….

VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET /Metsäkylä osa-alue I yleiskaava …….

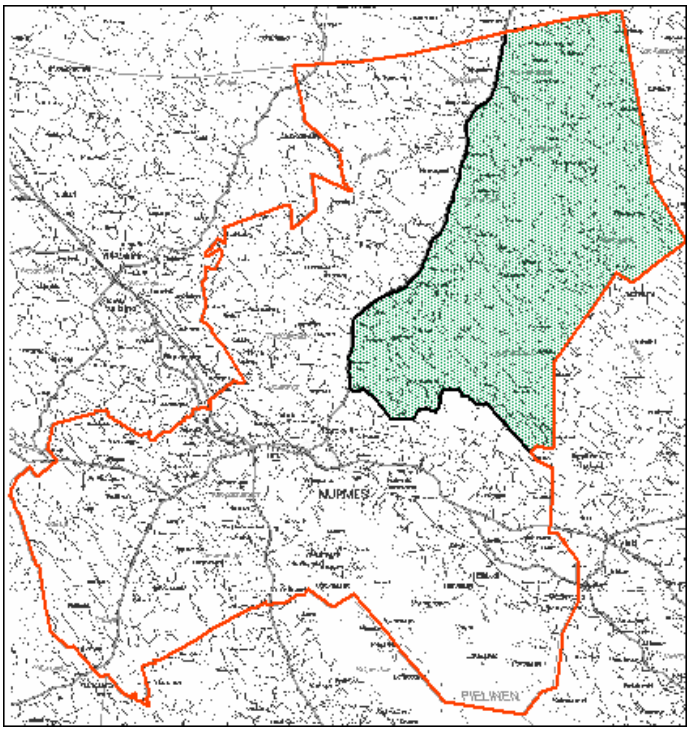
RAKENNUSTAPAOHJEET MAASEUDULLE ……..

ESIPUHE

Metsäkylä-alueen osan I osayleiskaavoituksessa on noudatettu Maankäyttö- ja rakennuslakia vaikka kaavoitus on aloitettu jo vuonna 1999. Kaavoituksessa on erityisesti painotettu avoimuutta, vuorovaikutteisuutta ja vaikutusten arvioimista. Kaavasta tulee oikeusvaikutteinen.

Metsäkylä osa-alue I:n osayleiskaavaprosessin vaiheet ja niihin liittyvät raportit ovat seuraavat:

Suunnittelun aloittaminen: OHJELMARAPORTTI 3.3.1999
Selvitykset: LÄHTÖKOHTARAPORTTI 30.3.1999
Tavoitteet: TAVOITERAPORTTI 19.05.1999
Maankäyttövaihtoehdot: VAIHTOEHTORAPORTTI 13.12.2001
Osallistuminen: OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA 22.6.2002
Yleiskaavaluonnos: KAAVAKARTTA JA –SELOSTUS 3. 6. 2003
Yleiskaavan hyväksyminen: KAAVAKARTTA JA -SELOSTUS

Metsäkylä I osayleiskaava-alueen sijainti Nurmeksessa.

Nurmeksessa 3. 6. 2003 / 11.11.2005

NURMEKSEN KAUPUNKI
Tekninen palvelukeskus / ympäristön hallinta

Martti Piironen kaavoituspäällikkö
Kirsti Reskalenko arkkitehti
Susanna Saaristo vs. ympäristönsuojelusihteeri
Riikka Auvinen ympäristösuunnittelija
Katri Nuutinen arkkitehti yo

TIIVISTELMÄ

Nurmeksen Metsäkylä-alueen osan I – Metsäkylä I:n –osayleiskaava on oikeusvaikutteinen yleiskaava, joka yleispiirteisesti ohjaa ja sovittaa yhteen alueen eri toimintoja. Kaavan tavoitteena on kehittää aluetta haja-asutus-, metsätalous- ja virkistysalueena niin, etteivät alueen luonto- ja kulttuuriarvot vähene. Luontoarvojen suojelu perustuu monipuolisiin selvityksiin ja valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmiin, joiden pohjalta 10 aluekokonaisuutta on määritelty luonnonsuojelualueiksi. Rakennusperintökohteita suojelemalla säilytetään kerroksinen ja rikas suunnittelualueen historiasta kertova ympäristö. Tasapuolisuuden takaamiseksi rantarakennusoikeuden määritys perustuu ns. kantatilaperiaatteeseen ja luonto-olosuhteet huomioivaan vyöhykejakoon, jossa luonnollinen rantaviiva muunnetaan eri kertoimin rakennusoikeuden perustana olevaksi rantaviivaksi. Yleiskaava mahdollistaa asutuksen ja palvelujen säilymisen alueella, muttei takaa niitä. Uusien rakennuspaikkojen varaaminen suurimpien järvien rannoille lisää metsäkyläalueen elinvoimaa. Suurin osa suunnittelualueesta säilyy edelleen metsätalousalueena.

1. JOHDANTO

1.1 Osayleiskaavatyön taustaa

Nurmeksen kaupungin pohjoisten kylien Siilinjärvi-Kuhmo –kantatien 75 itäpuoliset alueet muodostavat Metsäkylä I:n osayleiskaava-alueen.

Metsäkylä –alue I:n osayleiskaavoitus on tullut ajankohtaiseksi rakennuslain muutosten myötä. Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaan meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalle rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Näitä säännöksiä ennakoivasti Nurmeksen kaupunginvaltuusto jo teki vuonna 1991 päätöksen suunnittelualueen osayleiskaavoituksesta. Mujejärven rantaosayleiskaavan valtuusto päätti 15.11.1993 jättää laadittavaksi Nurmeksen ”erämaa-alueiden” yleiskaavoituksen yhteydessä. Myöhemmin vuonna 1993 kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavoituksen tavoitteet ja mitoitusohjeet. Nämä yhdessä luonto- ja ympäristöselvitysten, kiinteistörekisterin, kantatilatarkastelun, rakennuskannan inventoinnin sekä maanomistajien kannanottojen kanssa ovat olleet pohjana varsinaiselle osayleiskaavaratkaisulle.

Metsähallituksella on ollut vireillä rantakaavoitushankkeita mm. Kuohattijärvelle. Metsähallituksen tavoitteena on sen hallinnassa olevien rantojen käyttö vaihtomaina luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisessa, sekä muiden maanmyynti- ja maanvaihtotavoitteiden kattaminen. Edellä mainitut rantakaavahankkeet ovat nopeuttaneet yleiskaavan laatimista, sillä kaupunki on katsonut, että alueen rantarakentaminen on ratkaistava yleiskaavatasolla.

Nurmeksen koko kuntaa koskeva yleiskaavan eli rakennesuunnitelma 2010 vahvistui 19.9.2000. Metsäkylä I:n osayleiskaava on osa yleiskaavan toteuttamista. Kaavasta tulee oikeusvaikutteinen.
(Liite 1.1)

1.2 Laatimispäätös ja sen perustelut

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.8.1991 laajan kaavoitusohjelman, johon kuului osayleiskaavan laatiminen Nurmeksen kaupungin koillisosaan pohjoisten kylien Siilinjärvi-Kuhmo –kantatien itäpuolisille alueille. Taustalla oli muun muassa valtioneuvoston 20.12.1990 tekemä periaatepäätös valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta.

1.3 Työohjelma pääpiirteissään

Suunnittelun aloittaminen	v. 1991
Sidosryhmäneuvottelut ja alustava laatimisvaiheen kuuleminen.	v. 1998-2002
Selvitykset perustietojen keräys ja tilastot, kartoitukset:	v. 1997-1999
Tavoitteet	v. 1999
- tavoiteasettelu	
- tavoitteiden esittely eri hallintokunnille ja kuntalaisille	v. 1999

- käsitellään tavoitteista saatu palaute v. 2001-2002
- maankäyttövaihtoehdot v. 2002
- yleiskaavaluonnos v. 2002
- vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa RakL 154 §, MRL 62 § v. 2002
- saadut kannanotot kirjataan ja merkitään vastineet v. 2002

Ympäristövaikutusten selvittäminen v. 2002

Yleiskaavan hyväksyminen v. 2003
- lopullinen kaavaselostus v. 2003-2005
- nähtävillä olo, lausunnot ja muistutukset v. 2003-2005
- hyväksymiskäsittely kaupungin valtuustossa v. 2006

1.4 Osayleiskaavan oikeusvaikutukset

Tämän osayleiskaavan oikeusvaikutukset ovat merkittävät, sillä se on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta tämän osayleiskaavan toteutumista. Tämän osayleiskaavan perusteella voidaan rakennusluvat myöntää suoraan, ilman poikkeamispäätöstä.

Asianomainen ministeriö voi yleisen tarpeen vaatiessa myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka tarvitaan yhdyskuntarakentamiseen ja siihen liittyviin järjestelyihin tai muutoin kunnan suunnitelmallista kehittämistä varten.

Asianomainen ministeriö voi lisäksi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualuetta

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 Strategiset lähtökohdat

Nurmeksen pinta-ala on 1.855,14 km^2, josta maata on 1.605,37 km^2. 15.9.2002 asukkaita oli 9500. Nurmeksen kunnallisveroprosentti vuodelle 2002 on vahvistettu 18,75 %:ksi.

Nurmeksen kaupunki kuuluu Pohjois-Karjalan kuntien maakunnalliseen liittoon, Pohjois-Karjalan liittoon ja 1.9.1997 alkaen Itä-Suomen läänin Pohjois-Karjalan lääninhallinnon lopetettaessa toimintansa. Nurmes sijaitsee Itä-Suomen lääniin itäisessä laidassa lähellä Venäjän rajaa. Pohjois-Karjalan maakunnan alueella Nurmes yhdessä Valtimon kanssa sen pohjoisin kunta. Maantieteellisesti Nurmes sijaitsee Suomen- ja Pohjanlahden sekä Vienanmeren välisen manneralueen keskuksessa.

Metsäiset vaarat sekä vesistöt ovat leimaa-antavia maisemalle. Nurmesta hallitsee Pielisen vesistö, jonka latvahaarat ulottuvat kaikkialle Nurmeksen ja Valtimon alueelle. Nurmes on sangen ylävää 94 m merenpinnan yläpuolella olevasta Pielisestä.

Suunnittelualue sijaitsee Nurmeksen koillisosassa, ja siihen kuuluvat Nurmeksen pohjoisten kylien Siilinjärvi-Kuhmo -kantatien itäpuoliset alueet. Suunnittelualueen eteläreunan rajausta on tarkennettu 29.3.1999. Alueen eteläraja kulkee Alavantien, Kuohatin Ylä- ja Ala-Sammaljärven ja Kuohattijoen eteläpuolitse. Pohjoisessa ja koillisessa alue rajoittuu Nurmeksen ja Kuhmon rajaan sekä kaakossa Nurmeksen ja Lieksan rajaan. Kokonaisuudessaan alueella on pituutta pohjois-eteläsuunnassa noin 35 km ja leveyttä noin 20 km. Pinta-ala on noin 540 km^2.

Suunnittelualue on pääosin asumatonta, metsäautoteiden halkomaa syrjäseutua, jonka keskeinen maankäyttömuoto on metsätalous. Suurin osa metsistä on valtion omistuksessa ja niiden tilaa on merkittävästi muuttanut 1960-luvulla käynnistetty tehometsätalouden Nurmes-projekti. Toisaalta alueelta löytyy entisen erämaan rippeinä muutamia melko luonnontilaisia vanhan metsän kohteita.

Pieniä peltoalueita ja ympärivuotista asutusta on lähinnä vain Kuohattijoen varrella sekä Siilinjärvi-Kuhmo –kantatien varrella Petäiskylässä ja Mujejärvellä. Lomamökkejä on alueella vain muutama ja pääosa pienistä järvistä ja lammista on kokonaan rakentamattomia.

Alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjaa tällä hetkellä ainoastaan koko kunnan yleikaava (*Rakennesuunnitelma 2010*) ja kaupungin vuonna 2002 vahvistama rakennusjärjestys.

Aluetta kutsutaan Metsäkylä-alue I:ksi, sillä se on ensimmäinen Metsäkyläalueen kolmesta yleiskaavoitettavasta osa-alueesta.

2.2 Alustavat tavoitteet

Nurmeksen yleiskaavaluonnoksessa (*Rakennesuunnitelma 2010*) rantaosayleiskaavoitus ja kyläkeskusalueiden osayleiskaavoitus on määritelty haja-asutusalueen kehittämisen painopistealueiksi.

Kaavan tavoitteena on sovittaa yhteen maanomistajien oikeudet, luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun sekä virkistyksen tavoitteet. Kaavoituksen aikana suojelualuerajauksia tarkennetaan sekä määritellään rakennusperintökohteiden suojeluaste. Myös erilaiset ulkoilu- ja moottoriurheilureitistöt päivitetään kaavaan.

Rantarakentamisen suunnittelussa huolehditaan maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta. Metsähallituksen tarpeita lukuun ottamatta rakentamispaine alueella on vähäinen. Kylien osalta painotetaan olevien arvojen ja luonnon elinvoimaisuuden säilyttämistä.
(Liite 2.2)

2.3 Ongelmat ja kehitystarpeet

Ongelmana alueella on väestön väheneminen, sosiaalisen verkon harveneminen ja palvelujen kuihtuminen. Rakentamisen keskittäminen kyläkeskusalueille tukee sosiaalisten verkostojen vahvistumista ja palvelujen saatavuutta.

Metsätalouden ja virkistyksen tarpeet ovat usein ristiriitaisia. Esimerkiksi ulkoilu avohakkuualueella ei kohota mieltä. Metsämaiseman hoito erämaana mainostetulla alueella on erityisen tärkeää. Valtakunnallisen toimijan, metsähallituksen, ja paikallisten asukkaiden yhteistyö ja etujen yhteensovittaminen on avainasemassa aluetta kehitettäessä.

Metsähallituksen ohjeiden soveltaminen yksityisten maanomistajien alueella voi aiheuttaa ongelmia kaavoituksessa. Esimerkiksi pyrkimys jättää rakentamattomat järvet rakentamatta voi olla hankalaa toteuttaa.

2.4 Kehityskuvat ja niiden vaikutukset

Maaseudun autioituminen, palvelujen katoaminen ja kulttuuriympäristön taantuminen on osa harvaan asutun suunnittelualueen elämää. Metsäkylän palvelurakenteen muodostavat hajautetut palvelut joko metsäkylän eri kylissä tai sen ulkopuolella lähikylissä. Kylien kehittäminen vaikuttaa maaseudun elinvoimaisuuteen. Maaseudun autioituminen voidaan estää tukemalla kyläkeskusten palveluja sekä varmistamalla työstä saatavaa toimeentuloa maaseutuelinkeinoja (myös luomu- ja perinnekasvien viljely, perinnemaiseman hoito). Myös näitä korvaavien virkistys- ja matkailupalveluelinkeinojen ja niiden tehokkaan markkinoinnin kehittäminen on tärkeää alueen tulevaisuuden kannalta. Kaavoituksessa on turvattava maaseutuelinkeinojen jatkuvuus ja varattava tarpeelliset alueet niin maaseutu- kuin virkistys- ja matkailuelinkeinojen harjoittamiseen.

Luonto- ja maisemakokonaisuuksiensa ansioista Metsäkylä l:n alue on yksi Pohjois-Karjalan merkittävimmistä virkistyskohteista. Koko kaupungin asukkaiden kannalta alue on tärkeä marjastus-, sienestys- ja metsästysmaa. Natura-2000 verkostoon kuuluvien alueiden ja muiden luonto- ja suojelukohteiden ominaispiirteiden säilyttäminen ja vahvistaminen vaikuttaa merkittävästi maankäytön suunnitteluun ja toteutukseen.

3. SELVITYKSET

3.1 Selvitystarpeiden rajaus ja selvitysmenetelmät

Osayleiskaavoituksessa on otettu huomioon valtakunnalliset, seudulliset, paikalliset selvitykset ja inventoinnit sekä muut suunnittelualueen kaavoitukseen vaikuttavat seikat. Vuodesta 1977 lähtien tehdyt paikalliset selvitykset on huomioitu soveltuvin osin. Luontoarvojen ja rantarakentamisoikeuksien selvittäminen on ollut keskeistä tällä suunnittelualueella.

Luontoselvitykset ovat perustuneet maastokäynteihin, valokuvaamiseen ja kirjallisuustutkimukseen. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet on inventoitu Museoviraston ohjeiden mukaan. Kaavoituksessa on myös huomioitu vuosina 1998-2001 laadittu Nurmeksen pohjaveden suojelusuunnitelma.

Ranta-vyöhykkeiden rakennusoikeuksien selvittämiseksi luonnollinen rantaviiva on mitattu 1:10000 mittakaavaiselta peruskartalta. Mittauksessa on käytetty Etelä-Savon seutukaavaliiton kehittämää laskenta- ja mittaustapaa sovellettuna Nurmeksen oloihin. Osayleiskaava-alueet on rajattu luontosuhteiden mukaan eri vyöhykkeisiin ja luonnollinen rantaviiva ja ranta-alueet muunnettu eri kertoimien avulla rakennusoikeuteen laskettavaksi rantaviivaksi tai rantavyöhykkeeksi.

3.2 Selvitykset

3.2.1 Alueen kylärakenne ja historia

Kylärakenne

Nurmeksen rakennesuunnitelman 2010 mukaan keskustaajama muodostaa kaupungin keskustan ja sen ympäristöön sijoittuu kolme pääkylää, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan maaseudun peruspalveluita ja joita pidetään kunnan tasapuolisen kehittämisen ja rakentamisen kannalta edullisina. Näitä kyliä ovat Lipinlahti, Savikylä ja Ylikylä, joista yksikään ei sijoitu osayleiskaava-alueelle. Muut kylät säilyvät kaupunkirakenteen kannalta peruskylinä. Suunnittelualueella on kaksi peruskylää - Kuohatti ja Petäiskylä. Kuohatin pohjoisosien kylä rakentuu vaarojen lakialueiden taloryppäistä ja muutamasta niitä yhdistävistä kylätiestä. Kylän toiminnallinen ja visuaalinen keskus on Kuohatintien varrella Putkiahossa, jossa on kyläyhdistyksen talo, työväentalo ja vanhustentalo. Kuohatin eteläosan, Alavantien kylärakenne on nauhamainen. Tilakeskukset sijaitsevat pääosin Alavantien lähellä ja näkyvät tielle.

Petäiskylä rakentuu nauhamaisesti muutaman kylätien varteen. Vanhan Kuhmontien ja Petäiskyläntien risteyksessä on rakennusten tihentymä. Muualla kylällä yksittäiset tilakeskukset tai taloryhmät ovat sijoittuneet ryppäittäin vaarojen ja mäkien laelle ja rinteelle.
(Liite 3.2.1)

Historia

Kylien asuttaminen

Suunnittelualueella on pitkä asutushistoria. Esimerkiksi Mujejärven Kalmoniemessä on asuttu jo kivikaudella.

Stolbovan rauhan jälkeen 1600-luvulla Nurmeskylä kasvoi ja asutus levisi myös Kuohattiin ja Mujejärvelle. Niistä muodostui kaskikyliä. Kylät kärsivät ison vihan aikana ja miltei autioituivat. Vuonna 1721 solmittu Uudenkaupungin rauha vakiinnutti olot ja asutus alkoi uudelleen levitä myös pohjoisiin salokyliin.

Pysyvällä asutuksella on oli merkitystä myös maan rajojen vakiinnuttamisessa. Kruununtorppia perustettiin 1800-luvun alussa Kuohattiin, Petäiskylälle ja Mujejärvelle. Osa näistä itsenäistyi jo 1830-40 –luvuilla kruununtiloiksi. Itsenäisessä Suomessa tilattoman väestön oloja haluttiin kohottaa perustamalla valtion maille viljelystiloja ja asuntotiloja. Vuosina 1920-39 Mujejärvelle perustettiin 22, Petäiskylään 23 ja Kuohattiin 1 viljelys- tai asuntotila. Toisen maailmansodan jälkeen kyliin asutettiin siirtoväkeä ja rintamamiesten perheitä. Vuosina 1939-50 perustettiin Petäiskylään 9 ja Mujejärvelle 6 asutustilaa. Kuohatinjoen varrelle raivattiin 1940-luvun lopulla 16 pika-asutustilaa. (*Nurmeksen kunnallishallinto 1865-1972* ; Saloheimo, 1953)

Kuohatti

Hallalta suojassa olevat vaarat ja kalaisan Kuohattijärven rantamat ovat olleet asuttuja jo 1600-luvulta lähtien. Asiakirjatietojen mukaan Kuohattiin muutti ensimmäinen asukas vuonna 1646. Hän rakensi talonsa Kuohattijärven etelärannalle, nykyiselle Karjalan vaaralle. Paikka oli sopiva kaskiviljelyyn ja järvi tarjosi hyvät kalastusmahdollisuudet. Kahdeksan vuoden kuluttua tila sai naapurin nykyiselle Lukkarilan tilan paikalle. 1600-luvun lopulla kylällä oli kahdeksan tilaa. Kaskikylän talot sijaitsivat hyvin kaukana toisistaan. Kuohatin isojako

valmistui vuonna 1837, minkä jälkeen vanhimmat tilat - Merilä, Lukkarila ja Marttila- ostettiin perintötiloiksi. Kuohattijoen alavalla oli 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa joillakin Pohjoispään taloilla niitty- ja lypsymökkinsä. Kuohattijoen varteen Leppikoskeskelle rakennettiin ensimmäinen tilakeskus vuonna 1904, toinen vuonna 1921. Kun Nurmeksen osuusmeijeri perustettiin vuonna 1901, liittyi siihen jäseneksi myös kuohattilaisia. Kylälle hankittiin yhteinen kermankuljetuskärri ja sitä varten rakennettiin kärrimaja Tuomaanvaaraan lähtevän tien risteykseen.

Kaskeaminen oli Kuohatissa 1900-luvun alussa hyvin yleistä. Vielä vuonna 1940 korjattiin viimeisiä kaskirukiita. Ensimmäisen maailmansodan syttymisen aikoihin Kuohatin huomattavimmat taloudet olivat leipäviljan suhteen omavaraisia. Kylässä oli myös mökkiläisiä, joiden peltoala oli vähäinen, sekä loisia ja ”kylänloppulaisia”.

Pohjois-Venäjälle suuntautuva kauppaa varten 1900-luvun alussa rakennettiin Kuohattiin nk. ”pirtutie”. Tavaraa vietiin muun muassa Muurmannin radan työmaalle. Kuohatin maantie päättyi vielä vuonna 1920 Lukkarilan taloon. Kyläläiset pitivät itse yllä kärrikelpoista maantietä.

Vuonna 1920 Kuohatissa oli 58 asumusta. Useimmista taloista käytiin talvisaikaan savotoissa tekemässä ja ajamassa tukkeja. Vuosina 1920-39 Kuohattiin rakennettiin 22 uutta asuntoa. Kylälle perustettiin Nurmeksen Osuuskassan Kuohatin kyläkassa vuonna 1923. Otto Pyykönen perusti kylälle kaupan vuonna 1922. Petäiskylään ja Kuohattiin avattiin postilinja vuonna 1906. Kuohatissa toimi vuosina 1926 ja 1938 kiertävä kahdeksan viikkoa kestävä maamieskoulu.

Kuohatin kylässä lasketaan ennen toista maailmansotaa olleen 80 asumusta, sotien jälkeen kylän asukasluku kohosi yli kolmensadan. Toisen maailmansodan jälkeisten sotakorvausten maksaminen Neuvostoliitolle näkyi myös Kuohatissa: vuosina 1945-46 kylän alueelta hakattiin laajoja metsäalueita. Kuohatin jokivarrelle syntyi 200 hehtaarin aukea, jolle raivattiin uusia tiloja siirtolaisille ja sotaveteraaneille. Ensimmäiset uudisasukkaat rakensivat asuntonsa ostamalleen vanhalle niittypalstalle jo vuonna 1945. Keväällä 1948 ensimmäiset pika-asutustilalliset asettuivat Kuohattiin. Vuonna 1948 tehtiin puskutraktorilla tienpohja Katajakoskelle, läpikulkutie Kuokanvaaraan saatiin vuonna 1957. Samalla rakennettiin Katajakosken ja Tamppikosken betonisillat. Vuoteen 1952 mennessä 16 maanhankintatilalla oli asukkaat. Kylän harrastustoiminta vilkastui, perustettiin uusia seuroja. Jukolan Osuuskaupan myymälä, Osuuspankin konttori ja posti avasivat ovensa myös Kuohatissa.

Kuohatissa oli 1960-luvun lopulla Kuohatissa oli 126 asumusta, kolme koulua, urheilutalo ja työväentalo, sekä viisi kauppaa: Nurmeksen Kauppa Oy:n myymälä Jokimökillä, Jukolan Osuuskaupan ruokaliike Talaskankaalla ja Lipissä, Erkki Pyykösen kauppa Kiljuvassa ja Uuno Karjalaisen Toivonniemessä. Sähkö tuli keskikylälle 1952, säännöllinen linja-autoliikenne alkoi vuonna 1956. (Ikonen,1979)

Petäiskylä ja Ronkeli

Petäiskylän kaskivaarat asutettiin isossa jaossa vuoden 1770 jälkeen. Saramon Piirolan pojat ja vävyt perustivat Ronkeliin kolme tilaa 1700-luvun lopulla. Petäiskylä muodostettiin jakokuntana isonjaon aikana. Isojako valmistui Petäiskylässä vuonna 1841.

Maatalouden voimistuminen 1800-luvun toisella puoliskolla lisäsi esimerkiksi Petäiskylän peltopinta-alaa ja talolukua. Petäiskylässä asumusten määrä viisinkertaistui vuosien 1850-1940 välisenä aikana.

Kauppa Oy rakensi Petäiskylälle kaupan 1950-luvulla, tätä ennen se oli toiminut vuokratiloissa. (Timonen,1981)

Mujejärvi

Asiakirjoissa Mujejärvi mainitaan ensimmäistä kertaa vuonna 1634. Ensimmäiset asukkaat ovat olleet karjalaisia ortodokseja, jotka joutuivat väistymään savolaisten tieltä 1600-luvulla. Ortodoksit ovat perimätiedon mukaan haudanneet vainajansa ison vihan aikana Kalmoniemeen ja Kalmosaareen. Luterilaisten kesähautausmaa sijaitsi Kalmovuorella, Kalmoniemestä Välivaaraan päin. Myös Pulkkilan tilalla kerrotaan asuneen venäläisiä.

Isojako saatiin suoritettua loppuun Mujejärvellä vuonna 1842. Valtion omistamalle metsänhoitoalueelle tarvittiin metsänvartijoita ja kruununtorpparit raivasivat savutupiensa ympärille kaski- ja peltomaita.

Pulkkilan vanhoja verkkoja. KR 2002

Kala on ollut tärkeä ruoka-aine Mujejärven alueella. Teerijärvi on ollut tärkeä luukalan –hauen, ahvenen, särjen ja matikan pyyntipaikka. Muikkuja on pyydetty Mujejärvestä. Pulkkilan tilalta myytiin suola- ja kapakalaa talvisin kyläläisille ja vietiin jopa kauppalaan. Maantie Ronkelin, Petäiskylän ja Mujejärven kautta Kuhmoon valmistui 1883. Tie Mujejärven Heinävaaralta Palovaaraan rakennettiin vuosina 1912-14.

Mujejärven vesistön itä- ja koillispuolella sijainneet tilat olivat pääosin autioituneet vuoteen 1968 mennessä. Asukkaita oli tuolloin enää Sammalluksen ja Pulkkilan tiloilla. (Taula-Matti, 1968)

<u>Metsätalous tuo lisätuloja</u>

Nurmeksen itä- ja koillisalueella oli valtion omistama metsäalue eli kruununmetsiä. Metsähallitus perustettiin vuonna 1859 suojelemaan ja hoitamaan valtion metsiä. Nurmekseen perustettiin Kuohatin hoitoalue. Se jaettiin vartiopiireihin, joilla kaikilla oli oma metsänvartijansa. Esimerkiksi Heinävaarassa oli Heinävaaran metsänvartijatorppa ja Koivulan torppa. Koppelo oli toinen metsänvartijatalo. Metsänvartijapiirit lakkautettiin ja muutettiin työnjohtajapiireiksi vuonna 1956. Heinävaarasta muodostettiin silloin itsenäinen tila. Koppelo, Kuoma, Pusula ja Palovaara jäivät Metsähallitukselle. Myös kruununtorpparit itsenäistyivät 1900-luvun alussa.

Maakaupan vapautuminen 1850-luvulla ja metsäteollisuuden kehittyminen toivat töitä. Kuokkastenkosken saha, rautatehdas ja mylly perustettiin 1870-luvulla. Mujejärven Kalmoniemestä ja Hiltuslahdesta nostettiin järvimalmia ja ajettiin Kuokkastenkosken rautatehtaalle, joka toimi vuoteen 1908 asti. Hiiliä poltettiin Kolkonjärvellä ja Parvajärvellä.

Mujejärvellä poltettiin tervaa jonkin verran ja sitä vietiin jopa Ouluun asti. Kolkonjärvellä hiillettiin puuta kuudessa uunissa vielä 1940-luvulla viiden vuoden ajan. Lyhytaikaisempia hiiltotyömaita oli myös Mujejärven Päälammella, Parvajärvellä, Uuronpohjassa, Kuokkarinahossa ja Louhipurossa. (Timonen,1981b)

Tukinuittoa Koivukoskella. Kuva teoksesta *Kuohatin ja Kuokanvaaran kulmilta,* 1979.

Savotat Pielisen pohjoisilla latvavesillä alkoivat 1870-luvulla. On todennäköistä, että 1800-luvun viimeisillä vuosikymmenillä puutavarayhtiöt (Egerton Hubbard, Seitikkola, Hackmann) ostivat Kuohatista kymmeniätuhansia runkoja käsittäviä leimikoita. Uittoreitti kulki Kuohatinjärvestä Jokilahden tammen kautta Miihkelinlampeen ja edelleen Ala-Sammaljärvelle, jossa oli tammi, ja Kuohattijokea pitkin Ylikylän vesille, Lautiaiselle ja edelleen Pieliselle. Tiedetään, että Gustav Cederberg järjesti tukkisavotan talvella 1909-10 Pienen Palovaaran ja Vellivaaran välisellä alueella. Valtio huutokauppasi aluksi tukkileimikkonsa. Tilanne muuttui, kun metsähallitus osti vuonna 1909 Lieksajoen suulla sijaitsevan Kevätniemen sahan, joka tarvitsi tukkeja. Esimerkiksi vuonna 1912 Mujejärven ja Ison Palovaaran välisellä salolla oli tukkisavotta, jonka puut ajettiin Mujejärven ja sen alapuolella olevan Kivisalmen rannalle uittoa varten. Yksi uittoreitti kulki Paasijärveltä, Ahveroisen, Koljotin, Parvajärven, Pienen Parvajärven ja Sammaljärven kautta Mujejärveen ja siitä alaspäin. Mujejärven ja Tetrijärven tammet rakennettiin vuonna 1914. Nurmeksen Saha Oy perustettiin vuonna 1921: 95% puutavarasta kuljetettiin rautateitse Uuraaseen ja edelleen ulkomaille. (Korhonen, 1989; Pikkarainen, 1981)

Puutavaran valmistus kasvoi Pohjois-Karjalassa voimakkaasti 1910-1930-luvuilla. 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla reittiä pitkin uittivat Tornator, Kaukas Oy, Hackman Oy ja Enso-Gutzeit Oy. 1920-luvulla metsäyhtiöt olivat perustaneet yhteisen perkausyhtiön, joka rakensi Tamppikoskeen ja Katajakoskeen puiset uittorännit. Rännit rakennettiin myös Koivukoskeen, Leppikoskeen ja Kirkkosillan kohdalle. Myös Repola Oy uitti tukkeja esimerkiksi vuonna 1936. Pohjois-Karjalassa työllisyys metsätaloudessa lisääntyi vuoteen 1935 asti, minkä jälkeen maailmanlaajuisen laman vaikutukset taannuttivat tuotannon. Taantumasta toivuttiin vasta 1950-luvulla. Seuraavan vuosikymmenen vaihteessa alkoi puun valmistuksen koneellistuminen ja pääomavaltaistuminen. (Vatanen, 1986) Kouhatinjoella uitettiin viimeisen kerran 1950-60 –luvun vaihteessa. Puuta on uitettu myös Lieksan suuntaan muun muassa Sarvijokea pitkin. (Karvonen, 1979; Taula-Matti, 1968)

Metsänhoidon luonne muuttui, kun metsähallitus laati 1960-luvulla 186 000 hehtaarin hoitoalueella suunnitelman tehometsätalouskokeilusta eli ns. Nurmes-suunnitelman. Projektin tarkoituksena oli lyhentää metsien kiertoaika 80 vuodeksi ojituksin, uudistusalojen tehokkaalla maanmuokkauksella ja lannoituksilla. Suunnitelma vahvistettiin vuonna 1966. Ohjelma kehittyi ajan myötä: avohakkuualojen heinittymistä ja vesokoitumista alettiin pian torjua vesakkomyrkytyksin. (*Karjalan maa* 21.2.1992)

Koulut

Nurmeksen ensimmäinen koulu perustettiin vuonna 1877 Kuokkastenkosken tehtaalle, ensimmäinen kunnallinen kansakoulu Nurmeskylään 1880. Vuonna 1899 aloittivat Kuohatin, Petäiskylän ja Mujejärven koulut toimintansa yksityisinä kouluina, jotka vuoden kuluttua otettiin kunnan hallintaan. Mujejärven koulutalo valmistui 1905, Petäiskylän vuonna 1907 ja Kuohatin koulutalo Tuomaanvaaraan 1908. Jälkimmäinen siirrettiin Putkiahoon vuonna 1934. Mujejärven ensimmäisissä koulun johtokuntaan kuului maanviljelijöitä, emäntiä, lampouti, kruunun metsänvartijoita ja kruunun mökkiläisiä. Petäiskylän koulun johtokuntaan kuuluivat metsänvartija, talollinen ja neljä isäntää. Kuohatin koulun johtokunta koostui talollisista.

Koulujen saaminen syrjäkyliin vaati niiden asukkaiden yhteisiä ponnistuksia, mikä ilmeni esimerkiksi Mujejärven koulun oppilasasuntolan rakentamisessa vuosina 1921-22. Asuntolan rakentamiseen haettiin ja saatiin valtionapu. Rakennuspuut anottiin Metsähallitukselta ja ne kuljetettiin talkootyönä rakennuspaikalle. Itse rakennustyö annettiin urakoitsijalle.

Oppivelvollisuuslain tultua voimaan alkoi koulutyö myös Ronkelissa ja Lipissä vuonna 1925. Lipin oma koulutalo valmistui syksyllä 1936 ja Ronkelin 1950. Pusulan koulu avattiin vuonna 1935 ja oma koulutalo valmistui vuonna 1939. Petäiskylän koulu sai uuden koulurakennuksen vuonna 1938.

Jälleenrakennusvuosina lapsia oli paljon ja koulutiloja tarvittiin enemmän. Mujejärvelle rakennettiin uusi koulurakennus ja asuntola, vanhaa koulua korjattiin vuosina 1950-53. Kuohatin koulun lisärakennus valmistui vuonna 1964. Perä-Kuohatissa toimi kansakoulu vuokratiloissa vuosina 1952-63. Oppilasluku laski kuitenkin pian. Pusulan koulu joutui sulkemaan ovensa vuonna 1966, Ronkelin koulu vuonna 1968. Koulutyö lakkasi Mujejärvellä ja Lipissä vuonna 1973 Nurmeksen siirryttyä peruskoulujärjestelmään. Petäiskylän koulu hiljeni vuonna 1995 ja Kuohatin vuonna 1999. (Martikainen, 2001)

Seuratoiminta

Kuohatin Nuorisoseura ja Lutherilaisen Evankelisen Yhdistyksen nuorisoliiton haaraosasto perustettiin vuonna 1901, suojeluskuntajärjestön kyläosasto ja Kuohatin Työväenyhdistys vuonna 1918. Työväenyhdistys toimi 1930-40 –luvun puoliväliin saakka. Sen tilalle perustettiin vuonna 1945 kansandemokraattinen työväenyhdistys, joka osti vuonna 1950 vanhan talon ja pystytti sen Putkiahon koulun lähelle. Talo paloi vuonna 1952, mutta sen tilalle rakennettiin uusi.

Kuohatissa perustettiin vuonna 1926 Nurmeksen itäinen maamiesseura. Kuohatin Marttayhdistys perustettiin vuonna 1932, mutta marttakerhotoimintaan oli kylällä osallistuttu jo aikaisemminkin. Toisen maailmansodan jälkeen, vuonna 1953 perustettiin Katajakosken maamiesseura. Nurmeksen Seppojen alaosasto – Kuohatin Kilpa - perustettiin vuonna 1946. Katajakosken maamiesseura, Nurmeksen itäinen maamiesseura, Kuohatin nuorisoseura ja Kuohatin Kilpa rakensivat osin talkootyönä seurojentalon vuosina 1955-56.

Kirjallisuudesta löytyy tietoja myös muiden kylien yhdistystoiminnan historiasta. Ronkeliin perustettiin maamiesseura ja marttayhdistys vuonna 1945, Lutherilaisen Evankelisen Yhdistyksen nuorisoliiton haaraosasto vuonna 1949. (Suhonen, 1981) Petäiskylässä ennen toista maailmansotaa perustettiin maamiesseura, marttayhdistys sekä suojeluskunnan ja Lotta Svärd-yhdistyksen kyläosasto. Sosiaalidemokraattinen työväenyhdistys perustettiin vuonna 1917. Yhdistys rakensi oman talon Heposärkälle vuonna 1958. (Pikkarainen, 1981)

Elias Lönnrot kävi täällä

Joutsenvaara syksyllä 2002 KR 2002

Elias Lönnrot kävi vuonna 1832 runonkeruumatkallaan muun muassa Joutsenvaarassa, Kapiossa, Palovaarassa, Mujejärven Pulkkilassa, Sepposissa ja Jonkereen Pyykössä. (Koistinen, 19..)

3.2.2 Luonnonympäristö

3.2.2.1 Ilmasto, sää ja ilmansaasteet

Vuoden keskilämpötila on 1,5 - 2,0 astetta C, termisen kasvukauden pituus 145-150 vrk, talven pituus 165-170 vrk ja lumipeitteen paksuus 65-70 cm. Vuotuinen sademäärä on 550-600 mm, ja lumen osuus sadannasta 30-40%. Koska sadanta on haihduntaan verrattuna jopa kaksinkertainen, myös pintavalumat ovat suuret. Sadeveden pH on keskimäärin 4,5-4,7. (Suomen ympäristön tulevaisuus, 1996)

3.2.2.2 Kallio ja maaperä

Suunnittelualue on topografialtaan vaihtelevaa vuorimaata, jossa paikalliset korkeuserot ovat yli 50-100 m, tai mäkimaata, jossa korkeus vaihtelee 20-50 m. Alue on hyvin ylävää: maaston keskikorkeus on laajoilla alueilla yli 200 m ja useiden vaarojen laet lähes 300 m merenpinnasta.

Kallioperältään alue kuuluu vanhaan, yli 2 mrd. vuoden ikäiseen peruskallioalueeseen. Vallitseva kivilaji on karu ja hapan pohjagneissi, jossa esiintyy graniittijuonia. Paikoin on myös kiilleliusketta ja kiillegneissiä sekä hajanaisia ravinteikkaampien kivilajien kuten amfiboliittien esiintymiä. Kallioperä tulee paikoin näkyviin jyrkänteinä, ruhjelaaksoina ja kalliokohoumina, mutta tavallisesti sitä peittävät moreeni- ja turvemaat. Mujejärven Uuronrotko on kallioperän murrokseen syntynyt rotkolaakso, joka on maisemallisilta ja biologisilta tekijöiltään valtakunnallisesti arvokas.

Moreeni on pääosin pohjamoreenia. Paikoin se on kerrostunut kumpumoreeniksi (esimerkiksi Mujejärven itäpuolella) tai muodostaa moreeniselänteitä, drumliineja (Kuohattijärven kaakkoispuolella ja Salmijärven ympäristössä). Nurmeksen koillisosan halki kulkee kaakko-luoteis –suuntaisia harjumuodostumia. Näistä esimerkiksi Hiltuspuron-Mujejärven harjujakso kulkee osittain suunnittelualueella, ja sen merkittävin muodostuma on Mujejärven itäpuolinen Kukonsärkkä. Suota on noin 40% maa-alasta.
(Lyytikäinen,1993)

3.2.2.3 Vesistöt

Suunnittelualue kuuluu Vuoksen vesistöön, Pielisen reitin valuma-alueeseen ja sen kolmeen eri osa-alueeseen. Suurin osa vesistöistä laskee Saramojokeen, paitsi itäisimmät Jongunjokeen ja kaakkoisimmat Viekijoen suuntaan.

Koko selvitysalueelle on tyypillistä varsin voimakas, lähes pelkästään metsätalouden aiheuttama haja-kuormitus. Erityisesti valuma-alueiden metsäojitukset, metsälannoitukset ja maanmuokkaukset ovat lisänneet ravinnekuormitusta ja eroosiota. Tyypillisiä ovat humuspitoiset, happamat ja rehevöityneet järvet. Saramojoen itäisen haaran latvajärvet ovat vedenlaadultaan välttäviä, ja pääosassa muita järviä ja jokia joista tietoja on saatavilla, vedenlaatu on tyydyttävä.

Kuohattijärvellä on meneillään vuonna 1996 käynnistynyt kunnostus-, hoito- ja tutkimushanke ja sittemmin myös Mujejärven ja Palojoen vesistöalueille on laadittu ympäristönhoitosuunnitelma.

Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen pienvesien inventoinnissa alueelta löytyi useita arvokkaita kohteita. Pielisen reitin Pankajärven yläpuoliset vesistöt on suojeltu koskiensuojelulailla (1987) voimalaitosrakentamiselta.

Alueella sijaitsevat seuraavat pohjavesialueet (Antikainen ym.,2001):

Alueluokka I, tärkeä pohjavesialue
- Ruhmunkangas (osittain suunnittelualueella)

Alueluokka II, vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue:
- Kattilakangas
- Kalmoniemi
- Kukonsärkkä
- Mammankaivonkangas (osittain suunnittelualueella)

Alueluokka III, muu pohjavesialue:
- Jäkäläkangas

(Liite 3.2.2.3)

Viistokuva Kuohattijärveltä Hannu Vallas 2000

3.2.2.4 Kasvillisuus

Kasvimaantieteellisesti suunnittelualue kuuluu keskiboreaaliseen vyöhykkeeseen. Rantojen läheisistä metsistä suurin osa on tuoreen kankaan puolukka-mustikka tyyppiä tai variksenmarja-puolukkatyypin kuivahkoja kankaita. Mänty on valtapuu, mutta myös puhtaita kuusikoita ja lehteviä sekametsiä löytyy. Kallioisilla ja kivikkoisilla kasvupaikoilla puusto on harvaa kitukasvuista männikköä ja kenttäkerrosta peittää kuivien kankaiden variksenmarja-kanerva- ja karukkokankaiden jäkälätyypin matala ja vähälajinen kasvillisuus.

Metsistä valtaosa on valtion ja metsäyhtiöiden omistuksessa ja tehokkaassa talouskäytössä. 1960-luvulla aloitettuun Nurmes-projektin suunnitelmaan kuului kaikkien soiden ojittaminen. Keinolannoitteita ja vesakontorjunta-aineita on levitetty ilmasta käsin. Metsien hoidossa on pyritty tasaikäisiin kuvioihin, ja maisemassa ovat tyypillisiä laajat avohakkuu- ja taimikkoalat sekä nuoret kasvatusmetsät ja soisten metsämaiden ojitusalueet. Myös yksityismaiden metsät ovat tehohoidettuja, mutta käsittelykuviot ovat pääsääntöisesti pienempiä ja metsät sen myötä vaihtelevampia.

Toisaalta alueelta löytyy entisen erämaan rippeinä muutamia melko luonnontilaisia vanhan metsän kohteita. Niitä luonnehtii tavallisesti vanha, useasta eri latvuskerroksesta muodostunut puusto, ja myös lahopuuta esiintyy runsaasti. (Liite 3.2.2.4, SL-alueet ja Natura 2000)

Kuohattijoki RA 2002

Suot ovat olleet tyypillisimmin karuja rämeitä ja korpia, sillä vaihteleva topografia on suosinut puustoisten soiden kehittymistä. Suunnittelualueen soista on ojitettu noin 95%. Viimeiset luonnontilaiset suot ovat karuja nevoja ja rämeitä, sekä ohutturpeisia korpia ja kangasmaiden soistumia. (Kaavatalo, 1997; Maa ja Vesi Oy, 1998)

3.2.2.5 Eläimistö

Alueen linnusto on karulle metsäseudulle tyypillistä. Tehometsätalous ja suo-ojitukset ovat kaventaneet mm. metson ja teeren elinmahdollisuuksia. Linnustoltaan huomionarvoisia ovat vanhan metsän alueet.

Eläimistä tavallisia ovat mm. hirvi ja kanadanmajava, jonka padot ovat nostaneet vedenpintaa monissa lammissa. Syrjäiset seudut ovat tarjonneet elinympäristöjä myös suurpedoille, joista karhu lienee alueella melko yleinen. Metsäpeura on levinnyt alueelle Kainuusta. Vanhan metsän alueilla on muutamia tunnettuja liito-oravan reviirejä ja niissä esiintyy myös rikas selkärangattomien lajisto.

Rehevöityminen on muuttanut kalastorakennetta, niin että esimerkiksi Kuohattijärven ja Mujejärven muikkukannat ovat romahtaneet. Sen elvyttäminen onkin Kuohattijärven kunnostushankkeen yhtenä tavoitteena. (Maa ja Vesi Oy, 1998) (Vertaa liite 3.2.2.4, Linnustoltaan merkittävät luontokohteet)

Iso Parvajärvi Hannu Vallas 2000

3.2.2.6 Luontoselvitykset ja Natura 2000 -verkosto

Luontokartoitukset alueelta on teetetty kahdessa osassa. Kaavatalo laati luontoselvityksen Kuohatin-Mujejärven alueelle vuonna 1997 (raportti 12.12.1997). Maa ja Vesi laati Nurmeksen koillisosan pienten järvien ja lampien luontoselvityksen vuonna 1998 (raportti 3.3.1999). Lyytikäinen, Koko Nurmeksen Suostategia, Pienvesiselvitys. Suunnitteluun vaikuttaa ratkaisevasti myös Natura 2000, Euroopan unionin luontodirektiivien edellyttämä suojelualueiden ja luonnon hoitoalueiden verkosto jäsenmaissa.

Natura 2000 -verkoston tarkoitus on turvata luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä erityissuojelualueiden suojelu. Suomen Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, jotka Suomi ilmoitti lintudirektiivin mukaisiksi linnustonsuojelualueiksi sekä alueet, jotka EU:n komissio hyväksyy luontodirektiivin perusteella yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi. Natura 2000 verkoston toteuttamisesta säädetään luonnonsuojelulain 68 §:ssä.

Verkostoon sisällytettävillä alueilla toteutetaan suojelutavoitteita vastaava suojelu. Luontodirektiivi ei tarkkaan määrittele, miten suojelu alueella toteutetaan, vaan sen mukaan suojelu voi perustua lainsäädäntöön, hallinnollisiin määräyksiin tai vapaaehtoisiin sopimuksiin. Toteutustavan ja suojelumääräysten tulee kuitenkin olla sellaisia, että ne vastaavat Natura–alueiden perusteena olevien luontotyyppien ja lajien ekologian vaatimuksia ja turvaavat niiden suotuisan suojelun tason säilymisen tai saavuttamisen.

Tyypillinen, kaunis pikkulampi Mujejärveltä RA 2002

Natura-alueet jaetaan toteuttamistavan mukaan luontotyyppiryhmiin, joita ovat vanhat metsät, lehdot, suot, rannikko ja saaristot, sisävesien alueet, lintuvedet, virtaavat vedet, harju- ja kallioalueet sekä perinneympäristöt. Vanhat metsät ovat luontodirektiivin boreaalisia luonnonmetsiä. Niissä elää luontodirektiivissä lueteltuja vanhojen metsien lajeja kuten liito-orava, lahokaviosammal ja punahärö –niminen kovakuoriainen.

Vanhojen metsien luontoarvojen turvaaminen edellyttää, että metsät säilytetään luonnontilaisina ja niiden luontainen kehitys turvataan. Alueilla voidaan sallia useissa tapauksissa metsästys ja jokamiehen oikeuksiin liittyvät toiminnot sekä mahdollisesti muitakin toimintoja, jotka eivät ole ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa. Tämän luontotyypin suojelutavoitteet turvataan luonnonsuojelulain keinoin.

Suomella on erityinen velvollisuus kiinnittää soiden suojeluun huomiota, koska muualla Euroopassa niitä ei ole samassa määrin. Etenkin lettosoilla tavataan useita luontodirektiivin liitteessä II lueteltuja eliölajeja kuten tikankontti ja lettorikko. Lintudirektiivin liitteen I lajeista muuttohaukka, laulujoutsen ja vesipääsky ovat aapasoiden lajeja. Soiden keskeinen suojelutavoite on vesitalouden ja kasvillisuuden säilyttäminen luonnontilassa. Turpeen nosto on tarpeen estää. Metsäisillä soilla saattaa olla vanhojen metsien suojeluarvoja, joilla ne säilytetään luonnontilaisina. Muutoin metsien käsittely talousmetsien tavoin voi olla mahdollista, kunhan kasvupaikan luonne säilytetään. Soiden suojelu ei yleensä edellytä metsästyksen ja jokamiehen oikeuksien rajoittamista. Arvokkailla lintusoilla saattaa olla tarpeen lajiston elinympäristön suojelun kannalta rajoittaa liikkumista lintujen pesintäaikaan. Luontotyypin suojelutavoitteet turvataan luonnonsuojelulain keinoin.

Yhteenveto tärkeimpien alueiden luonto- ja maisema-arvoista

Näätävaara FI1201003

Näätävaaran alue (Nurmeksessa 122,5 ha) sijaitsee Kuhmon rajalla. Alue on monipuolinen, pienipiirteinen kokonaisuus, johon kuuluu luonnontilaisen kaltaisia boreaalisia metsiä, puustoisten soiden vaihtelevia luontotyyppejä, aapasoita ja luonnontilaisia pienvesiä. Alueella on lähinnä tuoreen kankaan kuusivaltaisia ja havupuusekametsiä, joissa koivun osuus on parhaimmillaan 10 - 20 % puustosta. Näätävaaran etelään ja itään viettävien rinteiden kuten monien muidenkin alueen metsien puustoja on taannoin harsittu ja niissä on paikoin niukasti lahopuuta, sen sijaan kohtalaisen jyrkässä länteen viettävässä rinteessä järeää lahopuuta on runsaammin. Näätävaaran itä- ja eteläpuolella sijaitsevat suot ovat maisemallisesti kauniita, lampia ympäröiviä avonevoja, loivasti viettäviä rinnesoita ja luonnontilaisia edustavia

puustoisia soita. Suotyypit vaihtelevat oligomesotrofisista ja mesotrofisista aitokorvista pienialaisiin ravinteisiin aitokorpiin ja aitorämeistä yhdistelmätyypin korpi- ja nevarämeisiin. Luonnonsuojelullisesti erityisen merkittäviä ovat paksuturpeiset muurain- ja metsäkortekorvet, joiden vesitalous on lähes luonnontilainen. Vesitalouteen vaikuttavat vain aluetta ympäröivät ojitukset.

Näätävaaran alue on monipuolisuudessaan merkittävä karujen ja rehevien puustoisten soiden, pienvesien ja boreaalisten luonnonmetsien kokonaisuus. Kohde täydentää Nurmeksen pohjoisosien vanhojen metsien suojeluohjelmakohteiden sekä kohteen pohjoispuoella sijaitsevan Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen suojeluarvoja. Alueella elää useita luonto- ja lintudirektiivin lajeja sekä valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja.

Ristinvaara FI0700136

Ristinvaara (58 ha) sijaitsee Nurmeksen kaupungin koillisosassa, muutamia satoja metrejä Mustinvaaran vanhojen metsien suojeluohjelmakohteen pohjoispuolella. Alueella on karu aapasuo sekä edustavia boreaalisia luonnonmetsiä. Luode-kaakko -suuntaisen rajauksen luoteispäässä on itse Ristinvaara, jolla on tuoreen kankaan runsaspuustoista havupuu- ja kuusisekametsää. Koivuja, joista osa on hyvin järeitä, on paikoin jopa 15 % puustosta. Lahopuustoa mm. koivupökkelöitä, tuulenkaatoja ja monipuolista mäntylahopuuta on runsaimmin Ristinvaaran kohtalaisen jyrkässä länteen viettävässä rinteessä. Vaaran itään viettävä rinteessä on avarampaa, puustoltaan mäntyvaltaista metsää. Naavaa ja luppoa on kauttaaltaan alueen metsissä.

Ristinvaaran kaakkoispuolella on karu aapasuo, jonka keskiosat ovat niukkaravinteista tupasvillavaltaista lyhytkorsinevaa ja rahkasammalvaltaista rimpinevaa. Suon keskellä on pieni lampi. Luoteisreunaltaan suo on hyvin niukkapuustoinen. Kaakkoisreunalla on runsaammin puustoisia rämeitä, mm. isovarpu- ja pallosarakorpirämettä sekä lyhytkorsirämettä, jolla on kitumäntyjen lisäksi runsaasti mäntykeloja. Suon keskellä on tuoreen kankaan havupuusekametsän saareke, jossa on järeitä mäntymaapuita ja muuta lahopuustoa kohtalaisesti. Ristinvaaran alueen luonnontilainen aapasuo ja edustavat boreaaliset luonnonmetsät täydentävät Mustinvaaran seudun luonnontilaisten soiden ja metsien suojelua ja lisäävät niiden suojeluarvoa.

Metsäpolku Kalmonniemeltä RA 2002

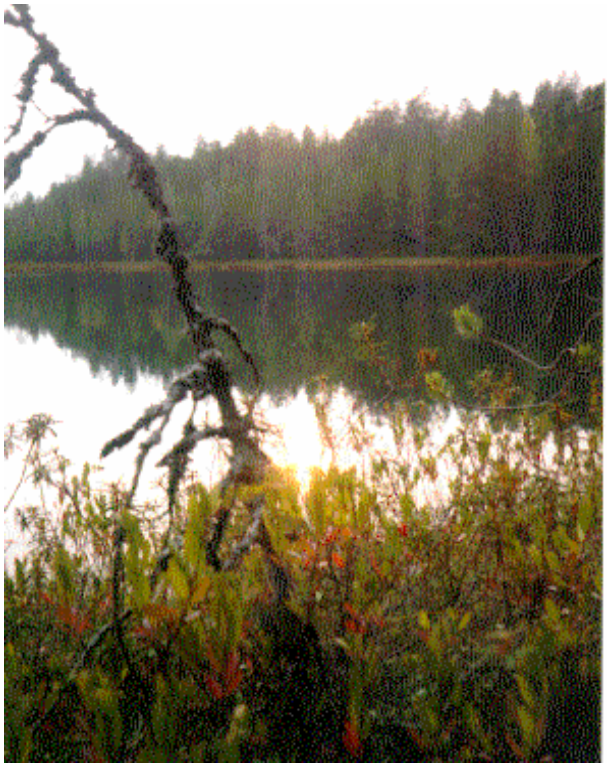
Mustinvaaran alueen vanhat metsät FI0700067 (SCI) ja laajennus FI0700067

Mustinvaaran alue (240 ha, laajennusosa 60 ha) sijaitsee Nurmeksen kaupungin koillisosassa ja koostuu kolmesta osa-alueesta, joista kaksi Mustinvaaralla ja kolmas runsaan

kolmen kilometrin päässä Jokivaaralla. Alueen vaaroilla on aarniometsiä, vaarojen välisissä painanteissa korpia, pieniä aapasoita sekä lampia ja niitä yhdistäviä puroja. Alueen välittömässä läheisyydessä on Natura-alueisiin kuuluvat Ristinvaaran ja Liippalampien kohteet. Mustinvaaran alueen jyrkkärinteiset vaarat ovat maisemallisesti merkittäviä.

Edustavimmat aarniometsät sijaitsevat Mustinlampien itäpuolella Mustinvaaralla, Kilolampien itäpuolella ja Jokivaaralla. Vaarojen lakiosissa on avokallioita sekä kuivan ja kuivahkon kankaan metsiä, joissa on vanhoja aihkipetäjiä. Rinteissä on vanhoja, erirakenteisia, suhteellisen valoisia tuoreen kankaan havupuusekametsiä, joissa on koivua noin 10 % puustosta ja paikoin niukasti haapaa. Jokivaarassa eläviä lehtipuita (koivuja, haapoja ja raitoja) on runsaasti. Lahopuustoa on runsaimmin vaarojen rinteissä, mm. koivupökkelöitä, joitakin haapamaapuita sekä paikoin runsaasti järeää kuusi- ja mäntylahopuuta, mm. eri-ikäisiä tuulenkaatoja, palaneita kantoja ja keloja. Naavaa ja luppoa on paikoin runsaasti. Osa metsistä on karsittu aikoinaan, joten metsät eivät ole kauttaaltaan aivan yhtä edustavia.

Kankaiden välissä painanteissa on soistumia ja mm. metsäkortekorpia, purojen varsilla on rehevää lehtomaista kasvillisuutta, mm. isoja saniaisia. Alueen lampien (Kilolammit, Mustinlampi, Pitkä Mustinlampi, Ylimmäinen Jokilampi ja Alimmainen Jokilampi) sekä niitä yhdistävien purojen rannat ovat osittain soistuneita, kasvillisuudeltaan erityyppisiä korpia ja rämeitä (mm. kangaskorpia ja -rämeitä). Pienvedet ovat lähes luonnontilaisia, tosin ojitetuilta soilta laskee joitakin ojia suoraan mm. Kilolampiin. Alueella on pienialaisia karuja aapasoita, joiden keskiosat ovat lyhytkorsi- ja rimpinevoja ja reunaosat lyhytkorsi-, rahka- ja isovarpurämeitä, joissa kitumäntyjen lisäksi on keloja.

Syksyinen maisema Akonlammelta RA 2002

Liippalammit FI0700135

Liippalampien alue (185 ha) sijaitsee Mustinvaaran ja Jokivaaran vanhojen metsien vieressä. Alueella on karuja aapasoita sekä edustavia boreaalisia luonnonmetsiä. Liippalampien rajauksen luoteisosassa, kahden vaaran lakiosissa ja rinteillä on erittäin edustavia, erirakenteisia, pääsiassa tuoreen kankaan vanhoja metsiä. Vaaroilla on myös avoimia jäkäläkallioita ja kalliojyrkänteitä. Alueella on pääosin havupuusekametsiä tai kuusivaltaisia metsiä, joissa kasvaa myös järeitä lehtipuita, lähinnä koivuja, haapoja ja raitoja. Naavoja ja

luppoja on paikoin runsaasti. Mäntylahopuusto on sekä lahoasteeltaan että järeydeltään erityisen monipuolista. Lisäksi on mm. järeitä kuusimaapuita, haapa- ja koivumaapuita ja -pökkelöitä, palaneita kantoja ja keloja.

Metsät soveltuvat hyvin liito-oravan elinympäristöksi. Kesällä 2000 alueella havaittiinkin kaksi liito-oravareviiriä. Isoja muurahaispesiä on alueella kauttaaltaan. Liippasuon länsiosassa suon keskellä on luonnontilaisia, puustoltaan vanhoja, havupuusekametsien saarekkeita, joissa on kilpikaarnaisia aihkipetäjiä sekä keloja. Läntisimmän saarekkeen reunalla virtaavan luonnontilaisen puron varressa on muurainkorpea. Koko alueella kankaiden keskellä painanteissa sekä pienten purojen äärellä on soistumia sekä mm. kangas- ja metsäkortekorpia.

Liippasuo on lähes luonnontilainen aapasuo, jonka keski- ja itäosissa on avonevaa ja länsiosassa edustavaa pienipiirteistä kangassaarekkeiden, rämeiden ja avosoiden mosaiikkia. Avosuot ovat tupasluikka- ja tupasvillavaltaisia lyhykorsinevoja, suursaravaltaisia saranevoja tai vetisiä rimpinevoja. Liippasuolla on useita humuspitoisia luonnontilaisia suolampia, joissa kasvaa mm. pohjanlummetta. Avosoiden reunat ovat suotyypeiltään monipuoliset. Keskiravinteisilla paikoilla on mm. jouhi- ja pullosaravaltaista sarakorpea, jonka puustoon kuuluu hieskoivu ja mänty. Karummilla paikoilla on lyhytkorsi-, rahka- ja isovarpurämettä.

Sihvonvaaran metsät FI0700145

Sihvonvaaran metsät (33 ha) sijaitsevat Mustinvaaran vanhojen metsien suojeluohjelmakohteesta noin 2 km länteen. Alue koostuu kahdesta pienialaisesta vanhan metsän kohteesta, jotka sijaitsevat vajaan kahden kilometrin etäisyydellä toisistaan Sihvonvaaran koillisosassa ja Ala-Sihvonlammen itäpuolella kohtalaisen jyrkkärinteisellä vaaralla. Sihvonvaaran itäosassa sijaitsevat metsät ovat reheviä tuoreen, pienialaisesti lehtomaisen kankaan erirakenteisia kuusivaltaisia havupuusekametsiä, joissa on harvakseltaan vanhoja aihkipetäjiä. Koivua on enimmillään noin 10 % puustosta, haapaa on niukasti. Lahopuuta on runsaimmin rinteissä, mm. koivumaapuita, pökkelöitä, kuusi- ja mäntymaapuita sekä palaneita keloja ja kantoja. Rinteissä on myös soistumia sekä mm. muurainkorpia. Alueella on myös lähde ja lähdepuro, jonka varressa on korpikastikkavaltaista ruoho- ja heinäkorpea.

Ala-Sihvonlammen itäpuolella on edustavaa boreaalista luonnonmetsää. Länteen viettävässä, paikoin louhikkoisessa rinteessä on tuoreen kankaan erirakenteista, luonnontilaista, puolivarjoisaa kuusivaltaista metsää, jonka puustosta 10 - 20 % on koivua. Haapoja, pihlajia, raitoja ja harmaaleppiä on siellä täällä. Osa koivuista on hyvin järeitä, vanhoja mäntyjä kasvaa alueella harvakseltaan. Kuusi- ja koivulahopuuta on runsaasti, jonkin verran on mänty- ja haapamaapuita. Rinteessä on myös pienialaisia soistumia sekä muurainkorpea. Vanhat metsät ovat mm. pohjantikan sekä uhanalaisten sienten, mm. erityisesti suojeltavan harjasorakkaan elinympäristöä.

Kansikkopuro FI0700110

Kansikkopuron lähiympäristö (6 ha) on rehevän ruohoston luonnehtimaa metsäkorte- sekä ruoho- ja heinäkorpea. Kosteilla ja varjoisilla osilla kasvaa lapinleinikkiä sekä märimmillä pinnoilla mm. kaislasaraa. Kuusivaltaista puustoa on harvennettu kevyesti. Alueen koivuvaltainen länsiosa on ojitettu, mutta vesitalous säilynyt lapinleinikin kannalta hyvänä. Ojikon ennallistamistoimilla voidaan laajentaa lapinleinikin elintilaa.

Salmijärvi FI0700134

Salmijärven alue (151 ha) sijaitsee Nurmeksen kaupungin itäosassa, aivan Lieksan kaupungin rajalla. Kohteeseen sisältyy boreaalisia luonnonmetsiä sekä puustoisia soita. Alueen pienvesiarvot ovat merkittävät: rajaukseen sisältyvät Salmijärvi, itäisempi Kangaslampi ja lammen rannalla sijaitseva lähde on arvioitu Pohjois-Karjalan pienvesi-inventoinnissa arvokkaiksi pienvesiksi. Salmijärven ja Kangaslammin rannassa on kapeana kaistaleena tuoreen ja kuivahkon kankaan, paikoitellen erirakenteisia vanhoja mäntyvaltaisia metsiä ja havupuusekametsiä, joiden lahopuiden määrä vaihtelee hyvin paljon. Kilpikaarnaisia aihkipetäjiä, keloja, järeitä mäntymaapuita ja koivupökkelöitä on harvakseltaan, paikoitellen runsaastikin. Hakkuuaukkojen reunoilla on tuoreita tuulenkaatoja. Paikoitellen on runsaasti nuoria ja järeitä haapoja sekä koivua, enimmillään lehtipuita on 10 % puustosta. Rantametsät soveltuvat liito-oravan elinympäristöksi, ja lajista onkin havaintoja Salmijärven rannalta vuodesta 1995 alkaen. Järven keskelle pistävä niemi on maisemallisesti merkittävä, puustoltaan kuusivaltainen, luonnontilainen ja monipuolinen.

Salmijärvi on linnustollisesti arvokasta, mm. pohjantikan, kuikan ja lapinuunilinnun elinympäristöä. Rannoilla on kangasmetsien soistumia sekä erityyppisiä rämeitä, kuten isovarpu- ja pallosarakorpirämeitä, joilla on jonkin verran pysty- ja maakeloja. Vesistöjen rannoilla on myös pienialaisia avosoita, lähinnä niukkaravinteisia lyhytkorsirämeitä, joiden keskiosissa on pienialaisesti rimpinevoja. Kangaslammen tulvavaikutteisilla rannoilla on luhtanevaa, jolla kasvaa mm. järviruokoa. Kankaiden ja avosoiden välissä vaihettumavyöhykkeenä on mm. muurainkorpea. Kangaslammen kaakkoispuolella on mesotrofinen lähde ja Kangaslampeen laskeva lähdepuro, jonka varressa on mustikkakorpea.

Näkymä suolle RA 2002

Jonkerinsalo

Nurmeksen koillisosassa Jonkerinsalolla (1220,06 ha) on säilynyt vanhoja metsiä ja luonnontilaisia soita. Seutu liittyy saumattomasti Kuhmon puolella sijaitsevaan Jonkerinsalon luonnonsuojelualueeseen. Alueeseen sisältyy valtakunnallisen vanhojen metsiensuojelu-, soidensuojelun perus- ja Natura 2000 –ohjelman rajaukset. Vesiluonnonsuojelu toteutetaan vesilain nojalla.

Luontosuhteiltaan monimuotoisella alueella on mm. kallioperän ruhjelaaksojen rotkoja ja jyrkänteitä, karuja jäkäläkallioita ja pieni harjumuodostuma. Soidensuojelualueella purojen varsilla on ruohoisia korpia, saniaiskorpia, rämeitä ja luhtaisia nevoja. Pirttikankaan kallion eteläsivulla on pieni, avoin lyhytkortisneva.

Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen Pienvesi-inventoinnissa on arvokkaaksi todettu Louhipuro lampineen sekä Ylimmäinen Suolalampi ja Suolajoki. Louhipuron edustavimman osan muodostavat läänin rajan tuntumassa sijaitsevat kallio- ja louhikkoalueet. Siellä puro virtaa luonnontilaisessa maisemassa pystysuorien kallioseinämien, kivien välisten onkaloiden ja rotkojen keskellä. Ylimmäinen Suolalampi on pitkä ja kapea rotkolampi. (Luotonen ym., 1999)

Jonkerinsalon alue on hyvin aarniometsäinen, sillä Louhipuron seutu on saanut sitä ilmaisevassa arvioinnissa 42 pistettä 50:stä. Se on yksi parhaista aarniometsäkohteista Nurmeksessa. Alueelta on löydetty uhanalaisia kääpälajeja mm. raidantuoksukääpä, haavanarinakääpä sekä riekonkääpä. (Natura 2000) Koillisosassa sijaitseva Hirvilehdonsuo on ravinteikkaan suon, aarniometsien, lähteiden ja uhanalaisten lajien mm. haavanpökkelökäävän vuoksi arvokas. (Luotonen ym., 1999)

Louhipuron itäpuolelle jäävät Telkkälampi ja Havukkalampi. Karut tummavetiset lammet ovat maisemaltaan hyvin luonnontilaisia. Vanhaa metsää on varsinkin Telkkälampeen rajoittuvilla kivennäismailla, joiden kuusettuvassa metsässä esiintyy järeitä mäntyjä ja kohtalaisesti lahopuuta. Havukkalammen kallioisella rannalla on kaistale vanhempaa puustoa. Telkkälampi soveltuu hyvin virkistyskäyttöön. (Maa ja Vesi Oy, 1998) Natura-alueiden väliin jäävät Näre-, Hytelön-, Pirtti- ja Suolakangas kuuluvat arvokkaaseen harjualueeseen. (Lyytikäinen, 1993)

Keskusvaaran aarniometsäkohde sisältää vaihtelevia metsäkuvioita, joiden ympärillä ja väleissä erityyppisiä rämeitä. Puusto on yleensä melko järeää ja kuusivaltaista, joukossa mäntyjä ja lehtipuita, haavat valtaosaltaan kaulattuja. Maapuuta suhteellisen paljon, samoin keloja. Alueen keskiosa, Ahven- ja Niittylammen välinen alue, on rinteisyyden, erittäin vaihtelevan topografian ja rinteillä olevien erilaisten notkelmien ja soistumien suuren määrän vuoksi todella monimuotoinen. Valtaosaltaan metsä on tuoretta kangasta. Pohjoisrinteellä on pienimuotoista kallioisuutta, mikä tuo alueelle väljyyttä notkelmien kuusikoiden ollessa paikoin ylitiheitä. Vanhoja mäntyjä on yksittäin. Kelot ja koivupökkelöt muodostavat valtaosan lakialueiden kuolleesta pystypuustosta. Alueella tavataan Pohjois-Karjalassa vaarantunut kuukkeli.

Jonkerinsalon alueella viihtyvät uhanalainen liito-orava sekä metsäpeura. Aarniometsät tarjoavat oivan elinalueen niin metsolle, kuukkelille ja palokärjelle kuin pohjantikallekin (Natura 2000). Alueella elää tiettävästi rauhoitettu ja erittäin uhanalainen kovakuoriaislaji, Ukkokauniainen (tavattu vuonna 1983, ainoa havainto Suomesta viime vuosikymmeniltä).

<u>Mujejärven alue</u>

Mujejärven alue on laajana erämaisena kokonaisuutena erityisen arvokas. Erämaisuus perustuu rakentamattomiin rantoihin, luonnontilaiseen maisemaan ja ympäristön vanhoihin metsiin. Alueen biologista monimuotoisuutta lisäävät muutamat luonnontilaiset pienvedet, järvenrannan läheiset avosuot ja rantametsien pienet soistumat. Alueen erityiskohteita ovat Uuronrotko, Kalmoniemi, Hiltuskangas ja Kukonsärkkä. Suurimmat järvet ovat Mujejärvi, Tetrijärvi ja Ylä- ja Ala-Sammaljärvet.

Mujejärven alueeseen sisältyy valtakunnallisen rantojensuojelu-, vanhojen metsiensuojelu- ja Natura 2000 sekä POSKI –ohjelmien rajaukset. Mujejärvellä on kaksi pohjavesialuetta. Pääosa alueesta on varattu seutukaavassa valtakunnalliseksi virkistysalueeksi. Osasta

metsähallituksen alueista on muodostettu virkistysalue ja sille on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma. (Metsähallitus, 1990) Virkistysalue on jaettu aarni-, puisto-, talousosaan. Aarniosassa (165 ha) ei juuri tehdä metsätaloudellisia toimenpiteitä lukuun ottamatta luonnontuhon jäljiltä kaatuneiden puiden korjaamista, mikä sekin on luvanvaraista. Puisto-osassa (603 ha) harjoitetaan varovaista metsätaloutta, hakkuilla pyritään lähinnä monipuolistamaan metsäluontoa ja maisemaa sekä säilyttämään puusto elinvoimaisena. Talousosan (151 ha) metsää hoidetaan rankemmin; kuusivaltaisia metsiä uudistetaan jopa avohakkuin. Kukonsärkällä tehdään vain kasvatushakkuita ja Mujejärven saaret on luvattu jättää täysin luonnontilaisiksi.

Mujejärven alueen yli kulkee idästä länteen harju, johon liittyvät idässä Kukkosärkkä järveen työntyvänä niemenä ja lännessä Kalmonniemen harjumuodostuma. Kalmoniemestä harjuselänne kaartaa länteen kohti Uuronrotkoa, kaakko-luode –suuntaista kallioperän ruhjelaaksoa. (Natura 2000) Valtakunnallisesti merkittävä kalliomuodostuma on geologisesti, maisemallisesti ja biologisesti merkittävä suuri rotkolaakso. Rotkon metsä on tuoretta kangasmetsää. Reuna-alueet ovat puolestaan kuivahkoa kangasta. Rotkon jyrkänne on puroinen ja sen pohja on soistunut.

Kalmonniemen metsän siluetti RA 2002

Mujejärven alueen maiseman erämaisuus perustuu vanhoihin ja luonnontilaisiin metsä- ja suoalueisiin. Metsä on koko alueella noin sata vuotta vanhaa. Havupuumetsien luonnehtimiin näkymiin tuovat vaihtelua pienpiirteisesti vaihteleva topografia, mutkittelevat rantaviivat ja rantasuot. Pienvesi-inventoinnissa on arvokkaaksi todettu Pölkkylampi, Uuronrotkon vesistöt, Alempi Kukonlampi ja puro sekä Luokkilampi, joka soveltuu hyvin opetus- ja virkistyskäyttöön. Jyrkkien harjurinteiden ympäröimä Akonlampi on edustava pienmaisemakohde. Lietelammen itärannalla on maisemallisesti merkittäviä jyrkkiä avokallioita. Ison Heinälammin itäpuolella on rannassa vanhaa kalliomännikköä, jonka kilpikaarnaisissa petäjissä on palokoroja. Tetrijärvi on tummavetinen karu ja kaunis ja rauhallinen järvi. Sen eteläpuolella on Hiltuskankaan harjualue, josta kurottuvat järvimaisemaan neulamainen Hahtosenniemi ja kaksi harjusaarta. (Maa ja Vesi Oy, 1998)

Mujejärven alue sijaitsee Etelä-Suomen ja Pohjanmaa-Kainuun metsäkasvillisuusvyöhykkeiden rajalla, eli se on ns. vaihettumisvyöhykettä. Alueelta löytyy joitakin pohjoisia kasveja kuten ruohokanukkaa ja pohjanhorsmaa, kun taas monet eteläiset lajit puuttuvat kokonaan; esim. käenkaali ja tervaleppä.

Mujejärven alueella on tehty havaintoja mm. kyystä, metsäsopulista sekä rupikonnasta, joka on rauhoitettu. Saukkoa ja majavaa esiintyy vesistöreitin jokiosuuksilla. Alueella pesii kuikka, tukkakoskelo, telkkä, selkä- ja kalalokki. Tärkeimpiä lokkien pesimäpaikkoja ovat Mujejärven

länsiosan luodot. Rantasoiden linnuista mainittakoon riekko. Tetrijärven rantametsissä pesii järripeippo ja käpytikka. (Maa ja Vesi Oy, 1998; Kaavatalo, 1997)

Komeaa Mujejärveä Hannu Vallas 2000

Kannusvaaran alue

Kannusvaaran aluekokonaisuuteen sisältyy paljon eri mittakaavan maisemallista vaihtelua. Alueen eteläisin osa sijoittuu luode-kaakkosuuntaiseen, mannerjään muovaamaan vyöhykkeeseen, joka koostuu seitsemästä lammesta ja niitä ympäröivistä paikoin rehevähköistä soista. (Luotonen ym., 1999) Alue kuuluu POSKI –ohjelman rajaukseen ja siellä on vanha sorakuoppa. (Antikainen ym., 2001)

Kannusvaaran alue on vesi- ja suomaisemaan, sekä jyrkkäpiirteiseen, kallioiseen vaaraan liittyvä ympäristöstään erottuva geologisesti, biologisesti, maisemallisesti ja paikallisesti arvokas harjualue. Harju on varsin matala, tasannetyyppinen ja paikoin laaksossa terassimaisena, toispuoleisena muodostumana. Kannusvaara on ympäristöstään selvästi erottuva jyrkkärinteinen kallioperäkohouma. Vaaran laki ja pääosa lounaisrinteestä ovat metsäpeitteiset, muuten vaara on hakattu paljaaksi. (Lyytikäinen, 1992)

Kannusvaaran lampiketju kuuluu Pohjois-Karjalan arvokkaisiin pienvesiin. Lammet lähiympäristöineen ovat suurelta osin luonnontilaista erämaamaisemaa. Kannusvaaran alue kuuluu suojelemattomien luonnoltaan arvokkaiden soiden luetteloon. Soille on tyypillistä pienipiirteisyys ja vaihtelevuus. Alueella on viettäviä rinnesoita, jotka näillä seuduilla ovat melko epätavallisia. Uhanalaisista suotyypeistä alueella on kartoitettu lettorämettä. (Maa ja Vesi Oy, 1998)

Alueen kasvillisuus on nopeasti vaihettuvaa tuoreen kankaan, soistumien ja puustoisten soiden mosaiikki, jossa monimuotoisuuden kannalta tärkeiden vaihettumavyöhykkeiden osuus on hyvin suuri. Kannusvaara ja sen koillispuolella sijaitseva Kaihlajärvi ovat hyvin arvokkaita metsäalueita vuonna 1996 tehdyn kääpäinventoinnin perusteella. Alueelta löytyi kuusi aarniometsää ja yhdeksän vanhaa metsää ilmentävää kääväkäslajia. Näistä 11 on joko valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia lajeja. Majavat ovat rakentaneet lampialueella patoja niin, että rantapuusto on pystyyn kuollutta.

Alueen metsien ja soiden linnusto on hyvin monipuolinen. Uhanalaisista lajeista alueella pesivät valtakunnallisesti vaarantunut ampuhaukka sekä silmälläpidettävät tuulihaukka, teeri,

metso ja pohjantikka. EU:n lintudirektiivin lajeista pesimälajistoon kuuluvat suopöllö, hiiripöllö, pyy kurki ja kapustarinta. Liito-oravaa ja majavaa on myös alueelta tavattu.

Syvälampi

Siilinjärvi-Kuhmo kantatien viereinen Syvälampi on autoilijoiden suosima uima- ja levähdyspaikka. Seutu kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen harju- ja pohjavesialueeseen sekä POSKI –ohjelman rajaukseen. (Antikainen ym., 2001)

Lamminkankaan ja Mammankaivon harjualueeseen kuuluva geologisesti ja maisemallisesti merkittävä, biologisesti jossakin määrin ja monikäytön kannalta jokseenkin merkittävä harjualue käsittää kumpuilevia selänteitä, korkean deltamaisen harjulaajentuman sekä leveähkön, melko tasalakisen selänteen sekä rinnakkaisselänteen. Siilinjärvi-Kuhmo kantatie leikkaa alueen eteläosaa. Alueella on varsinkin vesistöihin ja soihin liittyvissä osissa merkittävä kaunis maisemakuva, luonnonmerkittäviä kauneusarvoja sekä jokseenkin merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä. (Lyytikäinen, 1993)

Järvimaisema RA 2002

Pusulanjärven alue

Pusulanjärven alueella on huomattavia luonnonsuojelullisia arvoja, jotka perustuvat luonnontilaisiin pienvesiin, harjumetsiin, avosoihin, vanhan metsän alueeseen ja kahden uhanalaisen linnun esiintymiseen. Lisäksi alue on erityisen luonnonkaunis. (Kaavatalo,1997)

Pusulanjärven alueeseen kuuluu Kattilakangas, josta harjujono jatkuu kaakkoon Kukkoharjuna. Kattilakankaan pohjavesialue ja Päivärinteen Natura 2000 -kohde sekä POSKI- ohjelman rajaus sisältyvät alueeseen. Alue soveltuu retkeily- ja virkistyskäyttöön. Mujejärven virkistysalueeseen verrattuna maasto on pienipiirteisempää, helppokulkuista ja maisemaltaan vaihtelevampaa. (Kaavatalo,1997)

Harjuselänne on lampien, pienten järvien ja soiden ympäröimää. Harjuselänteen laen muoto vaihtelee. Korkeimmissa osissa se on yleensä tasalakinen ja välillä pyöreähkö ja jonkin verran kumpuileva. Selänteen sivuilla on rinnakkaisharjuselänteitä ja kaakkoisosassa on

pienehkö harjudelta. (Lyytikäinen,1992) Alueelle on myönnetty pari lupaa maa-aineksen ottamiseen.

Valkeinen, Talvilampi ja Kukkoharjun pienet lammet ovat valtakunnallisesti arvokas pienvesikokonaisuus. Arvo perustuu tyypillisyyteen, luonnontilaisuuteen, suokasvillisuuteen ja maisemaan. (Kaavatalo,1997) Päivärinteellä on maisemallisesti merkittävä, jyrkkä, koilliseen viettävä rinne, jossa kasvaa tuoreen kankaan kuusivaltaista aarniometsää. (Natura 2000)

Pusulanjärven rinteessä kasvaa varttunutta männikköä. Harjumetsän hoidossa on huomioitu järvimaiseman arvot siten, että järville näkyviä rinteiden metsiä on hoidettu kevyesti harventamalla ja harjun päälle on tehty pieniä aukkoja. (Kaavatalo,1997) Päivärinteen kalliojyrkänteiden alla on paikoin lehtomaista kasvillisuutta mm. sudenmarjaa ja isovalvejuurta. Alueen itäreunassa on tihkupintaista metsäkortekorpea, jossa kasvaa nimikkolajin lisäksi korpirahkasammalta. Itäreunalla on myös ruohoista kangaskorpea, jossa kasvaa metsäkurjenpolvea, oravanmarjaa, metsätähteä, lillukkaa sekä metsä- ja korpi-imarretta. (Natura 2000) Harvinaisista suokasveista lounaan puoleisella rannalla tavattiin mähkää. (Kaavatalo, 1997)

Pusulanjärven alueella pesii paljon erilaisia lintulajeja. Tavanomaisten lajien lisäksi alueella ovat pesineet harvinaiset kaakkuri ja kuikka. Kukkoharjun lampiin on istutettu perhokalastusta varten lohikaloja, mikä on johtanut lisääntyneeseen häirintään kaikilla lammilla. Kaakkurin pesintä on häiriintynyt, eikä sitä enää havaittu luontoselvitystä tehtäessä vuonna 1997.

Kuohattijärven alue

Kuohattijärven maasto on pohjoiskarjalaisittain loivapiirteistä: rantojen läheiset kumpareet, drumliinit ja ja pienet vaarat ovat matalia ja loivapiirteisiä. Näkyvin poikkeus on Miihkelinvaara, joka kohoaa lähes 80 metriä järven pinnan yläpuolelle. Maisemakuvassa ei tällä hetkellä ole voimakkaita häiriötekijöitä. (Kaavatalo Oy, 1997)

Ylä-Sammaljärven itärannan luhtainen sara- ja lyhytkorsineva ja harjumainen Mykkyrin kivennäismaasaarake muodostavat maisemallisesti ehjän ja melko luonnontilaisen kokonaisuuden. Mäntyniemen tyvellä on ojittamatonta lyhytkorsi- ja saranevaa. Suon edustan pieni männikkösaari soveltuu paikalliseen virkistyskäyttöön. Järven selältä aukeaa laaja ja yhtenäinen järvimaisema. (Maa ja vesi Oy, 1998)

Kuohattijärven rantametsät ovat vallitsevien puulajien ja ikäluokkien suhteen melko vaihtelevia. Käsittelykuviot ovat sekä koillisrannan valtion maalla että lounaisrannan yksityismailla pääsääntöisesti varsin pieniä. Tästä syystä metsäkuviot vaihtelevat rannoilla mosaiikkimaisesti. Vanhaa metsää on lähinnä vain Sikosaaressa ja parissa niemenkärkien jättömetsissä. (Kaavatalo Oy, 1997)

Ala-Sammaljärven lounaispuolen ojittamaton suo on luhtaista nevaa ja muuttuu kauempana varvikkoiseksi rämeeksi. Kuohattijoen suulla levittäytyvät korte- ja sarakasvustot ja vuolasvirtaista uomaa reunustaa korpi, jossa kasvaa raatetta, vehkaa ja isoja tuomia. Miihkelinlammen länsipuolella sijaitsee rannan tuntumassa pieni, reunoiltaan kivetty lähde, josta lähtevän pienen puron kasvillisuuteen kuuluu hieman lähdesammalia ja putkilokasveista herttakaksikko.

Välijoen ruohikkoisella joenvarsi- ja suistoalueella esiintyy monipuolisesti lintuja mm. ruokokerttusia, kala- ja naurulokkeja, sorsia sekä kahlaajista taivaanvuohi ja liro. (Maa ja Vesi Oy, 1998)
(Vertaa liite 3.2.2.4)

3.2.3 Kulttuuriympäristö

Kaava-alueelle ulottuvat seuraavat kylät: Kuohatin kylä kyläkeskuksineen, Ronkeli osana Saramon kylää, Petäiskylä kyläkeskuksineen ja Mujejärven kylä, jonka kyläkeskus sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella.

Suunnittelualueella on 418 rakennusta. Ympärivuotisia asuntoja on 124, loma-asuntoja 139 kpl ja maatilojen keskuksia 8 kpl. (Esko Saatsi 23.9.2002) Pääosa rakennuksista on puurunkoisia. Alueella on 20 ennen vuotta 1920 rakennettua taloa ja 66 vuosilta 1920-1939 periytyvää rakennusta. Vuosina 1940-1959 rakennettuja rakennuksia on 122 ja vuosina 1960-1979 valmistuneita 51. Vuosina 1980-2000 alueella valmistui 156 rakennusta. Näistä reilu kolmannes eli 55 oli vapaa-ajan rakennuksia.

Metsäkylä I:n alueella rakennetaan vähän. Sinne myönnettiin vuonna 2001 neljä rakennuslupaa: olemassa olevan rakennuksen laajennukseen, laajennukseen ja käyttötarkoituksen muuttamiseen, kesämökin ja varaston rakentamiseen. Korjausavustuksia myönnettiin kahteen kohteeseen. Alueella purettiin kaksi rakennusta.
(Liite 3.2.3)

3.2.3.1 Kulttuurimaisemaselvitykset

Maakuntakaavaa palvelevan erillisselvityksen *Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt 2002* luonnos valmistui elokuussa 2002. Siinä Mujejärven alue on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi.

3.2.3.2 Rakennusperinnön inventointi ja arvottaminen

Suunnittelualueen rakennusperintöä on kartoitettu vuosina 1995-96 tehdyssä rakennuskulttuurin inventoinnissa (*Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella*, 1995; *Inventoidut kohteet elokuussa* 1996). Arkkitehtiopiskelija Katri Nuutinen on yhdessä alueen asukkaiden kanssa kerännyt tietoja ja arvioinut alueen kulttuurimaisemaa ja rakennuskulttuuria vuosina 1998-1999 toteutetussa Metsäkyläprojektissa (Nuutinen, 1999). Kirsti Reskalenko on täydentänyt inventointitietoja kesällä 2002.

Vuonna 2000 hyväksytyssä Yleiskaava Rakennesuunnitelma 2000:n luettelossa Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaista ympäristöistä tai kohteista kymmenen sijaitsee suunnittelualueella. Alueella on yksi aikaisemmin suojeltu kohde.

Alla on esitetty yhteenveto tärkeimmistä rakennusperintökohteista.

3.2.3.1.1 Kuohatti

Kylän vanhimmat tilat edustavat selkeästi kaskikulttuurin myötä syntynyttä vaarakyläasutusta, jossa vaarojen laella sijaitsevia tilakeskuksia ympäröivät pienet peltoalueet. Kuohatin vanhaa vaara-asutusta edustavat esimerkiksi Korhosenvaaran tila ja Häkkilän pihapiiri 1800-luvulta.

Vuonna 1998 pidetyssä kyläkokouksessa maisemallisesti arvokkaiksi mainittiin Häkkilän ja Korhosenvaaran pihapiirit sekä Huovilan ja Liuhalan pihapiirit Pirtutien varressa. Ikolanvaaran autioituneessa pihapiirissä sijaitsee Kuohatin koulun perustamisen muistopatsas. Vanhoja riihiä sijaitsee esimerkiksi Väliahossa, Pieni-Kiljuvassa ja Horniossa.

Vanhoja hakamaita on muun muassa Kuvajan, Kiljuvan ja Välivaaran tiloilla. Kylätien maisemaa elävöittävät useat kunnostetut maitolavat. Kuohatin Kuokanvaarassa on hyväkuntoinen mylly. Kuohatissa on jäljellä myös vanhan uittokulttuurin jäänteitä. Ala-Sammaljärvellä on edelleen hyväkuntoinen vanha tammi. Tammen jäänteitä on näkyvissä myös Kuohattijärven Jokilahdessa. Kuohattijoessa Tamppikoskessa on vielä nähtävissä vanhat sarkatampin paikat.

Alavantie 23, sortunut uuni. KR 2002

Miihkelinvaaralla on vanha kivilouhos, josta on hankittu kiveä jo 1800-luvulla savupirttien kiuasuunien muuraukseen. Miihkelinvaarassa esiintyi liuskekiveä, jota oli helppo käsitellä ja jolla oli hyvä lämmönsäilytyskyky. 1800-luvun savupirteissä oli Miihkelin kivestä muurattuja kiuasuuneja. Kylällä oli myös oma muurari – Tuulimäen Heikki Karjalainen, joka muurasi kyläläisten pirttien ja huoneisiin liuskekiviuunit. Kuohattijärven Kalmonsaarta on 1800-luvulla käytetty väliaikaisena hautapaikkana, mistä ruumiit on talvella kuljetettu ”siunattuun maahan”. Hornanvaaran laella on korkea näkötorni ja Kuohattijärven Hiekkalahden rannalla miilunpolttopaikan jäänteet. (Nuutinen, 1999)

Pihapiirit

Häkkilä, Seiväsvaarantie 1

Asuinrakennus Kuohatin tieltä nähtynä

Pirttiosan nurkkasalvos. KR 2002

Häkkilän pihapiiriä ja talon oljilla tilkitty pääty. Reino Turunen

Aitta

Navetta

Navetta ja ladot

Häkkilän edustava mahdollisesti 1800-luvulla valmistunut asuinrakennus, vanha aitta, navetta, sauna ja kaksi pyöröhirsilatoa muodostavat yhdessä puutarhamaisen kasvillisuuden kanssa erikoisen pihamiljöön. Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan rakennus on peräisin vuodelta 1920. Kuohatintien varressa näkyvällä paikalla sijaitsevalla Häkkilällä on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa.

Korhosenvaara, Korhosenvaarantie 13

Korhosenvaaran pihapiirin rakennusten on katot pidetty kunnossa. KR 2002

Navetta. KR 2002

Vuonna 1911 rakennettu huonepuoli

Jyväaitta on peräisin vuodelta 1864

Aitta. KR 2002

Lato. KR 2002

Korhosenvaaran tila edustaa Nurmeksen alueen vanhaa vaara-asutusta. Kerroksisessa pihapiirissä on vuonna 1911 rakennettu päärakennus, vuonna 1888 valmistunut kaksiosainen kivinavetta, kaksi hirsiaittaa ja kaksi saunaa. Rakennus- ja huoneistorekisteriin päärakennuksen valmistumisvuodeksi on merkitty 1902. Kokonaisuudella on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa.

Pieni-Kiljuva, Kuohatintie 92

Pieni-Kiljuvan pihapiiri Kuohatin tieltä päin nähtynä. KR 2002

Pieni-Kiljuva. KR 2002

Navetta. KR 2002

Riihi. KR 2002

Savusauna. KR 2002

Tilan päärakennus on Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan valmistunut vuonna 1920. Pieni-Kiljuvan pihapiiri on 1900-luvun alkupuolen pientä tilakeskus, jonka rakennukset ovat hyväkuntoisia.

Salola (Liuhula), Pirtutie 11

Asuinrakennus. KR 2002

Asuinrakennus. KR 2002

Aitta. KR 2002

Savusauna. KR

Asuinrakennuksen vanhin osa, porstua ja välikamari, on peräisin 1800-luvulta. Pirtti on ilmeisesti rakennettu 1920-luvulla. Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan päärakennus on peräisin vuodelta 1927, talousrakennukset vuodelta 1945. Rakennuksen toinen pää on purettu ja sen hirret on siirretty läheisten Mötkön ja Pöntön tilojen rakennuksiin vuoden 1920 paikkeilla. Aitta ja puuliiteri on rakennettu 1920-luvulla. Salolan rakennukset ja istutukset muodostavat Pirtutien maisemaa koristavan yhtenäisen pihapiirin. Kokonaisuudella on rakennushistoriallista ja maisemallista merkitystä.

Nurmela (Huovila), Pirtutie 19

Nurmelan 1920-luvulta periytyvä päärakennus. KR 2002

Lukkonurkka. KR 2002

Aitta. KR 2002

Navetta ja riihi. KR 2002

Riihi. KR 2002

Nurmelan asuinrakennus on Kerttu Huovisen mukaan rakennettu 1920-luvulla, Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan vuonna 1920. Muiden rakennusten ikää hän ei tiedetä. Peltoaukean ympäröimä pihapiiri muodostaa rakennushistoriallisesti arvokkaan ja maisemallisesti kauniin kokonaisuuden.

Sammalvaara, Pyötiköntie 17

Päärakennuksen luonnonkivisokkeli on vastikään suojattu kattohuovalla. KR 2002

Aitta, puuliiteri ja sauna. KR 2002

Navetta. Sammalvaaran rakennuksia ja pihapiiriä hoidetaan hyvin. KR 2002

Riihi. KR 2002

Savusauna. KR 2002

Päärakennus on Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan valmistunut vuonna 1890. Huonepuoli on rakennettu asuttavaan kuntoon kehikosta vuoden 1921 tienoilla. Vanha navettarakennus on sijainnut nykyisen aittarakennuksen paikalla. Tilan aikaisempi riihi on siirretty Rautionin tilalle. Sammalvaaran pihapiiri on säilynyt hyvin. Kokonaisuudella on rakennushistoriallista merkitystä.

Pienivaara, Tuomaanvaarantie 44

Pienivaaran pihapiiri on kaunis kokonaisuus Tuomaanvaarantiellä. Pienivaaran Pekka hoiti Tamppikosken tamppia, jossa syksyisin miesten vaatteiden sarka tampattiin. Nykyinen päärakennus on peräisin vuodelta 1947. (Karvonen, 1979)

Kivikkola, Alavantie 24

Kivikkola on rakennettu vuonna 1950 ja se on tyypillinen jälleenrakennusajan tilakeskus, jonka käyttökelpoisuus on turvattu laajentamalla alkuperäisiä alueita. Rakennuksella ja sitä ympäröivällä maatalousmiljööllä on historiallista ja kulttuurihistoriallista merkitystä oman aikansa muistomerkkinä.

Pihapiirien yksittäisiä rakennushistoriallisesti merkittäviä rakennuksia

Monessa pihapiirissä on säilynyt aikansa rakennustavasta kertovia yksittäisiä rakennuksia, joiden säilyminen osana ajallisesti kerroksista ympäristöä on suotavaa.

Tuomaanvaaran riihellä ja savusaunalla sekä Välivaaran riihellä on rakennushistoriallista merkitystä. KR 2002

Koulut ja seurantalot

Kuohatin koulu, Kuohatintie 36

Kuohatin koulu on valmistunut vuonna 1934

Varastorakennus täydentää pihapiiriä

Vuonna 1963 valmistunut lisärakennus

Tuomaanvaaraan vuonna 1908 pystytetty Kuohatin koulu purettiin ja siirrettiin Putkiahoon vuonna 1934. Kuohatin koulun lisärakennus valmistui vuonna 1964. Koulun nimi muutettiin Putkiahon kouluksi vuonna 1965. Uudempi koulurakennus on nykyisin kylätalona, vanhempaa vuokrataan majoitustilaksi. Kyläyhdistys suunnittelee perustavansa hoitokodin uudempaan koulurakennukseen. Kuohatin vanha koulu ja talousrakennus ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita. Myös uudisosalla on kulttuurihistoriallista merkitystä osana kokonaisuutta.

Lipin koulu - Lintumäki, Pirtutie 1

Vuonna 1936 valmistunut koulurakennus. KR 2002

Talousrakennus vuodelta 1936. KR 2002

Talli. KR 2002

Sauna. KR 2002

Vuonna 1925 perustetun Lipin koulupiirin oma, rakennusmestari Werner Kaiskon piirtämä ja Olli Heikuran urakoima koulurakennus valmistui vuonna 1936. Samaan aikaan rakennettiin myös sauna ja talousrakennus. Koulutyö lakkasi Lipin koululla vuonna 1973. Koulurakennuksella, talousrakennuksella, saunalla ja kaivolla on rakennushistoriallista merkitystä. Koulu on myös Kuohatin sivistyshistorian ja tiemaiseman kannalta merkittävä.

Perä-Kuohatin koulu - Toivonranta, Kuohatintie 169

Vuoden 1920 tienoilla valmistunut päärakennus. Toisen maailmansodan jälkeen talo toimi kouluna, jolloin oikeanpuoleiseen päätyyn lisättiin luokkahuone. Navetan tiloissa oli koulun aikana poikien puukäsityöluokka. Silloinen tilan omistaja Uuno Karjalainen toimi puukäsityön opettajana ja hänen vaimonsa Miina oli keittäjänä. Navetta toimii nykyään hevosten tallina. Paula Karjalainen 2002

Aittarakennus on toiminut joskus kauppana. Luultavasti ennen koulun tulemista päärakennukseen.
Vanha savusauna on ollut viimeksi toiminnassa vuoden 1983 tienoilla. Toimii nykyään kalojen savustustilana.
Paula Karjalainen 2002

Toivonrannassa toimi Perä-Kuohatin yksiopettajainen koulu vuosina 1952-1963. Koulurakennus on rakennus- ja sivistyshistoriallisesti merkittävä.

Kuohatin työväentalo, Kuohatintie 35

Nykyinen työväentalo on rakennettu vuonna 1952 edellisenä vuonna palaneen rakennuksen tilalle. Taloa jatkettiin vuonna 1955. Putkiahon koulu käytti tiloja seitsemän vuoden ajan. Rakennuksella on kulttuurihistoriallista merkitystä paikallisten asukkaiden kannalta. Työväentiloja on käytetty myös koulutoimintaan. Rakennus näkyy Kuohatintielle ja on kyläkeskuksen yksi maamerkki.

Tuotantotoimintaan liittyvät rakennukset ja rakennelmat

Tamppikoski

Tamppikoskeen rakennettiin puinen uittoränni 1900-luvun toisella vuosikymmenellä. Rakentaminen edellytti muun muassa räjäytystöitä. Tamppikosken uittoriihen eli –rännin hirsirakenteet on nostettu rannalle. Tamppikoskella on ollut myös tamppauslaitos. Ne olivat melko harvinaiset ja Kuohattiin tultiinkin aina Kainuusta ja Itä-Karjalasta asti. (”Huhtikuussa ne parhaat poijat”. *Ylä-Karjala.* 12.3.1983)

Kuokanvaaran mylly , Tuomaanvaarantie 37

Myllyrakennus

Pato

Kuokanvaaran mylly on mainittu tilanluovutuskirjassa vuonna 1858. Myllyn rakentajasta ei ole tietoa, mutta 1910-luvulla myllärinä toimi Tuomas Okkonen. Otto I. Okkonen rakensi myllyn yhteyteen halkaisusirkkelin ja pärehöylän. Myllyn patorakenne uusittiin ja myllyssä voitiin valmistaa myös ryynejä. Mylly oli käytössä vielä 1970-luvulla. Rakennuksella ja patorakennelmilla on rakennushistoriallista ja paikallista kulttuurihistoriallista merkitystä.

Alasammaljärven vanha tammi, Pyötikköntie

Alasammaljärven tammi eli uittopato on rakennettu 1940-luvulla. Se on ns. arkkutammi. Tammella on rakennushistoriallista ja kulttuurihistoriallista merkitystä uittokulttuurin jäänteenä.

Ala-Sammaljärven uittokämppä, Pyötiköntie 19

Ala-Sammaljärven uittokämppä on valmistunut vuonna 1949 ja on pääosin säilyttänyt alkuperäisen asunsa. Kämppä on uittojen loputtua toiminut kesäasuntona. Kämpällä on rakennushistoriallista ja kulttuurihistoriallista merkitystä.

Kuohattijärven Aittolahden kämppäkartano

Kuohattijärven aittolahden kämpän rakennukset muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden. KR 2002

Kämppä. KR 2002

Savusauna. KR 2002

Talli. KR 2002

Vinttikaivo. KR 2002

Kaukaan tehtaat rakennutti Aittolahden kämppäkartanon 1930-luvun lopulla. Kämppä, talli, savusauna ja vinttikaivo muodostavat rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden. Kämppä on Metsähallituksen omistuksessa ja sitä voi vuokrata. Ympäristöministeriö suojeli kämpän vuonna 1994. (Vauramo,1995)

Kuohattijärven Jokilahden tammi

Kuohattijärven Jokilahdessa on ollut arkkutammi, josta on jäljellä vain muutamia hirsiä.

3.2.3.1.2 Ronkeli

Ronkelin menneisyys liittyy kiinteästi Saramon kylän historiaan.

Pihapiirit

Alapiha, Ronkelintie 9

Aitta, päärakennus ja navetta, jonka katolla on tuulimylly. Myllyn tuottamalla energialla on pumpattu vettä. KR 2002

1919 valmistunut päärakennus. KR 2002

Aittarakennus. KR 2002-07-10

Navetan tiilimuuria korjattiin kesällä 2002

Uusi sauna ja pihatupa. KR 2002

Latoja. KR 2002

Savusauna. KR 2002

Varastorakennus. KR 2002

Aitta. KR 2002

Tuulimylly. KR 2002

Alapihan kohdalla sijaitseva maitolava

Tila on ollut Piirosen suvun hallussa vuodesta 1727 ja se edustaa vanhaa, pohjoiskarjalaista mäkiasutusta. Mansardikattoinen vuonna 1919 valmistunut päärakennus on nurmeslaisittain harvinaisen suurikokoinen ja komea. Päärakennus muodostaa, yhdessä hirsisten aittojen, mökin, riihen ja kivinavetan kanssa, 1900-luvun alkupuolen ilmeen säilyttäneen laajan kokonaisuuden. Navetan katolla on Nurmeksessa harvinainen vanha tuulimylly. Tilalla on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa. Tila kaikkine rakennuksineen tulisi säilyttää, ja uudisrakentaminen olisi sopeutettava vanhaan rakennuskantaan. Navetta, kanala ja pitkä aitta tarvitsevat säilyäkseen korjausta.

Koulut

Ronkelin koulu - Kuusikkola, Ronkelintie 14

Ronkelin koulu. KR 2002

Komea kuusikuja

Talousrakennus, jossa on metsästysseuran tiloja.

Rakennuksessa on vanhat vuolukiviuunit ja –liesi.

Koululla toimii esimerkiksi kudontapiiri. KR 2002

Koulutoiminta Ronkelissa aloitettiin vuonna 1925. Nykyinen, rakennusmestari Eino Simbergin piirtämä, koulurakennus valmistui vuonna 1950. Koulun vanhat rakennukset myytiin pois huutokaupalla vielä samana vuonna. Koulurakennuksen ns. jälkityöt tehtiin vuonna 1956, jolloin rakennus oli rivettävä ja vuorattava. Myös lämmityslaitteet oli määrä uusia. Koulutyö Ronkelissa päättyi vuonna 1968. Vuonna 2002 rakennus oli Ronkelin nuorisoseuran omistuksessa. Osa rakennuksesta oli vuokrattu ompelimolle ja asuntokäyttöön. Koulua ympäröi kuusiaita ja sinne johtaa koulun perustamisaikoihin istutettu kuusikuja. Koulua ympäröivä kuusikko ja kuusikuja tulisi säilyttää osana kouluympäristöä. Ronkelin koululla ja talousrakennuksella on rakennushistoriallista merkitystä. Koulu, vanha kuusiaita ja -kuja muodostavat arvokkaan kulttuuriympäristön.

3.2.3.1.3 Petäiskylä

Petäiskylä on myös tyypillinen pohjoiskarjalainen vaarakylä. Tiiviimpi kyläasutus sijaitsee Kuhmoon johtavan tien tuntumassa, vanhan Kuhmon tien mutkassa. Petäiskylän vanhin asutus sijaitsee vaarojen lakialueilla pienten peltojen ympäröiminä. Kylän koulu sijaitsee näkyvällä paikalla vaaran laella. (Nuutinen, 1999)

<u>Pihapiirit</u>

Kapio, Petäiskyläntie 57

Asuinrakennus, navetta ja talousrakennus muodostava puoliavoimen pihapiirin.

Asuinrakennusta on korjattu1990-luvulla

Navetan ajosilta. KR 2002

Sauna. KR 2002

Lato ja riihi. KR 2002

Aitta. KR 2002

Riihi. KR 2002

Kapion tila sijaitsee Petäiskyläntien ja Pirtutien risteyksessä korkealla paikalla. Tilan asuinrakennus on peräisin vuodelta 1909. Tilan vanhimmat säilyneet rakennukset ovat paja, riihi ja savupirtti, jotka ovat todennäköisesti peräisin 1800-luvulta. Navetta, sauna ja vaja ovat 1910-20-luvuilta. Rakennukset ovat säilyneet varsin alkuperäisinä ja ne muodostavat harmonisen kokonaisuuden. Tilalta avautuvat kauniit vaaramaisemat, ja niityllä kulkee kaunis kiviaita. Tilalla on rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa. Kapio on Pirtutien maisemallinen kohokohta.

Koivurinne, Kuhmontie 204

Koivurinteen pihapiiri kujalta. KR 2002

Koivurinteen osin hirsi, osin rankarakenteinen, ja aumakattoinen navetta. KR

Sauna. KR

Aitta

Maakellari

Koivurinteen päärakennus on peräisin vuodelta 1926. Pihapiirissä on myös vanha navetta ja sauna. Kuhmon tien varressa korkealla mäellä sijaitseva koivurinteen pihapiiri on paitsi rakennushistoriallisesti, myös maisemallisesti merkittävä kokonaisuus.

Raate, Petäiskyläntie 90

Raatteen päärakennus vuodelta 1911 on vaatimaton.

Navetta KR 2002

Raatteen rakennukset on sijoitettu ympäristöönsä hyvin. KR 2002

Aitta, jossa on malkakatto. KR 2002

Sauna KR 2002

Kaivon kansi KR 2002

Petäiskylän tien varrella sijaitseva riihi KR 2002

Aitta, jossa on malkakatto kokkapuineen. KR 2002

Rakennus KR 2002

Rakennus KR 2002

Raatteen päärakennus periytyy vuodelta 1911 ja sitä käytetään loma-asuntona. Raatteen pihapiirissä on paljon hirsirakentamistekniikkaa edustavia hyväkuntoisia rakennuksia. Kahdessa aittarakennuksessa on vielä harvinainen malkakatto. Raate olisi inventoitava. Raate on rakennushistoriallisesti merkittävä kokonaisuus.

Koulut ja seurojentalot

Petäiskylän koulu, Petäiskyläntie 15

Pihapiiri. KR 2002

Vuonna 1906 valmistunut koulurakennus ja sen luokkahuone. KR 2002

Vuonna 1906 valmistuneessa ulkorakennuksessa on käymälät, navetta, halkosuoja ja aitta. KR 2002

Sauna. KR 2002

Maakellari. KR 2002

Koulutoiminta Petäiskylässä alkoi vuonna 1899 Muramäen torpan pirtissä. Koulu- ja ulkorakennus valmistuivat vuonna 1906. Koulutalo vuorattiin ja sisätilat kunnostettiin vuonna 1938. Rakennusmestari Verner Kaiskon suunnittelema ja maanviljelijä Olli Heikuran urakoima uusi koulurakennus valmistui vuonna 1938. Koulutyö jatkui aina vuoteen 1995 asti. Vuonna 2002 vuonna 1906 valmistuneessa koulurakennuksessa toimi soitinverstas ja uudempaa käytettiin asuntona. Molemmat koulurakennukset, ulkorakennus, sauna ja maakellari ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita. Koulukokonaisuus on kulttuurihistoriallisesti arvokas.

Pusulan koulu – Koivikkola, Pirtutie 86

Koulutyö alkoi Pusulassa Kapion talossa vuonna 1935. Maanviljelijä Olli Heikura rakensi Pusulan koulun vuosina 1938-39. Koulutyö jatkui Pusulassa aina vuoteen 1966 saakka. Vuonna 2002 koulu oli Petäiskylän nuorisoseuran omistuksessa. Koulurakennus, talousrakennus ja sauna muodostavat rakennushistoriallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden. Koulurakennuksen alapohjasta on löydetty lattiasieni.

Petäiskylän työväentalo, Kuhmontie 210

Kylällä tanssilavana tunnettu työväenyhdistyksen talo. KR 2002

Liiteri KR 2002

Sosiaalidemokraattinen työväenyhdistys perustettiin vuonna 1917. Yhdistys rakensi oman talon Heposärkälle vuonna 1958. (Pikkarainen, 1981)

Metsätalouteen liittyvät rakennukset ja rakennelmat

Pusulanvaaran metsätyöjohtajan talo, Pusulanperä

Päärakennus on hyväkuntoinen. KR 2002

Sauna KR 2002

Metsähallitus rakensi vuonna 1939 Pusulanvaaralle metsänvartijan virkatalon, josta käsin metsäteknikko Onni Piironen hoiti piiriään 1960-luvun lopulle asti. Pihapiirissä on säilynyt vain päärakennus ja sauna. Rakennus on vuokrattu metsästysseuralle ja tunnetaan nimellä Päivärinteen kämppä. (Timonen, 1981)

3.2.3.1.4 Mujejärven ympäristö

Mujejärvi on harvaan asuttua metsäaluetta. Tilakeskukset ovat sijoittuneet vaarojen lakialueille. Kylän vanhin asutus sijaitsi Mujejärven pohjoispuolella. Mujejärven pieni kyläkeskus sijaitsee Mujejärventien varressa kaava-alueen ulkopuolella. Kylässä oli 1600-luvun puolivälissä kaksi tilaa. Pulkkilan perinteisen ilmeensä säilyttänyt pihapiiri edustaa alueen vanhaa rakentamistapaa. Mujejärven Kalmonniemessä on vanha ortodoksinen kalmisto.

Kylän alueella on myös useita erityisesti uittokulttuuriin liittyviä mielenkiintoisia kohteita. Jänkäjärvellä on kämppä. Kämpän jäänteitä on Parvajärven ja Pienen Parvajärven välissä sekä Paasijärven eteläpuolella. Korvalammilla on myös kämpän rauniot ja edelleen pystyssä olevat myymälä ja puuvarasto. Mujejärven lounaisrannan tuntumassa on jäänteitä tammesta. Sarvijoessa on näkyvissä vanhoja uittoränneiä ja lähistöllä on myös kämppä. Mäntyjärven kaakkoiskärjestä lähtee tukkilaisten käyttämä pyörätie.

Mujejärvellä on säilynyt myös muita merkkejä luonnonvarojen hyödyntämisestä. Kolkonjärven ja Kuhmontien välissä on hiilenpolttoon käytettyjen tiiliuunien raunioita. Parvajärven pohjoisrannalla on ollut hiilimiilu. Tervahautojen jäänteitä on esimerkiksi Parvankankaalla. Mujejärven Kalmoniemen kärjessä on kuonakasoja merkkinä rautamalmin nostosta ja kivikautisia kvartsi-iskoksia. (Nuutinen, 1999; Metsäkämppien inventointi, 1992)

Pihapiirit

Pulkkila

Pulkkilan pihapiiri ja peltoaukea koillisesta

Tilan päärakennuksen pirttipuoli on valmistunut vuonna 1914. KR 2002

Raunioitunut lato, navetta ja riihi. KR 2002

Vinttikaivo ja raunioitunut sauna. KR 2002

Emil Korhosen mukaan Kaivolammen suulla sijainnut Pulkkilan mylly on siirretty Pulkkilan ladon taakse metsän reunaan. KR 2002

Aitat. KR 2002

Maisemallisesti kauniilla paikalla, Mujejärven läheisyydessä, sijaitsevan Pulkkilan tilan pihapiirin 1900-luvun vaihteen rakennuskannan alkuperäisilme on osittain säilynyt – pihapiirissä ei ole kokonaisuudesta poikkeavia uudisrakennuksia, mutta navetta, riihi, sauna ja lato ovat raunioituneet. Peltoaukean keskellä sijaitsevalla kokonaisuudella on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa. Asuinrakennus, aitat ja mylly olisi säilytettävä ja uudisrakentaminen sopeutettava olemassa olevaan rakennuskantaan.

Koulut

Mujejärven koulu, Kuhmontie 374

Vuonna 1905 valmistunut koulurakennus

Asuntola
ja uusi koulurakennus vuodelta 1964

Sauna

Talousrakennus

Koulutyö Mujejärvellä aloitettiin vuonna 1899 Matti Piiraisen Kolmisopen talossa. Kesällä 1900 koulu muutettiin Juuso Pulkkisen Kansikkovaaran pirttiin ja vuonna 1902 Marjovaaraan Pekka Pulkkisen taloon. Erkki Peltosen piirtämä, kruunun keloista veistetty oma koulutalo valmistui vuonna 1905. Rakennusmestari Eino Simbergin suunnittelema lautarakenteinen koulun lisärakennus valmistui Rakennusliike Sulo Palmas Oy:n urakoimana vuonna 1953. Se kuitenkin paloi kesällä 1963 ja uusi koulutalo valmistui palaneen paikalle vuonna 1964. Vanha koulurakennus korjattiin uuden valmistuttua ajanmukaisemmaksi. Koulutyö Mujejärven koululla päättyi vuonna 1973. Pihapiirissä on myös vanha talousrakennus, jossa oli aitta, heinä- ja halkovajat, navetta ja käymälät, sekä sauna. (Martikainen, 1998)

Metsätalouteen liittyvät rakennukset ja rakennelmat

Koppelon metsänvartijan virkatalo,

Päärakennus on hyväkuntoinen. KR 2002

Aitta KR 2002

Kaivo KR 2002

Koppelon virkatalo on hirsirakenteinen ja rakennettu vuonna 1897. Pihapiirissä on myös vuodelta 1904 periytyvä hirsirakenteinen aitta ja sauna sekä lautarakenteinen ulkowc. Virkatalolla on sekä rakennushistoriallista, että maisemallista merkitystä. (*Kiinteistöluettelo kuntien käyttöön 2001)*

Jänkämaja, Jänkäjärven pohjoisranta

Jänkämaja KR 2002

Rantasauna. Kuva yhdistetty kahdesta osasta. KR 2002

Liiteri KR 2002

Kämppä on rakennettu 1930-luvulla perustetun metsähallituksen suonkuivausosaston tyyppipiirustuksen mukaan vuonna 1953 virkistyskäyttöön. Kämppää on 1980-luvulla vuokrattu metsureille lomapaikaksi.

Korvalammen kämpän rakennukset

Kauppa

Varasto

Sauna

Ulkowc

Korvalammen kauppa ja osittain sauna ovat hirsirunkoisia, varasto rankarakenteinen. Kämpän rakennukset periytyvät vuodelta 1955.

Mujejärven tammikämppä

Emil Korhosen mukaan Mujejärven kämppä on rakennettu kalastuskunnan kämpäksi 1950-luvulla. ”Heinävaarasta traktorilla vietiin Pulkkilaan lauat ja parrut ja veneellä vietiin perille. Sammalen Lauri, Pulkkilalaiset ja Minä tehtiin kämppä talkoilla” kertoi Emil Korhonen haastattelussa 22.1.1989. Kämpässä on hakanurkat. Lähistöllä on vanhan tammen (uittosulun) jäänteet. Tammikämppä on tänään Saramon Jotos –ulkoiluretin varrella ja sitä käytetään autiotupana. (Nurmeksen kirjaston kotiseutukokoelma. ”Mujejärven Heinävaaran metsänvartijapiiri” Haastattelut 22 ja 29.1.1989 Emil Korhosen kotona Nurmeksessa)

Suolajoen Pirttikankaan kämpän savusauna

Suolajoen Pirttikankaan metsäkämppä, joka on siirretty Pielisen museoon, edustaa viimeistä kirveskauden kämppätyyppiä 1950-luvulta. (Museoamanuenssi Liisa Eskelinen, Pielisen museo, 15.8.2002) Sauna on rakennettu vuonna 1955. (*Kiinteistöluettelot kuntien käyttöön 2001*)

Sarvijoen uittoränni eli -riihi

Uittoränni Niko Saatsi 2002

Uittoränni Niko Saatsi 2002

3.2.3.3 Muinaisjäännökset

Alueelta on tehty kesällä 1998 arkeologinen kartoitus, jonka raportti on valmistunut keväällä 1999. Mujejärven Kalmoniemen ortodoksikalmisto ja kivikautinen asuinpaikka ovat valtakunnallisesti merkittäviä muinaisjäännöksiä.

Mujejärvi Kalmonniemi

Paikka sijaitsee Mujejärven Kalmonniemellä noin niemen keskikohdassa, leveimmän kohdan lähettyvillä. Paikalla kasvaa mäntyä, koivua, puolukkaa ja sammalta. Maaperä on moreenia. Niemen keskellä olevan harjun päällä kulkevalta polulta löytyi palanutta kiveä. Tämän perusteella asuinpaikan laajuudeksi määriteltiin n. 20 x 20 m.

Mujejärvi Kalmonniemi / kalmisto

Kalmisto sijaitsee Kalmonniemen päässä harjun laella. Paikalla kasvaa mäntyä, puolukkaa ja sammalta. Maaperä on moreenia. Kalmistossa voitiin havaita kolme hautasyvennystä. Ensimmäinen sijaitsee n. 34 m niemen kärjestä, seuraava siitä 18 m kauempana ja kolmas 6.5 m kauempana. Ensimmäinen ja toinen hauta ovat koillis-lounaissuuntaisia ja kolmas luoteis-kaakkosuuntainen. Ensimmäisen haudan läheltä löytyi kvartsia ja toisesta hautasyvennyksestä löytyi luuta.

Mujejärvi Koirilammit

Kohde sijaitsee noin 30 m itäisen Koirilammen itäpuolella kapeassa solassa itä-länsisuuntaan kulkevan harjun ja alavahkon maan välillä. Paikalla kasvaa mäntyä, sammalta, puolukkaa, jäkälää, kanervaa ja mustikkaa. Maaperä on hiekkaista.

Pyyntikuoppa on pyöreähkö, 2.65 x 2.45 m leveä sekä 0.55 m syvä. Sen reunaan tehtiin koekuoppa. Turpeen alla oli huuhtoutumiskerros, vaalea rikastumiskerros ja sen alla vaalea rikastumiskerros ja sen alla vanha podsolimaannos.

Mujejärvi Multiniemi

Paikka sijaitsee Mujejärven kaakkoispuolella, Multiniemen itäpuolella, kesämökin pihamaalla aivan järven rannalla. Paikalla kasvaa mäntyä, jäkälää, puolukkaa ja kanervaa. Maaperä on hiekkaista.

Asuinpaikaksi määritelty alue on n. 20 m leveä ja 100 m pitkä rannan suuntainen kaistale. Paikalta löytyi mahdollinen tulisija, jossa oli palanutta luuta sekä punaiseksi värjäytynyttä hiekkaa. Lisäksi löytyi kvartsia. Löydöt tulivat veteen sortuneesta hiekkaisesta rantatörmästä.

Mujejärvi Koirilammet

Pyyntikuopat sijaitsevat itäisen Koirilammen länsipuolella harjanteella olevan polun itäpuolella. Länsipuolella harjanne laskee jyrkästi alaspäin ja itäpuolella on suppa. Paikalla kasvaa mäntyä, puolukkaa, mustikkaa ja kanervaa, maaperä on moreenia.

Kuoppia on kolme. Suurin kuoppa on eteläisin. Kuopan vallissa voitiin havaita huuhtoutumiskerros. Kuoppien mitat ovat 1.9 x 1.4 x 0.4 m; 2.1 x 2.0 x 0.5 m; 5.3 x 4.9 x 1.5 m.

Pusulanjärvi Kukkoharju

Kohde sijaitsee kahden harjun välisellä alavammalla kohdalla. Aluetta on tasoitettu keinotekoisesti. Eteläpuolella sijaitsee Pusulanjärvi ja pohjoispuolella on suo. Löytöpaikan koillispuolella kulkee metsäautotie. Alueella kasvaa mäntyä, mustikkaa, kanervaa ja sammalta. Maaperä on moreenia. Paikalla on voinut topografisin perustein olla kivikautinen leiripaikka. Tätä tukevat alueelta löytyneet kvartsit.

Mujejärvi Koirilammit

Kohde sijaitsee n. 100 m läntisen Koirilammen pohjoispuolella suon reunalla. Paikalla kasvaa mäntyä, sammalta, puolukkaa ja kanervaa. Maaperä on moreenia. Tervahauta on jyrkkäreunainen ja sijaitsee ylätasanteella. Tervahaudan mitat ovat 5.6 x 5.0 x 0.85 m.

Mujejärvi Akonlahti

Tervakuoppa sijaitsee Akonlahden eteläpuolella kahden harjun välissä olevan jyrkkäreunaisen syvänteen reunalla. Paikalla kasvaa mäntyä, kuusta ja puolukkaa. Maaperä on hiekkaista. Suurempi kuoppa eli varsinainen tervahauta sijaitsee tasanteella jyrkänteen reunalla ja pienempi valumakuoppa rinteessä sen alapuolella. Tervahaudan reunaan tehtiin koekuoppa, josta paljastui hiiltä noin 15 cm syvyydeltä. Suuremman kuopat mitat ovat 2 x 2 m ja pienemmän 1.2 x 1 m. (*Nurmeksen inventointi 1998*)

Kuohattijärvi Kalmosaari

Kalmosaarta on käytetty 1800-luvulla väliaikaisena hautapaikkana, mistä ruumiit on talvella kuljetettu ”siunattuun maahan”. (Nuutinen,1998)

3.2.4 Maisema ja kyläkuva

Metsäkylä I alueen maisema Kuhmontieltä ja paikallisteiltä käsin

Siilinjärvi-Kuhmo kantatie on Metsäkylä I:n alueella pääosin metsätaivalta. Peltoaukeita on Ronkelissa, Hallassa ja Heinävaarantien risteyksessä. Tiemaisemaan tuovat lisäksi vaihtelua mäen päältä pilkottavat Koivurinteen rakennukset, Kuhmontiehen ulottuva Syvälampi ja Uuronrotko.

Kuohatintietä kulkeva kokee todellakin olevansa metsäkylässä: tien varressa on vain harvakseltaan pieniä pihapiirejä tai peltoja ja päätiestä eroaa silloin tällöin metsän reunustamia sorateitä. Tiemaisemassa on merkkejä tehometsätaloudesta: monet avohakatut

palstat kasvavat pientä koivua. Mikäli kulkija on sinnikäs ja uskaltautuu kulkemaan jonkin soratien päähän, odottaa häntä tienpäässä usein maalauksellinen pihapiiri, josta avautuu laaja näkymä metsien ja soiden yli sinertäviin vaaroihin. Näköalat tosin häviävät lähitulevaisuudessa siellä, missä lakipelloille on istutettu koivua. Kuohatintiellä on kaksi maisemallista kohokohtaa: Häkkilän pihapiiri ja Lipin koulun ympäristö. Tien varressa sijaitseva Kuohatin työväentalo, tielle pilkistävät vanhustentalot ja entinen kaupparakennus kertovat kyläkeskuksen sijaitsevan Putkiahossa.

Häkkilän hyvin hoidettu pihapiiri on tärkeä maisemallinen kohokohta Kuohatintien varrella. Lipin koulu näkyy sekä Kuohatientielle että Pirtutielle.

Alavantien kyläkuvaa hallitsevat metsätaipaleiden jälkeen avautuvat, Kuohattijokea myötäilevät peltoaukeat. Kapea Kuohatinjoki näkyy maisemassa lehtipuuvanana. Alavantien varrella on neljä peltoaukeaa, joista avautuu näkymiä myös ympäröiville vaaroille. Maisemallisesti vaikuttavin on Katajakosken kumpuileva viljelysmaisema, jonka takana näkyy useita vaaroja. Aukeiden rajat eivät kaikkialla ole selväpiirteisiä. Puusto on osin eri-ikäistä, peltoja on osin metsitetty. Osa pelloista on pensoittunut.

Pääosa rakennuksista sijaitsee metsän reunassa tai Kuohattijokea reunustavan puuston suojassa. Vain yksi 1980- tai 1990-luvun rakennus on sijoitettu keskelle peltoaukeaa. Jälleenrakennusajan päärakennukset ovat vaaleasävyisiä ja talousrakennukset punamullan värisiä. 1970-luvulta lähtien tästä värihierarkiasta on luovuttu ja sekä päärakennus että talousrakennus ovat saman värisiä: joko okran tai punamullan värisiä. Alavantien maisemassa näkyy maaltapako: monia rakennuksia ei enää maalata eikä korjata. Toisaalta tien varrella on hyvin hoidettuja pihapiirejä. Vesiaiheita ja luonnonkiveä oli muutamassa pihassa käytetty kauniisti. Alavantiellä on vain kaksi toimivaa karjatilaa. Pellotkin ovat kesällä 2002 pääasiassa kesannolla. Ympäristö viestii maatalouden taantumisesta.

Petäiskylän soratien varren rakennukset ovat piilossa puiden takana. Petäiskyläntien ja Pirtutien risteyksessä on komea Kapion tila peltoaukeineen. Pusulan koulu on myös yksi Pirtutien maisemallinen kohokohta. Petäiskylän pienessä keskuksessa on kaksi entistä 1950-luvulla rakennettua kaupparakennusta, vanhustentaloryhmä ja joitakin pientaloja. Kyläkeskus erottuu hyvin.

Mujejärven Heinävaarantien maisema on jäänteitä Nurmes-suunnitelmasta: parhaillaan parimetristä koivua kasvavaa kuivaa kangasta. Heinävaarantien kohokohtia ovat Koppelon virkatalon pihapiiri sekä Nykyrinjärvi ja sen pohjoispuolella oleva peltoaukio.

Metsäkylä I alueen tiemaisemat ovat Nurmeksen vaatimattomampia. Avohakkuiden arpeuttama metsämaa ja pensoittuvat pellot eivät silmää hivele. Toisaalta alueella on paljon edustavia lähimaisemia esimerkiksi rakentamattomien järvien ja lampien ympäristössä. Myös Uuronrotko on vaikuttava. Monilla tilakeskuksilla ja alueen kouluilla on tärkeä asema maiseman kohokohtina. Vaarojen laella sijaitsevilta tiloilta avautuu laajoja näkymiä ympäristöön.

Kuohatin ja Petäiskylän kyläkeskuksien maiseman arvokkaiden piirteiden säilyttäminen ja kehittäminen edellyttävät yleiskaavamääräyksien ja –ohjeiden antamista sekä kyläsuunnitelmien laatimista. Etenkin Alavantien viljelymaisemaa tulisi hoitaa jälleenrakennusajan muistomerkkinä.

3.2.5 Liikenne

Kantatie 75 (Siilinjärvi-Kuhmo) kulkee suunnittelualueen rajalla. Alueella on Petäiskylän, Kuohatin ja Kuokanvaara-Kuohatti paikallistiet. Alueen tieverkko on pääosin sorapintainen. Teiden varsilla ei ole erillisiä kevyenliikenteen väyliä. (Vertaa liite 3.2.1)

3.2.6 Yhdyskuntatekniikka

Katajakosken aluekeräyspiste

Suunnittelualueella ei ole vesi- ja viemäriverkostoa. Asetus haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä tulee vuoden 2003 alusta voimaan ja koskee koko suunnittelualuetta.

Vain osalle aluetta on järjestetty jätehuolto. Kuohatin alueella sijaitsee kaksi jätteiden aluekeräyspistettä. Keräyspisteistä ensimmäinen sijaitsee Kuohatintiellä Alaskankaalla ja toinen Alavantiellä Katajakoskella. Aluekeräyspisteissä on keräysastiat sekajätteelle. Alaskankaan pisteessä on lisäksi astia keräyspaperille. Petäiskylässä Ollinahontiellä sijaitsevassa aluekeräyspisteessä on keräysastiat sekajätteelle ja paperille.

Mujejärvellä on myös oma aluekeräyspisteensä, joka on tarkoitettu jätteenkuljetuksen ulkopuolella oleville talouksille. Mujejärven keräyspisteessä on ainoastaan sekajätteenkeräilyastia. Aluekeräyspisteistä kertyvät jätteet toimitetaan edelleen käsiteltäviksi Imanteen kaatopaikalle. Aluekeräyspisteet on tarkoitettu vain kotitalousjätteillä ei esimerkiksi maatalouksista tai yrityksistä kertyville jätteille.
(Liite 3.2.6)

3.2.7 Maanomistus

Maanomistusolot on selvitetty tietokoneavusteisesti kahden kuukauden välein päivitettävästä kiinteistörekisteristä. Kiinteistörekisteri on Pegasos Kiinteistörekisteri -ohjelmalla.

Suurin maanomistaja alueella on valtio. Metsähallitus valtion liikelaitoksena hoitaa valtion metsiä.

3.2.8 Pohjakartta

Metsäkylä I:n yleiskaavaluonnoksen suunnittelussa on käytetty ATK-pohjaista peruskartan 1:20.000 rasteriaineistoa ja kiinteistörekisterikartan 1:10.000 vektoriaineistoa.

Yleiskaavaluonnoksen tulostus tapahtuu peruskartan rasterikarttaa pohjakarttana käyttäen mittakaavassa joko 1:30.000 tai 1:20.000 tulosteen käyttötarkoitukseen mukaan. ATK-pohjaisen kaavan tulostaminen on mahdollista lähes mihin mittakaavaan tahansa. Tulostusmittakaava 1:20.000 on suositeltavin ja luettavuudeltaankin kohtuullinen.

3.2.9 Suunnittelutilanne

Suunnittelualue kuuluu Pohjois-Karjalan seutukaava-alueeseen. Voimassaolevat seutukaavat ovat seuraavat:

1. vaihe: *Virkistys-, suojelu- ja turvealueet*. Julkaisu A 30, vahvistettu 19.7.1979.

2. vaihe: *Taajama- ja teollisuustoimintojen sekä loma-asutuksen alueet*. Julkaisu A 38, vahvistettu 9.11.1983

3. vaihe: *Taajamien lähialueet-, kylä-, liikenne-, erityistoimintojen sekä eräät maa- ja metsätalousalueet ja niistä aiheutuvat muutokset seutukaavaan 1 ja 2*. Julkaisu A 46, vahvistettu 16.5.1998 ja 10.10.1989.

Seutusuunnitelma1988-2010 – Mahdollisuuksien Pohjois-Karjala. Julkaisu A 47, 1988.
(Liite 3.2.9 Pohjois-Karjalan seutukaava ja maakuntakaavaehdotus)

Nurmeksen keskustaajaman ja haja-asutusalueen osayleiskaavat ovat vuodelta 1975 ja kaupunginvaltuusto on ne hyväksynyt 27.4.1978. Ne ovat lähes kokonaan toteutuneet, eikä niillä ole enää yleiskaavalta vaadittavaa rakentamista ja maankäytön suunnittelua ohjaavaa vaikutusta.

Uusi Nurmeksen yleiskaava - Rakennesuunnitelma 2010 -luonnos on valmistunut 12.1.1999. (Vertaa liite 2.2, Rakennesuunnitelma 2010)

Alueelle on laadittu Kuohattijärven vahvistettu rantakaava 12.4.1988.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestyksen 20.12.2001.

Arkk.yo Solja Mäkelä on laatinut diplomityönään Tampereen teknisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla Nurmeksen haja-asutusalueen maankäyttösuunnitelman 1983.

Arkk.yo Katri Nuutinen laatinut koko Metsäkyläalueelle “Metsäkyläsuunnitelman” vuosina 1998-1999. (Liite 3.2.3.1.1)

Maaseudun sekä rantojen rakentamistapaohjeet. Nurmeksen kaupunki Rakennusvalvonta 1995, arkk.yo Katri Nuutinen.

Natura 2000 Pohjois-Karjalan itä- ja pohjoisosissa, Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiirin esitys, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri, 1997.

Natura 2000 Pohjois-Karjalan itä- ja pohjoisosissa, Osa 2 - Kohdekuvaukset, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri, 1998.

Valtioneuvosto päätti Natura 2000 –verkostosta 20.8.1998 ja sen täydentämisestä 8.5.2002.

3.2.10 Väestö ja työpaikat

Suunnittelualueen väkiluku vuoden 2001 alussa oli 357, joista miehiä 188 ja naisia 169.

Väestön ikäjakauma on seuraavanlainen:

Alle 7-vuotiaita	7,0%
7-15	13,5%
15-25	7,8%
25-35	7,8%
35-45	15,7%
45-55	16,8%
55-65	12,1%
yli 65	19,3%

Alueen väestöstä huomattava osa on eläkeiässä. Pienimpiä ikäryhmiä ovat nuoret ja nuoret aikuiset 15-35-vuotiaat, joita on yhteensä vain noin 16 %. Alle 15-vuotiaita on noin 20 % väestöstä. (SQL-kysely/MapInfo)

Suunnittelualueella kuten koko Nurmeksessa on heikko työllisyystilanne. Nurmeksen työttömyysprosentti oli vuonna 1996 keskimäärin 30.1%, 30.11.2001 22.0 % ja 31.7.2002 18,6 %. (*Ylä-Karjala* 22.8.2002)

Alueella on seitsemän toimivaa maatilaa, karjataloustiloja on kaksi. Ne toimivat Kuohatissa ja Petäiskylässä. Alueen työllistäjänä metsätalouden osuus on huomattava. Nuorten metsien hoito kesäisin ja jonkin verran myös syksyiset hakkuut työllistävät alueen nuoria miehiä, jotka osan vuodesta ovat työttömiä. Metsähallituksen hakkuut työllistävät nurmekselaisia

metsäkone- ja metsäautoyrittäjiä. (Pekka Tervashonka, alueneuvoja Ylä-Karjalan Metsänhoitoyhdistys ry 4.10.2002; Aimo Korkalainen Metsähallitus Nurmeksen metsätiimi 4.10.2002)

Alueella on monta pientä yritystä. Ronkelissa toimii kertakäyttöisiä tuotteita korvaavien tekstiilien ompelimo, saha, sieniä ja mausteita jalostava yritys. Petäiskylässä kaksi lomamökkiyritystä, ratsastustalli ja kitaraverstas. Kuohatissa on koiratarha ja kennel, sähköasennusliike, graafiseen suunnitteluun erikoistunut yritys, lomamökkejä sekä kirvesmiesyrittäjiä, ravintolisävälittäjä, ja kotipuutarhatuotteita jalostava yrittäjä.*(http://www.oyk.fi/~kuohatti; http://www.oyk.fi/~petaiskyla)*

3.2.11 Asuminen ja palvelut

Alueella on 186 asuinhuoneistoa. Rakennuskanta on pääosin yhdenperheentaloja, lisäksi alueella on joitakin rivitaloja (vanhustentalot). Asunnossa asuu keskimäärin 1,6 asukasta. (Liite 3.2.11, Ympäri vuoden asutut rakennukset ja loma-asutus)

Suunnittelualueen peruspalvelut ovat vähäiset. Suunnittelualueella ei toimi vuonna 2002 yhtään koulua. Alueen koululaiset kuljetetaan taksilla Tervapuron ala-asteelle ja Keskustan yläasteelle. Alueella ei ole kauppaa. Posti jaetaan alueen postilaatikoihin arkipäivisin. Petäiskylässä on postilaatikko lähtevälle postille.

Kuohatissa ja Petäiskylässä on vanhustenkotiyhdistysten ylläpitämät vanhustentalot, jotka kärsivät asukaspulasta. Kuohatin kyläyhdistys päätti vuonna 2002 kunnostaa Putkiahon entisen koulun uuden puolen 10 - 15 paikkaiseksi hoitokodiksi. Kuohatissa on yksi kotipalveluasiakas, Mujejärvellä ja Petäiskylällä ei yhtään.

Kuohatissa, Petäiskylässä ja Mujejärvellä liikennöi syksyllä kaksi kertaa viikossa puoleksi kaupungin ja puoleksi Itä-Suomen läänihallituksen rahoittama Kyytipoika-taksi. Palvelu kattaa miltei kaikki pysyvät asuinpaikat. Alueella neljä henkilöä on vaikeavammaisten kuljetustuen piirissä. Koululaiskyytien lisäksi alueen asukkaat pitävät tärkeänä asiointiliikenteen järjestämistä.

Alueella on toiminut kaupungin ja evankelisluterilaisen seurakunnan kiertävä päiväkoti. Toiminta Kuohatissa on kuitenkin syksyllä 2002 vaakalaudalla: kylällä ei ole seitsemää päiväkoti-ikäistä lasta. Suunnittelualueella ei ole perhepäivähoitajia. (*Ylä-Karjala.* 30.7.2002; Ritva Tikka 13.8.2002)

Kuohatin vanhustentalot Putkiahossa. KR 2002

Petäiskylän entisellä koululla toimii Oppiva Vaara-Karjala –kioskipiste. Petäiskylässä käy kirjastoauto kerran viikossa.

Pohjois-Karjalan seutukaavassa vuodelta 1979 Mujejärven alue on osoitettu valtakunnalliseksi ulkoilu- ja eräretkeilyalueeksi (VI). Alueelle on rakennettu laavuja ja Karjalan kierroksen Saramon Jotos –ulkoilureitti. Pyöräilyreitti ja moottorikelkkaura kulkevat suunnittelualueen läpi. Metsähallitus vuokraa Aittolahden kämppää. Petäiskylässä, Kuohatissa ja Mujejärvellä on uimarannat. Kuohatin entisen koulun yhteydessä on leikki- ja palloilukenttä.

Nurmeksen kansalaisopisto järjestää lukuvuonna 2002-2003 kerran viikossa sekä entisellä Kuohatin koululla, että Petäiskylän koululla kuntoliikuntapiirin. Evankelisluterilaisen seurakunnan diakonia- ja lähetyspiirit toimivat niin Kuohatissa, Mujejärvellä kuin Petäiskylässäkin.

Kuohatin palloilukenttä. KR 2002

3.2.12 Valtakunnalliset intressit

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sitovat Metsäkylä I:n alueella erityisesti kulttuuri- ja luonnonympäristöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevia suunnitteluratkaisuja.

Luonnonsuojeluohjelmien ja valtioneuvoston suojelupäätösten toteuttaminen on valtakunnallinen intressi. Suunnittelualuetta koskevat soiden, lintuvesien, harjujen, rantojen ja vanhojen metsien suojeluohjelmat. Alueella on Natura 2000 –verkostoon kuuluvia alueita. Lisäksi suunnittelun on osaltaan turvattava luonnonsuojelulain perusteella erityisesti suojeltavien ja rauhoitettujen eläinlajien ja kasvien säilyminen.

Kulttuuriympäristöjen säilyttäminen ja hoito on osa kestävää kehitystä. Ympäristöministeriö on suojellut suunnittelualueella yhden kohteen.

Myös alueen liikenneväylien ja pääsähköväylien ylläpitäminen, sekä maaseudun elinkelpoisena pitäminen katsotaan valtakunnallisiksi intresseiksi.

3.2.13 Sosiaaliset olot

Vuonna 2002 julkaistun Elinympäristön seurannan kehittäminen -työryhmän raportin mukaan sosiaalisesti toimivaa, tasapainoista ja tasa-arvoista elinympäristöä voidaan kuvata asukkaiden sosioekonomisella asemalla, paikallisidentiteetillä, yhteisöllisyydellä, osallistumisella, toimintamahdollisuuksilla ja sosiaalisella turvallisuudella.

Nurmeksen työvoimatoimiston Anja Lukkarisen mukaan tietoja suunnittelualueen työntekijöiden ja ylempien toimihenkilöiden osuudesta, koulutuksesta, tuloista, työttömyysasteesta ja väestön huoltosuhteesta on kohtuuttoman vaikea kerätä. Hänen arvionsa mukaan asukkaiden sosioekonominen asema ei suuresti poikkea kaupungin keskitasosta, koska alueella on toisaalta työttömiä työnhakijoita mutta toisaalta paljon yrittäjiä. Työttömien työnhakijoiden koulutustaso on kylläkin matalampi kuin koko kaupungissa keskimäärin. (Anja Lukkarinen, 16.10.2002) Nurmeksen työttömyysprosentti oli 31.7.2002 18,6 %.(*Ylä-Karjala* 22.8.2002) Vuonna 1999 huoltosuhde koko kaupungin alueella oli 58, kun se koko maassa oli 49. (*http:/www.stakes.info/3/1/index.asp* päivitetty 13.8.2002)

Tietoja suunnittelualueen mielenterveyshäiriöistä ei ole, mutta syksyllä 2002 julkaistun kaupungin mielenterveysviranomaisten haastattelun mukaan yläkarjalaiset kärsivät yksinäisyydestä, mikä johtuu osaltaan harvasta asutuksesta, tilojen autioitumisesta ja nuorten poismuutosta. Virkistäytyminen on vaikeaa, sillä maaseudulta ei pääse linja-autolla keskustaan.(”Masentuneisuus ja työuupumus johdattavat psykiatrin luokse”. *Ylä-Karjala*17.8.2002)

Suunnittelualueella on asukastoimintaa sekä kylätoimikuntien ja –yhdistyksen ylläpitämiä kohtaamispaikkoja. Alueella toimivat Kuohatin kyläyhdistys sekä Tervapuron koulupiirin, Petäiskylän ja Mujejärven kylätoimikunnat sekä Ronkelin ja Petäiskylän nuorisoseurat. Kuohatissa toimii myös metsästysseura.

Kuohatin kylän toiminnan keskuspaikkana on kylän entinen koulu, jossa mm. tilat sisä- ja ulkoliikuntaan. Kylän toiminnasta ja tapahtumista vastaa pitkälti Kuohatin kyläyhdistys. Kylätoimikunta järjestää monenlaista toimintaa: pilkkikilpailuja, tienvarsien siivousta, erilaisia talkoita ja esimerkiksi joulujuhlia. Kyläyhdistys päätti vuonna 2002 kunnostaa Putkiahon entisen koulun uuden puolen 10 - 15 paikkaiseksi hoitokodiksi. Näin luodaan muutamia pysyviä työpaikkoja sekä vakituinen tulo kyläyhdistykselle tai perustettavalle osuuskunnalle, jonka työnimi on ollut jo monta vuotta "Kuohatin kolhoosi". Kyläläisten käytössä on Enso-Gutzeitin maalla Autioniementien päässä Ympäristökeskuksen rakentama kota, jossa myös leikkipaikka lapsille, leikkimökki, verkkovaja ja venelaituri.

Ronkelin alueella toimiva Tervapuron koulupiirin kylätoimikunta on järjestänyt kyläläisten virkistykseksi muun muassa luontoretkiä, pilkkikisoja, tansseja, umpihankijalkapalloa, kuutamohiihtoa. Talkoovoimin on kunnostettu maitolaitureita linja-auton odotuskatoksiksi ja siivottu tienvarsia kyläkuvan kohentamiseksi. Ronkelintien päässä sijaitsee myös paikallisen nuorisoseuran talo Kuusikkola. Kuusikkolassa kokoontuu mm. kudontapiiri ja kylän nuoret harrastavat siellä sisäliikuntaa.

Kylätoiminta

Nykyiset, entiset ja tulevat **Petäiskyläläiset!** Lauantaina 3.8. 2002 klo 12.00-15.00 tapahtumapäivä vanhalla koululla. Lipinlahden pelimannit soittaa, yhteislaulua, kilpailuja lapsille ja aikuisille, puffetti ja kirpputori! Voit tuoda hinnoiteltua tavaraa kirppikselle myyntiin jo ennen lauantaita. Mahdollisuus tutustua myös soitinverstaaseen! Tervetuloa! Petäiskylän kylätoimikunta.

Ilmoitus sanomalehti *Ylä-Karjalassa* 1.8.2002 ja kuva juhlakentältä (*Ylä-Karjala* 8.8.2002)

Petäiskylässä toimii kylätoimikunta, nuorisoseura ja metsästysseura. Kylätoimikunta on jo muutamana vuonna järjestänyt kylän yhteisen kesätapahtuman, jonka päätapahtumapaikkana on ollut Petäiskylän vanha koulu. Syksyisin pyritään järjestämään

pimeneviä iltoja piristäviä tempauksia: syksyllä 2001 Järjestettiin kylän yhteinen naisten ilta meikki- ja alusasuesittelyineen, iltapaloineen ja saunoineen. Joulun alla järjestetään yhteinen joulujuhla. Lisäksi kylätoimikunta toimittaa omaa kylälehteä. Lehdessä kerrotaan kylän yhteisistä tapahtumista ja se toimii avoimena kirjoittelukanavana kaikille kyläläisille. Petäiskylän nuorisoseura toimii entisissä Pusulan koulun tiloissa Koivikkolassa. Myös Mujejärvellä toimii kylätoimikunta. Kesällä 2002 kokoontuivat mujejärveläiset entiselle koululleen. *Ylä-Karjala* kertoi tapahtumasta 30.7.2002: ”Vuosina 1899-1973 toimineen Mujejärven koulun entisten oppilaiden kokoontumiseen osallistui noin 150 henkilöä. Tapahtumasta muodostui sukupolvien kohtaaminen, sillä iäkkäimmällä oli muistoja 80 vuoden takaa”. Mujejärveläisillä on yhteinen kota suunnittelualueen ulkopuolella.

Syksyllä 2002 paikallislehdet uutisoivat useista mökkimurroista Kuohatissa. (*Ylä-Karjala.* 24.9.2002) Muutoin suunnittelualue ei eroa sosiaalisen turvallisuuden osalta kaupungin muista alueista.

4. TAVOITTEET VUOTEEN 2010

4.1 Tavoitteet ja mitoitus

4.1.1 Valtakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet yleiskaavoitukselle

4.1.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Rakennus- ja maankäyttölain yleisenä tavoitteena on järjestää alueidenkäyttö niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävälle kehitykselle. Ekologisesti kestävä kehitys tarkoittaa kestävää energian ja luonnonvarojen käyttöä, ympäristökuormituksen sopeuttamista luonnon sietokykyyn, kestävää materiaalitaloutta sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä. Taloudellisesti kestävä kehitys edellyttää, että ratkaisujen tulee olla yhtä aikaa sekä taloudellisesti että ekologisesti järkeviä ja tehokkaita. Taloudellinen kestävyys merkitsee kansallisvarallisuuden säilyttämistä ja sen kartuttamisedellytysten luomista. Sosiaalisesti kestävä kehitys edellyttää kansalaisten hyvinvoinnin turvaamista ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämistä. Kulttuurisen kestävyyden kannalta on tärkeää vaalia kansallisen kulttuuriperinteen alueellisia ominaispiirteitä.

Valtioneuvosto teki 30.11.2000 päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka täsmentävät ja syventävät lain tavoitteita ja niistä johdettuja kaavojen sisältövaatimuksia. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tämä velvoite koskee oikeudellisesti kaikkea kaavoitusta.

Alueidenkäyttötavoitteiden mukaan hyvän elinympäristön tärkeitä ominaisuuksia ovat terveellisyys, turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys. Elinympäristön laadun parantaminen edellyttää näiden ominaisuuksien vahvistamista niin, että samalla otetaan huomioon tasavertaisesti eri väestöryhmien tarpeet. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto
- Helsingin seudun erityiskysymykset
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Toimivan yhdyskuntarakenteen osalta alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Yhdyskuntarakenne koostuu keskeisiltä osiltaan asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen muodostamasta fyysisestä kokonaisuudesta. Elinympäristöjen toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään hyödyntämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja eheyttämällä taajamia. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varaamalla riittävät alueet elinkeinotoiminnoille. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään kiinnittämällä huomiota rakennetun ympäristön ajalliseen kerroksellisuuteen sekä korkeatasoisiin, alueiden omaleimaisuutta vahvistaviin, maisemakuvaan sopeutuviin ja mittakaavaltaan ihmisläheisiin rakennettuihin ympäristöihin.

Yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Lisäksi yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja. Yleiskaavoituksessa on selvitettävä mahdollisuudet eheyttää yhdyskuntarakennetta ja esitettävä eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava mahdollisuuksien mukaan tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuurin hyväksikäyttöä. Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta.

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden välillä edistetään mahdollisuuksien mukaan. Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.
Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on mitoitettava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys. Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

Teleliikenteen mastojen sijoittumisessa on erityistä huomiota kiinnitettävä maisemallisten arvojen säilyttämiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen

energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisten ja laajentamisten tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä. Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet. (Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, 2000)

4.1.1.2 Soidensuojelun perusohjelma

Valtioneuvosto vahvisti 19.4.1979 maa- ja metsätalousministeriön soidensuojelutyöryhmän esityksen pohjalta soidensuojelun perusohjelman ensimmäisen osan ja ohjelman täydennyksen 26.3.1981. Perusohjelman tavoitteena on suoyhdistelmätyyppien, suotyyppien, suolinnuston sekä putkilokasvien monimuotoisuuden säilyttäminen (Helmisaari, 1998). Suunnittelualueen Jonkerinsalolla on ohjelmaan kuuluvia soita.

4.1.1.3 Rantojensuojeluohjelma

Valtioneuvosto teki 20.12.1990 periaatepäätöksen valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta. Sen mukaan maamme arvokkaimmat rannat säilytetään rakentamattomina, nykytilassaan arvokkaina luonnonalueina. Suunnittelualueelta ohjelmaan on otettu mukaan Mujejärven alue. Ohjelmaa toteutettaessa rakennusoikeuksia pyritään mahdollisimman suuressa määrin siirtämään suojelutavoitteiden mukaisesti saman maanomistajan omistamien alueiden sisällä.

Luonnonarvojen turvaamiseksi voidaan rantojensuojeluohjelman alueelle asettaa veneliikennelain ja maastoajoneuvolain mukaisia rajoituksia. (*Rantojen suojeluohjelman alueet,* 1991; Valtioneuvoston periaatepäätös Valtakunnallisista rantojensuojeluohjelmista 20.12.1990)

4.1.1.4 Vanhojen metsien suojelu

Valtioneuvosto teki 7.12.1995 periaatepäätöksen, jossa se totesi, että: "Suomen kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi ja Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivien toteuttamiseksi Suomen tulee toimia siten, että metsäluontomme monimuotoisuus säilyy maan kaikissa osissa". Suojelunarvoiselle vanhalle metsälle on ominaista, että se on luonnonsuojelullisesti arvokas ja että sen puusto on ylittänyt metsätaloudellisesti suositeltavan uudistusiän. Suojelunarvoisen vanhan metsän puusto on usein eri kokoista ja muodostunut useammasta latvuskerroksesta ja puulajista tai on myöhäisen sukkessiovaiheen kuusikko. Metsän historiaan liittyvä vanha metsätalous ei välttämättä vähennä kohteen suojeluarvoa. Kohteen merkitystä lisäävät vallitsevaa puustoa vanhemmat ylispuut; runsas ikääntynyt lehtipuusto; haavan, raidan tai ns. jalojen lehtipuiden esiintyminen; ja uhanalaisten lajien esiintyminen.(Rämö, 2002)

Suunnittelualueella vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvat
Jokivaara, Keskusvaara, Louhipuro, Loukkulampien metsä, Mustinvaaran metsät, Paistinvaara, Palolampi ja Uuronrotko-Mujejärvi.

4.1.1.5 Luonnonsuojelu- ja metsälaki

Luonnonsuojelulaissa suojeltuja luontotyyppejä ovat muun muassa tervaleppäkorvet, luonnontilaiset hiekkarannat, puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit, katajakedot ja maisemapuut. Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat metsälain mukaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset:

- lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uomanmuodostavien norojen sekä pienten lampien lähiympäristöt
- ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot
- rehevät lehtolaikut
- pienet kangasmetsäsaarrekkeet ojittamattomilla soilla
- rotkot ja kurut
- jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- louhikkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat

Muita huomionarvoisia kohteita ovat mm. uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymät, vanhat metsät, lintuluodot sekä kalojen kutu- ja apajapaikat. Maisemallisesti herkimpiä vaurioitumaan ovat varsinkin saaret ja niemet. Rannan kallioisuus ja jyrkkyys, rantapuuston harvuus ja kasvillisuuden huono kulutuksenkestävyys lisäävät maiseman vaurioitumisherkkyyttä (Maa ja Vesi Oy, 1998).

4.1.1.6 Natura 2000-verkosto

Natura 2000 -verkoston avulla pyritään vaalimaan luonnon monimuotoisuutta Euroopan unionin alueella. Suojelukohteiksi on valittu sekä arvokkaita luontotyyppejä että uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja. Euroopan yhteisön luonto- ja lintudirektiiveihin perustuen ympäristöministeriö on valmistellut Suomen ehdotuksen Natura 2000-verkostoon sisällytettävistä alueista. Suunnittelualueella on yhdeksän Natura 2000-verkostoon kuuluvaa aluetta: Jonkerinsalon alue FI 1200 223, Mujejärvi FI0700046, Näätävaara FI1201003 Mustinvaaran alueen vanhat metsät FI0700067 ja laajennus FI0700067, Ristinvaara FI0700136, Liippalammit FI0700135, Sihvonvaaran metsät FI0700145, Kansikkopuro FI0700110, Päivärinteen alue FI0700126 ja Salmijärvi FI0700134. Kohteiden suojelu toteutettavaksi luonnonsuojelulailla. (Natura 2000)

4.1.1.7 Vesihallituksen suositukset

Vesihallitus on vuonna 1986 suosittanut alimmiksi rakentamiskorkeuksiksi Pohjois-Karjalassa seuraavaa:

- Erityisesti ympärivuotiset asunnot, joille esim. lämpöeristeiden kastumisen seurauksena voi syntyä huomattavia vahinkoja, tulisi sijoittaa turvalliselle korkeudelle. Myös muut sellaiset rakenteet, jotka ovat arkoja veden vaikutuksille, tulisi sijoittaa mahdollisimman riskittömälle korkeudelle. Kevyempiä rakenteita voidaan niiden arvon ja vedenkestävyyden perusteella harkinnan mukaan sijoittaa myös alemmaksi.

- Ympärivuotinen asutus tulisi sijoittaa niin ylös, ettei sinne tulva ulotu. Alimpana korkeutena voisi olla sellainen tulvakorkeus, jonka voidaan arvioida esiintyvän keskimäärin kerran 100-200 vuodessa. Vedenkorkeuden havaintovuosien vähyyden vuoksi on lähtökohdaksi valittu valittu tilastollisesti keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintyvä ylin tulvakorkeus, johon suositellaan lisättäväksi vesistön erityispiirteistä johtuva lisäkorkeus. Alin suositeltava rakentamiskorkeus tarkoittaa rakennuksen alimman tulvan vaikutukselle aran rakenneosan korkeutta. Alin rakentamiskorkeus voidaan edellä esitetyn perusteella määritellä kussakin vesistössä tai sen osassa seuraavien osatekijöiden summana:

    - keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintyvä ylin tulvakorkeus (HW 1/50)
    - harkinnanvarainen lisäkorkeus 0,3 m..n. 1,0 m - avointen ulapoiden rannoilla harkinnanvarainen aaltoiluvara
    - mikäli tällä tavoin saatu korkeus on havaintojen mukaan joskus ylitetty, tulee tämä ylin havaittu tulvakorkeus ottaa määrääväksi rakennuspaikkaa ja perustamiskorkeutta hyväksyttäessä. (Vesihallitus, 1986)

Yleiskaavoituksessa otetaan huomioon myös Maa- ja metsätalousministeriön 1997 Suomen ympäristökeskuksella ja mm. Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksella laadituttama *Saimaan alueen tulvatorjunnan toimintasuunnitelma*.

4.1.1.8 Vesien suojelun tavoitteet vuoteen 2005

Valtioneuvosto teki 19.8.1998 periaatepäätöksen vesien suojelun tavoitteista vuoteen 2005. Päätöksen mukaan ”erityistä suojelua vaativien vesistöjen sekä luonnontilaisen ja kalataloudellisesti tai muuten luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaan pienvesiluonnon säilyminen ja elpyminen” turvataan sekä kulttuuriltaan arvokkaat ja kauniit maisemat säilytetään ehyinä kokonaisuuksina. Päätöksessä kiinnitetään huomiota myös haja-asutusalueen jätevesien puhtauden parantamiseen ja pohjavesien suojeluun.

4.1.1.9 Metsähallituksen maankäyttötavoitteet ja sen hallinnassa olevien rakennusten suojelu

Metsähallituksen maankäyttötavoitteita ranta-alueilla ohjaavat sille asetetut maanmyynti- ja vaihtotavoitteet, valtioneuvoston periaatepäätös (21.7.1994) valtion maa-alueiden kaavoittamisesta sekä metsähallituksen johtokunnan päätökset maankäytön ja kaavoituksen periaatteista sen hallitsemilla mailla. Periaatepäätöksen mukaan rakentamattomina säilyneet aluekokonaisuudet (ns. erämaajärvet; lammet, purot ym. pienvedet; jokivarret; pienet saaret) on mahdollisuuksien mukaan jätettävä rakentamatta. Lisäksi luonnonsuojelu-, ympäristö sekä virkistysnäkökohdat on korostetusti otettava huomioon. Metsähallituksen 30.8.1996 julkaisemassa *Rantatilaselvitys Pohjois-Karjalan lääni* –selvityksessä mahdollisia rakennuspaikkojen sijoituskohteiksi on esitetty Kuohattijärven pohjoisrantaa ja Kolkon järven etelärantaa.(Nulpponen, 1996)

Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla ja ympäristöministeriön päätöksellä 27.6.1994 Kuohattijärven Aittolahden kämpän rakennukset on suojeltu.(Vauramo, Anu, 1995)

4.1.2 Maakunnallisten suunnitelmien tavoitteet

4.1.2.1 Maankäytön ja aluerakenteenperiaatteet sekä maakuntakaavan työohjelman visiot

Maakuntavaltuusto hyväksyi Pohjois-Karjalan maankäytön ja aluerakenteen periaatteita koskevan asiakirjan vuonna 1996 (Pohjois-Karjalan liitto, Julkaisu 26). Maakunnallisiksi alueiden käytön painopistealueiksi valittiin silloin:

Taajamien kehittäminen
Rantojen käytön kehittäminen
Yhteysverkkojen kehittäminen
Suojelun kehittäminen
Teknisen huollon kehittäminen
Kylien kehittäminen

Pohjois-Karjalan seutukaavojen uudistaminen maakuntakaavaksi on parhaillaan työn alla Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seutukaavat muuttuvat maakuntakaavoiksi viimeistään vuonna 2010, jollei niitä sitä ennen ole korvattu maakuntakaavalla tai kumottu. Pohjois-Karjalan liitto aloitti maakuntakaavan valmistelun vuoden 1999 lopulla.

Pohjois-Karjalan maakuntakaavan työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma hyväksyttiin maakuntahallituksessa 19.6.2000. Vuonna 2002 työn alla olivat maakuntakaavaa palvelevia erillisselvitykset. Näistä aluerakennesuunnitelman ensimmäisenä vaiheena on valmisteltu aluerakenteen vaihtoehtoja koskeva keskusteluasiakirja, jossa esitetyssä luonnonvarapainotteisessa kehitysvaihtoehdossa Kuohattijärven pohjoispuolinen Metsäkylä I:n alue on merkitty yhdeksi tärkeimmistä metsätalousalueista ja Mujejärvi ympäristöineen merkittäväksi luonto-/luontomatkailualueeksi.

Vuoden 1988 seutukaavassa maankäytön tavoitteeksi on asetettu hajakeskitetyn rakenteen säilyttäminen. Seutukaavaliiton kokonaissuunnitelmassa (1984) on tavoitteeksi asetettu mahdollisimman kattavan peruspalveluverkon säilyttäminen maaseudulla. Seutukaavaan on kirjattu tarve ohjata maaseudun muuta kuin maatalouden rakentamista asumisen ja asutusrakenteen kannalta edullisille kyläalueille. Suunnittelualueelle on osoitettu yksi kyläalue, Petäiskylä-Mujejärvi, joka sijaitsee nykyisen Petäiskylän kohdalla. Kuntien tulisi ensisijaisesti pyrkiä säilyttämään kaavaan otetut kylät elinkelpoisina. Myös muiden kylien säilymistä ja kehittymistä tulisi tukea. Seutukaavan mukaan kyläalueille tulisi laatia maankäyttösuunnitelmat.

Tienvarsiasutus on myös huono vaihtoehto niin asukkaan kuin rakenteenkin kannalta. Tienvarsiasutuksessa miljöökysymykset ja yleinen liikenneturvallisuus ovat vaikeasti hallittavissa. Seutukaavan mukaan pääteiden varrella uudisrakentaminen tulee ohjata olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen.

Seutukaavan keskeisiä tavoitteita haja-asutusalueiden rakentamisessa:

- haja-asutusalueiden asutusrakennetta tulee kehittää siten, ettei asutus hajaannu nykyisestään ja että turvataan mahdollisimman kattavan peruspalveluverkon säilyminen maaseudulla.

- rakentamisen tulee olla luonteeltaan haja-asutusmaista.
- uuden asutuksen sijoittamisella tulee pyrkiä nykyisen alempiasteisen tieverkon ja teknisen huollon verkoston mahdollisimman suureen hyväksikäyttöön.
- pääteiden varrella uusi asutus tulee sijoittaa olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen siten, ettei uusia liittymiä tule.
- uusi asutus tulee sijoittaa ensisijaisesti peitteiseen maastoon ja avoimilla alueilla olemassa olevien taloryhmien yhteyteen.
- uusi asutus tulee sijoittaa pääasiassa sellaiselle alueelle, jolla puhtaan käyttöveden saanti ja jätevesien käsittely on mahdollista.

Pääteiden (valta-, kanta-, ja tärkeimmät seudulliset tiet) varrella tulee uudisrakentaminen pääosin ohjata haja-asutusluonteisesti olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen. Tällöin tulee käyttää jo olevia rinnakkaisteitä ja pääsyteitä siten, ettei pääteiden liittymätiheys kasva. Rakentamisetäisyyden pääteistä tulee olla vähintään 100 m ellei edullisista luonnonolosuhteista ja rinnakkaistiejärjestelyistä muuta johdu.(VT ja ST) Määräys koskee kantatien 75 Siilinjärvi – Kuhmo vartta.(Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1988)

4.1.2.2 Suojelu- ja virkistysalueet

Vuonna 1979 julkaistun Virkistys-, suojelu- ja turvealueiden seutukaavassa on esitetty luonnonsuojeluun, kulttuuriympäristön hoitoon ja virkistysalueiden järjestämiseen liittyviä tavoitteita ja suunnittelualuetta koskevia maankäyttövarauksia.

Luonnonsuojelu

Seutukaavan mukaan ympäristönsuojelun kokonaisvaltaisena tavoitteena on ympäristön systeemien tasapainoisen kehityksen ylläpitäminen ja säätely. Tavoitetta voidaan toteuttaa seuraavasti:

-Luonnonvarojen järkiperäinen ja säästäväinen käyttö sekä uusiutuvien luonnonvarojen hoito ja uudistaminen.
-Alkuperäisen luonnon suojelu sen oman itseisarvon vuoksi.
-Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen.
-Maiseman muuttamisen säätely.
-Ympäristön viihtyvyyden turvaaminen.

Seutukaavan mukaan kansainvälisenä tavoitteena on erityisesti luonnon ekologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja jopa tietyissä tapauksissa palauttaminen. Valtakunnallisen tason tärkein tavoite on Suomen luontoon kuuluvien ekosysteemien ja maisematyyppien säilyttäminen, kun taas maakunnallisella tasolla tavoitteena on sekä alueen tyypillisen luonnon säilyttäminen että erikoisuuksien suojelu. Tärkeimpinä maakunnallisina suojelukohteina ovat edustavat ja riittävän laajat näytteet kaikista maakunnalle tyypillisistä ekosysteemeistä ja luonnonmaisemista. Koska matkailun merkitys Pohjois-Karjalan maakunnalle on suuri jo nyt ja etenkin tulevaisuudessa, jolloin se pyritään samaan peruselinkeinon asemaan, olisi erämaa-alueitakin mahdollisuuksien mukaan pyrittävä säilyttämään eri asteisesti suojeltuina. Pohjois-Karjalan matkailullinen imago lepää paljolti juuri luonnon koskemattomuuden varassa.

Useiden seutukaavassa suojeltavaksi esitettyjen kohteiden säilyminen edellyttää, ettei ympäristön vesistösuhteita radikaalisti muuteta esim. vesien säännöstelyllä, koskien perkaamisella tms. Tässä mielessä arkoja ovat useat suot ja matalat rehevät lintujärvet sekä rantamaisemat. Kaikissa vesistöjen muutoshankkeissa on luonnollisesti tutkittava myös niiden mahdollinen vaikutus luonnonsuojelukohteiden tilaan.

Seutukaavan mukaan moninaisiin luonnonsuojelullisiin tavoitteisiin ylletään varmimmin, mikäli on mahdollista varata suojelualueiksi yhtenäisiä, laajahkoja luontosuhteiltaan monipuolisia komplekseja. Tällöin alueiden vähemmän arat osat toimivat puskurivyöhykkeinä arvokkaimpien tai herkimmin vaurioituvien luonnonosien ympärillä. Tämän kaltaisilla alueilla on myös mahdollista yhdistää onnistuneesti luonnonsuojelu ekstensiiviseen virkistyskäyttöön, ehkä jossain tapauksessa matkailuunkin.

Maisemansuojelu

Maisemansuojelu toteutuu varsinaisesti muun suunnittelun avulla esim. siten, että vältetään valtateiden ja voimalinjojen vetämistä näiden seutujen lävitse ja säädellään rakentamista rakennuslain antamien mahdollisuuksien mukaan. Maisemansuojelu ei toki saa rajoittua vain vaihekaavassa mainittuihin erityisiin kohteisiin vaan maisemanhoidollisiin näkökohtiin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota kaikessa muussakin toiminnassa, kuten metsien käsittelyssä, soranotossa, teiden suunnittelussa, rakentamisessa jne.

Muinaismuistojen suojelu

Esihistoriallisten muinaisjäännösten suojelu perustuu asiasta annettuun lakiin, jonka mukaan on "kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty".

Rakennusperinnön suojelu

Seutukaavaliiton liittovaltuusto hyväksyi 5.4.1973 tavoitteen, jonka mukaan suunnittelussa on pyrittävä luonnonsuojelun ja maisemanhoidon kannalta arvokkaiden alueiden sekä historiallisesti merkittävien kohteiden suojaamiseen ja Pohjois-Karjalan erikoispiirteiden säilyttämiseen. Seutukaavaliiton liittohallitus on tarkentanut asetettua päätavoitetta. Liittohallitus katsoi,

- että arvokkaita historiallisia ja rakennustaiteellisia kohteita sekä kulttuuriarvoa omaavia alueita on pyrittävä suojelemaan,
- alueen omaleimaisuus on pyrittävä säilyttämään suojelemalla erityisesti arvoja, jotka liittyvät asutukseen, elinkeinoihin, kirkolliseen ja sivistyshistorialliseen perinteeseen, sotahistoriaan ja liikenteeseen
- suojelun piiriin tulee kuulua riittävä osa kohteen ympäristöä kohteen suojaamiseksi
- suojeltaville kohteille on pyrittävä löytämään kohteen luonteeseen sopiva hyödyllinen käyttö

Virkistysalueet

Pohjois-Karjalan seutukaavaliiton liittovaltuusto on hyväksynyt yleistavoitteen, jonka mukaan seudun kulttuuri- ja virkistyspalveluiden määrän ja tason tulee vastata eri väestöryhmien tarpeita ja olla kaikkien tavoitettavissa. Sisäasiainministeriö on seutukaavamääräystä antaessaan lausunut, että suunnittelulla on luotava edellytykset sopivien alueiden varaamiseen retkeily- ja virkistystarkoituksia varten.

Virkistyssuunnittelun tavoitteita on tarkennettu muun muassa seuraavasti:

- Virkistysaluesuunnitelma on laadittava siten, että kaikilla Pohjois-Karjalassa asuvilla on sekä kesällä että talvella mahdollisuus päivittäin, viikonloppuisin ja loma-aikana tapahtuvaan virkistäytymiseen. Pienehköjen taajamien ja samoin haja-asutusalueiden asukkaiden luonnossa tapahtuva virkistäytyminen olisi hoidettava jokamiehen oikeuden perusteella.

- Ulkoilualueiden ja -reittien tavoitettavuuden tulee olla mahdollisimman hyvä. Haja-asutusalueilla on ulkoilureitit johdettava mahdollisuuksien mukaan paikallis- ja kyläkeskusten kautta.
- Virkistysalueiden suunnittelussa ja mitoituksessa on otettava huomioon matkailun tarpeet kuitenkaan kaventamatta paikallisen väestön virkistäytymismahdollisuuksia. Matkailukeskusten ja -kohteiden virkistysaluetarve on hoidettava mahdollisimman pitkälle kunnan yleiseen tarpeeseen varaamien virkistysalueiden käytöllä. Matkailun virkistyskäytön haitat on pyrittävä saamaan mahdollisimman vähäisiksi erilaisin kanavointitoimenpitein.
-Vesillä liikkumista varten tulee kehittää sopivia reittejä ja keskeisille venealueille riittävä venesatamaverkosto. Vesialueiden käyttö on liitettävä kiinteästi virkistyskäyttöön.

Seutukaavan aluevaraukset

Mujejärven alue (1500 ha) on varattu valtakunnalliseksi ulkoilu- ja retkeilyalueeksi VI-merkinnällä. Se on määritelty Metsähallituksen valtionpuistoksi, johon on suunniteltu polkuverkostoja ja tulisijoja sekä teltta- ja levähdyspaikkoja. Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee osoittaa ulkoilun ja rakentamisen tarvitsemat alueet ja esittää ohjeet ympäristön käytölle. Ranta-alueilla sekä ulkoilureittien ja keskusten läheisyydessä maanpinnan kaivaminen, louhiminen ja täyttäminen sekä muut niihin verrattavat toimenpiteet ovat sallittuja vain, jos ne eivät haittaa alueen pääasiallisen käyttömuodon mukaista toimintaa. Metsien käsittely tulee suorittaa maisemanhoidolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Alueella on Kukonsärkän luonnonhoitometsä (SU-alue), Pulkkilan talonpoikaisen pihapiirin (SU2) ja Kalmonniemen alueet (SU). SU-merkinnällä on osoitettu alueet, joiden suojelu ei ole riittävästi yksilöitynyt eikä ole luonteeltaan voimakasta. SU2-merkinnällä on osoitettu suojelualueet, jotka on rauhoitettu ja tarkoitettu rauhoitettavaksi muinaismuistolainsäädännön ja/tai kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelua koskevan lainsäädännön nojalla. Alueen käyttöä suunniteltaessa on lähtökohdaksi otettava, että kohde tulee suojella rakennustaiteellisen merkityksensä vuoksi. Kukonsärkkä (72 ha) on määritelty valtakunnalliseksi erämääluonnon suojelualueeksi ja Metsähallituksen luonnonhoitometsäksi, johon on rakennettu polkuverkosto. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon geologinen ja maisemansuojelu. Pulkkilan talonpoikainen pihapiiri on rakennushistoriallinen ja maisemallinen suojelukohde, vaara-asutusta edustava talonpoikainen pihapiiri ja Kalmoniemi (15 ha) vanha kalmistoalue. Suunnittelualueella sijaitseva Päivärinne (12 ha) on lisäksi rauhoitettu SU-merkinnällä maakunnallisena metsäluonnon suojelukohteena ja Metsähallituksen aarnialueena. Päivärinteen suunnittelussa on otettava huomioon metsäluonnon ja maiseman suojelu. Suunnittelualueella on myös ohjeellinen ulkoilu- ja retkeilyreitti. (Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1979). Kaava-alueelle ulottuu myös Päälamminkangas (30 ha) VI2 –merkinnällä.

4.1.2.3 Vesien suojelun tavoitteet

Vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet on suojeltava pohjavettä pilaavilta toiminnoilta riittävin aluevarauksin. Vesien pilaantumisen estämiseksi on viemärivedet puhdistettava ja sen jälkeen johdettava niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa vesistöille. (Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1979)

4.1.2.4 Loma-asutus

Vuonna 1979 julkaistun Pohjois-Karjalan seutukaavan mukaan loma-asutuksen sijoittelussa tulisi ottaa huomioon mm. seuraavat tekijät:

- ranta-alueiden soveltuvuus loma-asuntojen rakentamiseen (= rannan laatu, jyrkkyys, peitteisyys, ilmansuunta jne.)
- vesistön sietokyky
- pyrkimys tasapuolisuuteen eri maanomistajien kesken
- maisemalliset näkökohdat
- liikenneyhteydet
- elinkeinotoiminta
- rakennuslaki
- haja-asutuksen kyläverkko

Seutukaavan mukaan omarantaisten loma-asuntojen kysynnän lisääntyessä on syytä suosia tehokkaasti rakennettavia loma-asutusalueita sekä keskitettyjä ratkaisuja harvan loma-asutuksen alueella. Loma-asutuksen sijoittaminen kyläkeskusten vaikutuspiiriin haja-asutusalueilla tukee ja vahvistaa ko. kyläkeskusta. Kyläkeskuksen vaikutuspiiriin voidaan lukea esimerkiksi 5 km:n säteellä sijaitseva loma-asutus.

Tiivistä loma-asutusta muodostettaessa tulee pääsääntöisesti laatia yleiskaavatasoinen maankäyttösuunnitelma, josta ilmenevät omarantaiseen loma-asutukseen varatut rakennusalueet, alueiden sisäiset liikenneväylät, liikennealueet sekä lähivirkistys- ja vapaa-alueet. Suunnitelmassa tulee aina käsitellä aina alueen jätevesijärjestelyt ja muu jätehuolto. (RA) Suunnitelmaa laadittaessa tulee kiinnittää huomiota rakennusoikeuden tasapuoliseen jakaantumiseen.

Rantojen suunnittelu

Yleiskaavatasolla olisi kiinnitettävä huomiota elinkeinoelämän sekä paikallisen virkistyskäytön ja luonnonsuojelun ranta-aluetarpeisiin. Tällöin nämä aluevaraukset voitaisiin ottaa rajoittavina tekijöinä huomioon sijoitettaessa yksittäistä loma-asutusta ranta-alueille. Haja-asutusluonteista loma-asutusta tulisi pyrkiä ryhmittelemään siten, että kaikilla ranta- ja vesistöalueilla säilytettäisiin ja taattaisiin mahdollisuus jokamiehen oikeudella tapahtuvaan luonnon virkistyskäyttöön. (Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1979)

Loma-asuntoaluevarausten tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Pohjois-Karjalan seutukaavaliiton liittovaltuusto on hyväksynyt yleistavoitteen, jonka mukaan suunnittelulla on luotava edellytykset ranta- ja muiden sopivien alueiden varaamiseen loma-asutusta, retkeily- ja virkistystarkoituksia sekä riittävän suuria matkailukeskuksia varten. Vuonna 1984 julkaistussa seutukaavassa on lueteltu seuraavat loma-asutussuunnitelman tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet:

- Tukea maaseudun asukkaiden toimeentuloa ja palveluja ohjaamalla loma-asutusta ensisijaisesti kyläkeskusten läheisyyteen
Osoitetaan loma-asuntoalueet, joille on tarkoituksenmukaista varata mahdollisuus tiiviin loma-asutuksen muodostamiseen ensisijaisesti kyläkeskusten, lähinnä niissä sijaitsevien kauppapalvelujen vaikutuspiiristä.
- Tiiviit loma-asuntoalueet on pyrittävä sijoittamaan suurten vesistöjen ranta-alueille
Kysytyimpiä loma-asuntojen rakentamiskohteita ovat suurten vesistöjen ranta-alueet. Niille rakentamista puoltavat myös vesistönsuojelulliset näkökohdat. Vesistön sietokyvyn alarajana voitaisiin pitää neljää hehtaaria vesialuetta loma-asuntoa kohden ottaen huomioon vesistölliset olosuhteet ja vesien käyttö.
- Edistää rantojen suunnitelmallista rakentamista

Osoitetaan loma-asuntoalueet, joille tiivis loma-asuntorakentaminen on tarkoituksenmukaista. Muille ranta-alueille loma-asuntorakentaminen olisi pääasiassa haja-asutusalueluonteista.
Esitetään suunnittelumalli tiiviiden loma-asuntoalueiden toteuttamiselle.
- Loma-asutuksen on sovelluttava harjoitettavaan elinkeinotoimintaan
Laajat hyvät maatalousalueet on elinkeinotoiminnan ja rantamaisemankin suhteen jätettävä yleensä rakentamatta.
- Loma-asuntoalueiden tulee tukeutua pääosin olemassa olevaan tieverkkoon
Loma-asuntoalueet tulisi sijoittaa siten, että ne ovat helposti saavutettavissa julkisin kulkuneuvoin. Tiestön suuntautuminen on pyrittävä ottamaan huomioon siten, että varsinainen päätie kulkisi loma-asuntoalueille palvelupisteiden kautta (ns. "pakkosyöttö").

Seutukaavassa uusien loma-asuntoalueiden rajaamisessa on käytetty lisäksi seuraavia periaatteita:

-alue muodostaa (laajan) suunnittelukokonaisuuden (osayleiskaavayksikön) siten, että tarkemmassa suunnitelmassa voidaan loma-asutukselle ja muille alueelle kohdistuville maankäyttötarpeille varata tarkoituksenmukaisimmat alueet (alueet kyläkeskusten läheisyydessä)
-alueen soveltuu loma-asutukseen (rannan ja vesistön ominaisuudet)

Mitoitus

Seutukaavassa tiiviit loma-asuntoalueet (RA) käsittävät omarantaisen loma-asuntorakentamisen tiheyden enimmillään kymmenen loma-asuntoa rakentamiseen soveltuvaa rantaviivakilometriä kohden. Tällä mitoituksella ei omarantaisen loma-asutuksen sitä sopivasti ryhmittelemällä ole katsottu johtavan liian tiheään rakentamiseen ja että myös näillä alueilla voidaan säilyttää jokamiehen oikeudella tapahtuva luonnon virkistyskäyttö (riittävän suuret yhtenäiset vapaa-alueet).

Seutukaavassa on annettu loma-asuntoaluevarauksia koskeva suunnittelusuositus, jossa painotetaan jatkosuunnittelun tärkeyttä, alueiden jätevesi- ja muun jätehuollon järjestämistä ja rakennusoikeuden tasapuolista jakautumista. Suunnittelusuosituksessa esitetään, että alueiden toteutumisen tulisi perustua alueelle laadittavaan yleiskaavatasoiseen maankäyttösuunnitelmaan. Tällainen suunnitelma voisi parhaimmillaan olla lähelle rantakaavatarkkuutta viety osayleiskaava (pohjakartan mittakaava 1:10 000). Tällaisen suunnitelman avulla voitaisiin loma-asutus ryhmitellä tarkoituksenmukaisella tavalla ja turvata aluevarauksilla mm. paikallisen asutuksen perinteisesti käyttämät venevalkamat, uimapaikat jne. Suunnittelusuosituksessa viitataan sisäasiainministeriön yleiskirjeen (762/501/70) periaatteeseen, jonka mukaan rannalle sijoitetaan enintään 5 loma-asuntoa/rantakilometri, kun rakennuspaikoiksi käytetään enintään neljännes rantaviivasta ja kun rakentamattomaksi jäävään osaan sisältyy vähintään yksi 250 metrin levyinen vapaa-alue.

4.1.3 Rakennesuunnitelman 2010 yleiskaavasuunnittelulle asettamat tavoitteet

Nurmeksen kaupungin Yleiskaava Rakennesuunnitelma 2010 ohjaa Metsäkylä I:n osayleiskaavoitusta. Rakennesuunnitelman keskeisiä tavoitteita ovat:

-elinkeinojen edellytysten parantaminen, uusien työpaikkojen mahdollistaminen ja väkiluvun vähenemisen pysäyttäminen,
-kaupunkirakenteen tiivistäminen,
-luonnon, kaupunki- ja maisemakuvan vaaliminen,
-luontomatkailun edistäminen,

-kunnan eri alueiden ja kylien tasapuolinen kohtelu.

Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää keskustaajama kaupunkikeskustana ja sen ympäristössä kolme pääkylää - Lipinlahti, Savikylä ja Ylikylä, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan maaseudun peruspalveluita ja joita pidetään kunnan tasapuolisen kehittämisen ja rakentamisen kannalta edullisina. Mikään näistä kylistä ei sijaitse Metsäkylä I osayleiskaava-alueella. Nurmeksen pohjoiset kylät – mm. Metsäkylä I –alueella sijaitsevat Mujejärvi, Petäiskylä ja Kuohatti muodostavat rakennesuunnitelman mukaan ns. ”metsäkylän”, joiden palvelurakenteen muodostavat hajautetut palvelut joko ”metsäkylän” eri kylissä tai lähikylissä.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on pitää maaseutu elinvoimaisena
-tukemalla eri palvelujen sijoittumista kylän keskuksiin,
-luomalla maankäytöllisiä edellytyksiä maaseutuelinkeinoille (myös luomu- ja perinnekasvien viljelylle sekä perinnemaiseman hoidolle), virkistys- ja matkailu-palveluille sekä niiden markkinoinnille, ja
-mahdollistamalla kuntayhteistyö julkisten ja kaupallisten palveluiden turvaamiseksi Nurmeksen reuna-alueilla.

Palvelujen säilyttämiseksi ja monipuolistamiseksi palvelusektorilla tulisi tehdä syvällekäyviä muutoksia, jotta hyvinvointipalveluja kyettäisiin tarjoamaan myös vanhenevalle väestölle. Jokaisella nurmekselaisella tulee olla yhdenvertainen oikeus peruspalveluihin, kuten sairaan-, lasten- ja vanhustenhoitoon sekä koulutukseen, sekä mahdollisuuksien mukaan myös kauppa-, posti- ja liikennepalvelujen joustavaan käyttöön esim. siten, että kunta järjestää asiointiliikennettä haja-asutusalueille. Sosiaalitoimen hallinnolliset toiminnot tulisi keskittää. Avo- ja vanhustenhoitopalveluja tulisi viedä ihmisten luo eri alueille, kylille ja koteihin. Vanhusten ja vammaisten ihmisten pääsy palvelujen luo pitäisi turvataan. Uudet hoitopaikat voisivat olla pieniä kodinomaisia yksiköitä.

Väestö

Rakennesuunitelman tavoitteena on 9.500-10.800 asukasta vuonna 2010. Vuoden 2002 tilanne huomioiden tavoite on optimistinen. Väestötavoitetta suunnittelualueelle ei ole erikseen asetettu, sillä kaavaan tullaan varaamaan rakennusoikeutta enemmän kuin mitä rakentamistarve edellyttäisi vuoteen 2010 mennessä.

Asuminen

Yleiskaavoituksen tavoitteena on, että asuntojakauma koko kaupungin alueella on seuraava: pientaloasunnot 68 % ja kerrostalot 32 %. Uudisrakentaminen pyritään suorittamaan mahdollisuuksien mukaan täydennysrakentamisena olemassa olevan kaupunkirakenteen sisällä. Ympäristörakentamisen viimeistelyyn kiinnitetään erityistä huomiota. Maaseudulle rakennettaessa tulisi julkisivuissa käyttää puuta ja selvittää tienvarsirakentamisen ympäristövaikutukset. Paluumuutto järjestetään mahdollisimman helpoksi turvaamalla riittävät liikenne- ja tietoyhteydet sekä muut asumiseen tarvittavat palvelut. Ranta-alueita yleiskaavoitettaessa pyritään kaavassa ottamaan huomioon ne rantavyöhykkeet, joilla vapaa-ajan asunnot voitaisiin muuttaa vakituisiksi asunnoiksi.

Työllisyyden parantaminen

Rakennesuunnitelman tavoitteena on elinkeinojen edellytysten parantaminen. Sen mukaan Nurmeksessa on nykyistä voimakkaammin sijoitettava tuotekehittelyyn, pienimuotoiseen yritystoimintaan, teolliseen erikoisosaamiseen esim. puun, kiven, metallin ja maito- ja maata-

loustuotteiden alalla sekä tietotekniikkaan ja uuteen teknologiaan. Puun jalostaminen paikkakunnalla on erittäin tärkeää. Ympäristönsuojelun arvioidaan työllistävän jatkossa yhä enemmän väkeä kylä- ja perinnemaisemien hoidossa, tutkimuksessa ja seurannassa, rakennusten suojelussa ja ympäristönhoidossa (monitoimimetsurit jne.).

Yleiskaavan tavoitteena on
- turvata etenkin hyvillä peltoalueilla maatalouden toimintaedellytykset, mutta ottaa riittävästi huomioon ympäristönsuojelulliset näkökohdat
-taata metsätalouden toimintaedellytykset turvataan tarpeelliset moninaiskäyttö- ja luonnonsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen
- säilyttää alkutuotantotyöpaikat maankäytöllisten ja elinkeinopoliittisten keinojen yhteisvaikutuksella 645:nä (15%). Siinä kuitenkin tähdennetään maaseudun liitännäiselinkeinojen, luonnon moninaiskäytön ja kestävän kehityksen vaatimuksien huomioimista vähintään seutusuunnitelman ennusteen tasolla.
- säilyttää jalostuksen työpaikat maankäytöllisten ja elinkeinopoliittisten toimenpiteiden avulla 1075:nä (25%) kuitenkin vähintään seutusuunnitelman ennusteen mukaisella tasolla.
- mahdollistaa palvelutyöpaikkojen lisääntyminen koko kaupungin alueella aina 2580:een (60%) työpaikkaan asti ja sijoittaa ne kuntalaisia mahdollisimman tasapuolisesti palvelevasti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisesti.
- käyttää hyväksi luonnon tarjoamia mahdollisuuksia kehitettäessä matkailupalveluja (etenkin luontoa säästäviä matkailupalveluja).
- suunnitella eri retkeily- ja ulkoilureitistöt siten, että ne liittyvät valta- ja maakunnallisiin suunnitelmiin, vetovoimaisia kohteita yhdistäviksi ja tilapäisratkaisuja välttäen
- kehittää matkailua Bomban – Hyvärilän alueella ja nivellyttää se erämaakaupunkiajatukseen sekä Pieliseen, Puu-Nurmekseen ja erämaa-alueisiin tukeutuvaan luontoa säästävään matkailuun. Kaavoituksessa tulee huomioida Bomba - Hyvärilän matkailualueelta lähtevien reitistöjen (hiihtoladut, Ellunkallion alueen luontopolku, moottorikelkkareitit ja koiravaljakkoreitit) kehittämisen asettamat vaatimukset.
- löytää karjalaisuus uudelleen ja nivoa se osaksi Nurmeksen palveluja
- säilyttää puhdas luonto ja ympäristö ja hyödyntää vapaa-aikapalveluissa.

<u>Yhdyskuntatekniikan maankäytön suunnittelulle antamat tavoitteet</u>

Yleiskaavan rakennesuunnitelma 2000 sisältää seuraavat energiahuoltoon liittyvät tavoitteet:
- linjavarausten, muuntoasemien ja voimalaitosten huomioon ottaminen
- kotimaisten polttoaineiden käytön lisäämismahdollisuus aluevarauksissa
- ilmastoa vähemmän saastuttavien energiavalintojen huomioiminen

<u>Liikenneverkko</u>

Yleiskaavan tavoitteena on muun muassa
- tasoristeysten vähentäminen
- liikennekustannusten ja -tarpeen vähentäminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen lisäämällä kehitettävien kyläalueiden työpaikka- ja palveluomavaraisuutta ja sijoittamalla kehitettävien kyläalueiden uudisrakentaminen ja palvelut samalle puolelle valta- tai kantatietä kyläkeskusten läheisyyteen sekä järjestämällä uudisrakentamisen liikenneyhteydet valta- ja kantateille olemassa olevan yhdystie- ja yksityistieverkon kautta. Yleiselle tielle tulevan uuden liittymän rakentamista varten on saatava lupa tiepiiriltä.

Suunnittelussa tulee ottaa huomioon tielaitoksen ja kunnan yhteistyönä vuonna 1994 valmistunut liikenneturvallisuussuunnitelma ja sen yhteydessä eräistä hankkeista tehdyt tarveselvitysten tulokset. Liikennesuunnittelussa ja toteutuksessa pitää ottaa huomioon lapset, vanhukset ja liikuntarajoitteiset, tarvittaessa myös nopeusrajoituksin.

Joukkoliikenneverkkoa on rakennesuunnitelman mukaan kehitettävä siten, että julkiset palvelut saavutetaan yleisin kulkuneuvoin, ja yksityistieverkkoa siten, että haja-asutusalueen väestölle voidaan turvata kohtuulliset kulkuyhteydet. Yksityistieverkon kehittäminen on tärkeää myös koulu-, palo- ja pelastuspalvelukuljetusten takia. Moottorikelkka-, pyöräily-, patikka- ja vaellusreitit suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien ja eri tahojen kanssa. Puutavaran kuljetukset vaativat yhdysteiden kunnossapitoa kaikkina vuodenaikoina.

Tietoliikenne

Internet-verkko mahdollistaa uusien etätyöntekijöiden muuton suunnittelualueelle, luo perustaa tietotuotannon, uusmediatuotannon ja korkean teknologian teollisen tuotannon sijoittumiselle Nurmekseen. Nurmeksen Oppimiskeskus on käynnistänyt 1.4.1998 Oppiva Ylä-Karjala -tietoverkkoprojektin. Se on Sitran (Suomen itsenäisyyden juhlarahaston) rahoittama pilottihanke. Projektin keskeisenä tavoitteena on kehittää alueen tietoteknisen infrastruktuurin valmiuksia luomalla Ylä-Karjalaan kolmen kunnan (Nurmes, Juuka, Valtimo) kansalaisverkon. Jokaisella alueen asukkaalla on mahdollisuus omaan henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen sekä oman kotisivun tekemiseen Internetissä. Toimivat postipalvelut tulee varmistaa koko kunnan alueella, ja huolehtia ettei postin noutaminen tuota kohtuutonta rasitusta väestölle.

Vesihuolto

Yleiskaavoituksen tavoitteena on turvata vesilaitoksen osalta veden saanti estämällä pohjavesiä pilaava toiminta pohjavesialueilla. Alueiden suunnittelussa pyritään täydentävään rakentamiseen, jolloin päästään nykyisen verkoston tehokkaampaan ja taloudellisempaan käyttöön. Maaseudun vesihuoltoa on tarkoitus kehittää yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa.

Jätehuolto, maa-ainesten otto ja sijoitus

Yleiskaavoituksen tavoitteena on ottaa huomioon uuden jätelain tavoitteet ja EU:n kaatopaikkadirektiivit, sekä pyrkiä ratkaisemaan jätehuollon ongelmia yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa. Jätehuoltotoimintojen muutokseen on varauduttava ottamalla huomioon kierrätyksen, lajittelun ja kompostoinnin mukanaan tuomat tarpeet, varaamalla läjitysalueita ylijäämämaita varten maastorakentamista ja kaatopaikan täyttötöitä varten siten, että kuljetusmatkat pysyvät mahdollisimman lyhyinä. Tavoitteena on myös kehittää maaseudun jätehuoltoa ja tehostaa jätevesien käsittelyä haja-asutusalueella.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on selvittää saastuneet alueet ja ne tulee kunnostaa yhteistyössä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa ennen kuin ne otetaan kaavoissa osoitettuun käyttöön. Kaavoituksessa ja rakentamisessa on huolehdittava siitä, ettei pohjavesialueilla saa harjoittaa pohjaveden saastumista aiheuttavaa toimintaa.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on osoittaa maankamaran ainesten ottoon soveltuvat harju- ja kallioalueet sekä toisaalta alueet, joilla em. toimintoja ei sallita. Pohjavesialueilla tapahtuvaan ottoon tulee suhtautua erityisen kriittisesti.

Ympäristöpoliittiset tavoitteet

Kaavassa pyritään suojelemaan arvokkaat luonto- ja maisema-alueet sekä kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaat kohteet ja alueet. Siinä huomioidaan seutukaavojen suojelualueet ja -kohteet sekä eri selvitysten suosittamat kohteet ja alueet.

Eri suojelukohteita määriteltäessä ja aluevarauksia tehtäessä selvitetään eri suojeluohjelmien ja varausten väliset mahdolliset ristiriidat ja pyritään ratkaisemaan ne yhteistyössä omistajien ja osallisten kanssa. Suunnittelussa korostetaan avoimuutta ja kohteiden omistajiin ollaan yhteydessä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Yleiskaavoituksessa tehdään riittävät aluevaraukset valtakunnallisissa suojeluohjelmissa osoitetuille alueille, alueellisesti ja paikallisesti merkittäville kohteille erityisesti uhanalaisten eliöiden elinolosuhteiden turvaamiseksi. Myös maastomuotojen inventoinnissa, pienvesiselvityksessä ja muissa kartoituksissa arvokkaiksi määritellyt kohteet huomioidaan. Pienvesien rantavyöhykkeet pyritään säästämään rakentamiselta. Yleiskaavoituksen perustavoitteena on, että luonnontilaiset alueet säilyisivät mahdollisimman koskemattomina ja puhtaina. Metsien käyttöä on tarkoitus rajata siten, että alueen metsien talous-, virkistys-, matkailu- ja moninaiskäyttö voidaan järjestää kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Esihistoriallisten muinaisjäännösten suojelu perustuu asiasta annettuun lakiin, jonka mukaan "kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen" on kielletty (*Muinaismuistolaki* 295/1963 1.luku).

Kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittävien kohteiden ja alueiden säilymistä pyritään osayleiskaavassa edistämään maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvin suojelumääräyksin. Suojelukohteiden tulee heijastaa suunnittelualueen historiaa ja erityispiirteitä. Uudis- ja korjausrakentamisessa tulee huomioida kohteen tai alueen kulttuurihistoriallinen ja rakennustaiteellinen merkitys. Yleiskaavan rakennesuunnitelma 2010:ssä on lueteltu seuraavat Metsäkylä I alueella sijaitsevat ”kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet”: Häkkilä, Korhosenvaara, Sammalvaara, Kuohatin koulu, Lipin koulu, Kuohatin työväentalo, Pulkkila, Kapio, Petäiskylän koulu ja Pusulan koulu.

Pohja- ja pintavesien suojelun tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on turvata puhtaan pohjaveden saanti sekä osoittaa myös ne pohjavesialueet, joilla mahdollisesti lähitulevaisuudessa on käyttötarvetta. Vesien käyttö tulee osoittaa siten, että vedet säilyvät puhtaina ja niiden tila paranee (Valtioneuvoston vesiensuojelutavoitteet vuoteen 2005). Arvokkaat pienvesistöt suojellaan. Metsäojituksia suoraan vesistöön ei sallita. Kaavoituksessa tulee pohjavesialueille tulevia toimintoja tarkastella kriittisesti.

Ilmansuojelun tavoitteet

Yleiskaava-alueella tulee tarkkailla ilmanlaatua ja päästöjä. Mahdollisten uusien laitosten sijoittamisessa tulee ottaa myös ilmansuojelunäkökohdat huomioon. Kyläkeskuksissa uudisrakennusten sijoittelussa tulee ottaa huomioon maataloudesta aiheutuvat hajuhaitat.

Meluntorjunnan tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on meluhaittojen torjuminen. Kaavoituksessa sekä rakentamisessa haja-asutusalueelle meluasiat tulee ottaa huomioon.

4.1.2 Metsäkylä I osayleiskaavan suunnittelutavoitteet ja -periaatteet

Nurmeksen kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto hyväksyi Metsäkylä I:n tavoiteraportin jatkotyöskentelyn pohjaksi 9.6.1999.

4.1.2.1 Yleiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Kaavan keskeisenä tavoitteena on sovittaa yhteen maanomistajien oikeudet sekä luonnonsuojelun, kulttuuriperinnön suojelun ja virkistyksen tavoitteet.

Rakentaminen pyritään keskittämään olemassa olevien teiden ja sähkölinjojen läheisyyteen sekä jo rakennetuille rantavyöhykkeille. Rantarakentamisessa huolehditaan maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta. Tarvittaville uimapaikoille ja venevalkamille varataan alueet. Rannoille pyritään jättämään yhtenäisiä rakentamattomia rantavyöhykkeitä. Rakennuspaikkojen sijoittamisessa pyritään säästämään luontosuhteiltaan tai maisemaltaan arvokkaimmat alueet siirtämällä rakennusoikeutta samassa omistusyksikössä.

Muu rakentaminen on haja-asutusluonteista ja se pyritään ohjaamaan kyläkeskusten läheisyyteen. Rakennukset tulisi sijoittaa olemassa olevien teiden ja sähkölinjojen läheisyyteen. Valtatielle ei tule tehdä uusia liittymiä kuin erityisistä syistä. Peltoaukeille ei tulisi rakentaa. Olemassa olevat rakennuspaikat tunnustetaan mahdollisuuksien mukaan. Rakentaminen on sallittua maa- ja metsätalousalueella. Rakentamisen erityistä ohjausta tarvitaan kyläkeskusalueilla sekä valtion ja metsäyhtiöiden mailla. Kaavassa otetaan kantaa metsästysmajojen rakentamiseen. Maa-ainesten otolle on määriteltävä sopivat paikat.

Natura 2000-verkostoon ja valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvat alueet huomioidaan. Rakentamattomat järvet ja lammet pyritään säilyttämään rakentamattomina. Rakennussuojelun osalta määritellään suojeluaste. Myös erilaiset retkeilyreitistöt sisällytetään kaavaan.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Osayleiskaavassa annetaan yleiskaavamääräyksiä maankäytön ja rakentamisen erityistä ohjauksesta tietyllä alueella ja haitallisten ympäristövaikutusten estämisestä tai rajoittamisesta. Siinä annetaan myös maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen ja muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi rakennuksia ja aluieita koskevia suojelumääräyksiä. Maaseudun rakentamistapaohjeet - *Ohjeita maaseudun rakentajille Ylä-Karjalan alueella* - ja rantojen rakentamistapaohjeet liitetään suosituksiksi kaavaan. Nurmeksen kaupungin Rakennusjärjestyksen (2002) määräykset ovat voimassa alueella, niiltä osin kuin kaavassa ei anneta niitä tarkempia määräyksiä.

4.1.2.2 Rantojen käyttöön liittyviä tavoitteita

- vesistöä ei saa pilata ja vesistöä kuormittavat toiminnat on sijoitettava riittävän kauaksi rannasta
- kaavan tulee sisältää erityyppisiä rantaluonnonkokonaisuuksia
- kaavassa tulee välttää rantojen tuhlaavaa käyttöä
- maa- ja metsätaloutta sekä kalastusta harjoittavalle väestölle rantojen ja vesistön osalta on turvattava riittävät edellytykset ammattinsa harjoittamiseen
- rantametsien ja erityisesti maisemallisesti arvokkaiden rantametsien käsittelyssä tulee noudattaa metsälakia

- kalastuksen kannalta arvokkaiden rauhoitusalueiden tai pyyntipaikkojen kohdalle ei rantaan tulisi sijoittaa loma-asutusta tai muuta häiritsevää toimintaa
- rantojen virkistyskäyttöä ohjataan siten, että siitä koituu maa- ja metsätaloudelle mahdollisimman vähän haittaa
- vesilinnuston kannalta arvokkaita ruovikoita tai pesimäpaikkoja tulee suojella rakentamiselta

4.1.2.3 Virkistykseen ja liikenteeseen liittyviä tavoitteita

- virkistysaluevaraukset on pyrittävä ensisijaisesti tekemään kunnan, muiden julkisyhteisöjen ja valtion omistamista maista (mikäli tätä mahdollisuutta ei ole, tulisi sopivia alueita hankkia kunnalle yksityisten tai suurten yhtiöiden maista)
- vene- ja kanoottiretkeilyä varten on luotava sopivia reittejä ja väyliä
- paikallista tarvetta varten on maanomistajien kanssa neuvotellen kehitettävä riittävä venevalkama- ja uimapaikkaverkosto
- yleiseen virkistykseen on varattava tarkoitukseen parhaiten sopivia rantoja eikä sellaisia, jotka eivät kelpaa loma-asutukselle

(Liite 4.1.2.3)

4.1.2.4 Loma-asutukseen liittyvät tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

- loma-asutus sijoitetaan sopivimmille alueille huomioiden virkistys, luonnonsuojelu ja muut maankäyttömuodot
- loma-asutus ryhmitellään siten (esimerkiksi rajakkain), että niiden väliin jää riittävästi rakentamisesta vapaita rantaosuuksia
- kapeat niemet, salmet, lahdet, lammet ja pienet sisäjärvet, pienet saaret, suojeluun varattavat alueet sekä venevalkamat, uimarannat, rantautumispaikat ja kalastussatamat eivät muodosta rakennusoikeutta
- suunnittelussa noudatetaan rakennusjärjestyksessä omaksuttuja yleisiä periaatteita sekä kaavamääräyksiä
- pääsääntöisesti vesikäymälöitä ei saa rakentaa, etenkään saariin niitä ei tule sallia
- ympärivuotisen asutuksen on oltava riittävän kaukana rannasta ja niille on varattava riittävän suuret rakennuspaikat ympäristöhaittojen välttämiseksi

<u>Suunnitteluperiaatteet</u>

Maankäyttö ja rakennuslain 73 § mukaan laadittaessa yleiskaavaa pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on katsottava, että:

> ”1) suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön;
> 2) luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon; sekä
> 3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.”

Ranta-alue ulottuu rantaviivasta sisämaahan päin niin pitkälle kuin asutus vaikuttaa vesistöön. Ranta-alueen leveys on usein arvioitu noin 200 metriksi, mutta maisemasta ja muista olosuhteista riippuen se voi olla leveämpikin. Rantavyöhyke puolestaan tarkoittaa sellaista rannan osaa, jolle sijoittuvalla rakentamisella on välittömiä vaikutuksia vesistöön sekä rantaluontoon ja maisemaan. Rantavyöhykkeen leveyteen vaikuttavat alueen kasvillisuus, maisema, maasto ja muut luonnonolosuhteet. Käytännössä rantavyöhykkeen leveydeksi on yleensä arvioitu noin 100 metriä. (*Rannalle rakentaminen,* 2001)

Seuraavilla alueilla tai rantavyöhykkeillä loma- tai muuta asuntorakentamista ei tulisi sallia:

- alle 6 ha rakentamattomat lammet
- kapeat vesistöt
- kapeitten niemien kärjet ja kapeat kannakset
- kapeat lahdet
- maisemallisesti arat kohteet
- suojelualueet
- yleisen tien ja rannan väliin jäävät kapeat maakaistaleet
- kanta- ja valtateiden varret (kuten Nurmeksen kaupungin Rakennusjärjestyksen kohdassa 3.1 on mainittu)
- peltoaukeat ja etenkin laajat peltoaukeat
- yleensä virtaavat vedet (joet, purot, norot jne.)
- uimarannat, venevalkamat ja rantautumispaikat
- kalastuksen rauhoitusalueiden sekä kutu- ja apajapaikkojen lähirannat
- muut näihin verrattavat alueet ja kohteet

Hyvin arat ja arvokkaat luontokohteet ja alueet tulee saattaa harkinnan mukaan ja maanomistajien kanssa neuvotellen eri asteisen suojelun piiriin. Yksittäiset luonto- tai maisemakohteet pyritään huomioimaan rakennuspaikkojen sijoittelun yhteydessä.

Rantaviivan viiva rakennusoikeutta laskettaessa

Ranta-alueiden rakennusoikeuksien laskemiseksi luonnollinen rantaviiva mitataan 1:10 000 mittakaavaiselta peruskartalta. Mittauksessa sovelletaan Etelä-Savon seutukaavaliiton kehittämää laskenta- ja mittaustapaa Nurmeksen oloihin sovellettuna. Ranta-alueet jaetaan luontosuhteiden mukaan eri vyöhykkeisiin ja luonnollinen rantaviiva ja ranta-alueet muunnetaan eri kertoimin rakennusoikeuteen laskettavaksi rantaviivaksi tai rantavyöhykkeeksi. Luonnollisen rantaviivan tai rantavyöhykkeen muodon ja lähirannan vaikutus rantaviivan kertoimiin:

- suora luonnollinen rantaviiva, kerroin = 1
- niemi, leveys alle 50 m, kerroin = 0
- niemi, leveys 50 - 100 m, kerroin = 0.5
- niemi, leveys 100 - 150 m, kerroin = 0.75
- lahti, leveys alle 200 m, kerroin = 0.5
- lahti, leveys alle 100 m, kerroin =0,25

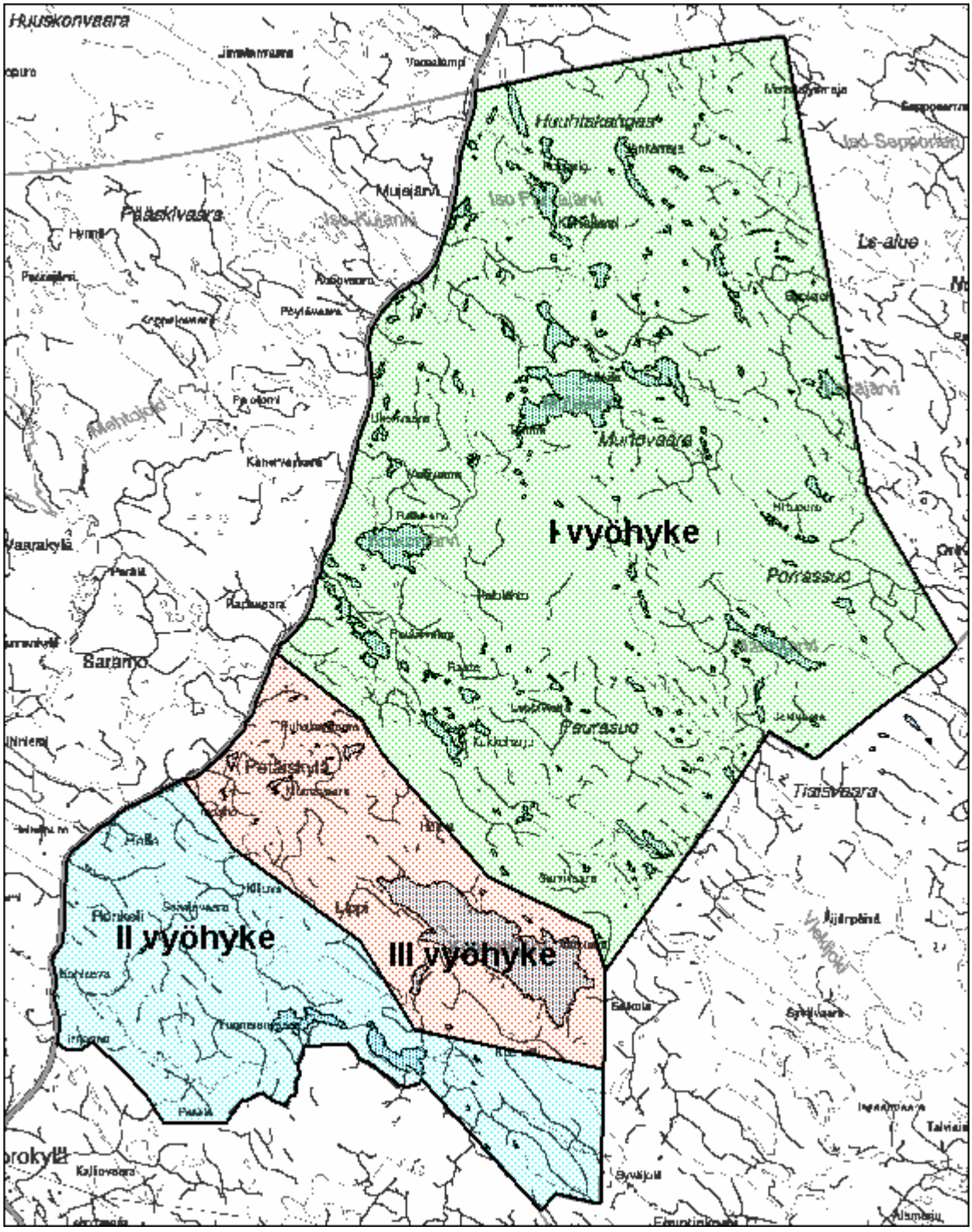
Saarten rantaviivat rinnastetaan niemiin ja salmet tai muut kapeikot rinnastetaan lahtiin (saarten rakennusoikeuden osalta pinta-alanormi on ensisijainen). Virtaavat vesistöt (esim. joet) rinnastetaan lahtiin, mutta sen mutkaisiin osiin sovelletaan lisäksi niemien mittaustapaa. Pieniin virtaaviin vesiin kuten puroihin ja noroihin ei sovelleta tätä mittaustapaa. Ne luetaan kuivan maan alueiksi ja niihin sovelletaan tavanomaisia kuivanmaan rakentamisnormeja. Rakentamiseen sopimattomia ranta-alueita ei oteta mukaan rakentamisoikeuteen laskettavaan rantaviivaan.

Rakennusoikeudet eri vyöhykkeillä ja alueilla

Mitoitusta varten kaava-alue on jaettu kolmeen vyöhykkeeseen:

I	Luonto- ja maisemasuhteiltaan hyvin arka ja arvokas vyöhyke (pohjoiset osat) <= 30%; 2 loma-asuntoa / muunnettu rantaviivakilometri
II	Luonto- ja maisemasuhteiltaan arka vyöhyke (eteläiset osat) <=30%; 2 - 3 loma-asuntoa / muunnettu rantaviivakilometri
III	Luontosuhteiltaan tavanomainen vyöhyke (Kuohattijärvi ja Petäiskylä) <= 40%; 3 - 4 loma-asuntoa / muunnettu rantaviivakilometri

Mitoitusohje osoittaa tavoitteellisen loma-asuntomäärän, josta osayleiskaavatyön aikana voidaan poiketa vain erittäin perustellusta syystä. Rantaviivojen muuntamisessa on sovellettu Pielisen – Kuokkastenjärven rantakaavoituksen sekä Etelä-Savon seutukaavaliiton menetelmiä.

Vyöhyke I

Luonto- ja maisemasuhteiltaan hyvin arka ja arvokas vyöhyke. Alueelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaita alueita. Rantarakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että vaikka rakennusoikeus syystä tai toisesta käytettäisiin, niin se ei kohtuuttomasti vaarantaisi maisema- ja luonnonarvoja. Mikäli rakentamista ei kuitenkaan maiseman ja luonnonarvojen vuoksi sallita, rakennusoikeudet pyritään siirtämään pois suojelualueilta ja valtio korvaa mahdollisen rakennusoikeuden menetyksen täysimääräisesti. Loma-asuntoja ei tule rakentaa 40 metriä lähemmäs rantaa, eikä saunaa 20 metriä lähemmäs rantaa, jotta maiseman erämaisuus vyöhykkeellä säilyy.

Vyöhyke ll

Luonto- ja maisemasuhteiltaan arka vyöhyke. Alueelle voi sijoittua valtakunnallisesti arvokkaita alueita sekä maakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita alueita ja kohteita. Rakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että vaikka rakennusoikeus käytettäisiin, niin se ei kohtuuttomasti vaarantaisi maisema- ja luonnonarvoja. Rakennusoikeuksien mitoitusnormin vaihteluvälin yläpäätä (3 las/mrv-km) käytetään silloin, milloin se maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen on mahdollista. Mikäli rakentamista ei kuitenkaan maiseman ja luonnonarvojen vuoksi sallita, rakennusoikeudet pyritään siirtämään pois suojelualueilta ja valtio korvaa mahdollisen rakennusoikeuden menetyksen täysimääräisesti. Rakennusten sijoittamisessa noudatetaan rakennusjärjestyksen määräystä: saunan etäisyys rantaviivasta vähintään 15 metriä ja loma-asunnon vähintään 30 metriä

Vyöhyke lll

Luontosuhteiltaan tavanomainen vyöhyke. Alueelle voi sijoittua valtakunnallisesti arvokkaita alueita sekä maakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita alueita ja kohteita. Järvien koko vaikuttaa tällä vyöhykkeellä rakennusoikeuden määrään: pienten järvien ja lampien rantoja ei voida rakentaa yhtä tehokkaasti kuin suurten vesistöjen. Rakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että rakennusoikeuden käyttäminen ei kohtuuttomasti vaarantaisi maisema- ja luonnonarvoja. Rakennusoikeuksien mitoitusnormin vaihteluvälin yläpäätä (40 %; 4 las/mrv-km) käytetään silloin, milloin se maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen on mahdollista. Mikäli rakentamista ei kuitenkaan maiseman ja luonnonarvojen vuoksi sallita, rakennusoikeudet pyritään siirtämään pois suojelualueilta ja valtio korvaa mahdollisen rakennusoikeuden menetyksen täysimääräisesti. Rakennusten sijoittamisessa noudatetaan rakennusjärjestyksen määräystä: saunan etäisyys rantaviivasta vähintään 15 metriä ja loma-asunnon vähintään 30 metriä.

<u>Vapaa rantaa</u>

Jokaista muunnettua rantavyöhyke-kilometriä kohti tulisi olla vähintäänkin 250 - 300 metriä rakentamisesta vapaata rantavyöhykettä. Rakentamisesta vapaaksi luetaan seuraavat rantavyöhykkeet:

- 250-300 metrin pituiset rakentamisesta vapaat rantavyöhykkeet, joilla on merkitystä jokamiehenoikeudella harjoitettavaan virkistykseen
- suojelualueet, joilla ei ole rakennuksia
- uimarannat, jotka liittyvät laajempaan rakentamisesta vapaaseen alueeseen
- venevalkamat, jotka liittyvät laajempaan rakentamisesta vapaaseen ranta-alueeseen
- virkistysalueet
- näihin verrattavat muut alueet

Maanomistajien tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu

Maanomistajien tasapuoliseen kohteluun pyritään seuraavien periaatteiden avulla:
- luonnollisen rantaviivan korjaaminen muunnetuksi rantaviivaksi ja ranta-alueiden jakaminen maasto- ja luontosuhteiden mukaan eri vyöhykkeisiin, joille määritetään kokonaisrakennusoikeus.
- vyöhykkeen kokonaisrakennusoikeus jakaminen maanomistajien kesken niin, että kukin maanomistaja saa rakennuspaikkoja suhteessa rantaviivansa pituuteen.
- maanomistajan saamista rakennuspaikoista vähennetään jo hyödynnetty rakennusoikeus niin sanotun kantatilaperiaatteen mukaisesti. Hyödynnettynä rakennusoikeutena pidetään rantakaavoitussäädösten voimaantulon ajankohdan, vuoden 1969, jälkeen kantatilasta lohkottujen rakennuspaikkojen määrää.
- kiinteistöjaotuksen lisäksi pyritään ottamaan huomioon tiedossa olevat myydyt määräalat ja perikuntien tekemät jakosopimukset sekä vanhat sovintojakorajat
- jos kiinteistöllä on enemmän osakkaita kuin mitoitusohjeiden ja muiden normien mukaan voidaan osoittaa rakennuspaikkoja, tutkitaan mahdollisuus osoittaa puuttuvat rakennuspaikat sisämaasta
- olemassa olevat rakennuslupaviranomaisen luvalla rakennetut rakennuspaikat merkitään kaavassa rakennuspaikoiksi tai rakennuspaikkojen alueeksi riippumatta mitoitusohjeista ja –normeista. Uusien ja vanhojen rakennuspaikkojen yhteismäärän tulee kuitenkin olla mitoitusohjeen mukainen ja asuinrakennuksen uudelleen rakentamisen yhteydessä olemassa oleva rakennuspaikka tulee tarvittaessa laajentaa siten, että se täyttää rakennusjärjestyksen määräykset.

oleville rakentamattomille tiloille saa rakentaa, edellyttäen kuitenkin että mitoituksen periaatteet toteutuvat pääpiirteissään

Rantojen suunnittelu valtion maa-alueilla

Metsähallituksen hallitsemilla mailla on noudatettu valtioneuvoston periaatepäätöstä (21.7.1994), jonka mukaan rakentamattomina säilyneet aluekokonaisuudet (ns. erämaajärvet; lammet, purot ym. pienvedet; jokivarret; pienet saaret) on mahdollisuuksien mukaan jätettävä rakentamatta.

4.1.2.5 Venevalkamat ja uimarannat

Venevalkamat mitoitetaan seuraavasti: vesialue 100 m^2, paikoitus ja huolto 30 m^2, telakointi 45 m^2 eli yhteensä 175 m2 per venepaikka. Kuhunkin venevalkamaan tulee aluetta varata tilaa 5-8 veneelle eli 875-1500 m^2. Yleisten uimarantojen tulee olla helposti saavutettavissa ja kooltaan vähintään 1000 - 2000 m^2 .

4.2 Tavoitteiden julkinen käsittely ja hyväksyminen

Tavoiteraportti valmistui 19.5.1999 ja se hyväksyttiin jatkotyöskentelyn pohjaksi Nurmeksen kaupunginhallituksen kaavoitusjaostossa 9.6.1999.

5. MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT

Strategiavaihtoina on tarkasteltu neljää ratkaisumallia.

vaihtoehto 0: ***Ohjaamaton kehitys***

Kaavaa ei laadita vaan alue jää koko kunnan yleiskaavan ohjauksen varaan. Eteneminen rakennuslupa- ja poikkeamismenettelyn turvin. Yksityiset ranta-asemakaavat.

vaihtoehto 1: ***Pehmeät arvot***
Painotetaan ensisijaisesti luonnon- ja rakennussuojelun tavoitteita. Luonto- ja kulttuuriympäristönäkökulma. Suojelu ja säilyttäminen. Vain vähän muutoksia olemassa olevaan. Häiriöiden poisto. Rantarakentaminen hyvin vähäistä, rantojen virkistyskäyttö keskeistä. Luontomatkailu ja virkistys. Väkiluvun väheneminen tai pysyminen ennallaan hyväksytään ja kehitetään aluetta sen pohjalta. Suunnitellaan aluetta viihtyisäksi nykyisten asukkaiden ehdoilla, ei tuleville paluumuuttajille. Massojen asemasta suunnitellaan yksilöille. Tavoitteena on ihmisten elinmahdollisuuksien säilyttäminen alueella.

vaihtoehto 2: ***Jalostus***

Kaikki selvitykset ja suojeluohjelmat ja aluevaraukset otetaan kriittiseen tarkasteluun, ja pyritään sovittamaan ne yhteen alueen muiden tarpeiden kanssa. Nykyisten lähtökohtien tukeminen ja kehittäminen. Ongelmien korjaaminen. Haittojen poisto. Taloudellisten sekä luonto- ja kulttuuriarvojen yhteensovittaminen. Rantarakentamisessa sijoitetaan rakentaminen siten, että arvokkaimmat luontoalueet säästyvät virkistyskäyttöön. Muu rakentaminen pyritään ohjaamaan kyläkeskusalueille. Maa- ja metsätaloudessa huomioidaan myös luonto- ja virkistysarvot. Matkailun kehittäminen. Tavoitteena väkiluvun hidas kasvu tai säilyttäminen ennallaan ja ihmisten elinmahdollisuuksien turvaaminen alueella.

vaihtoehto 3: ***Raivaus***

Pyritään ensisijaisesti alueen tehokkaaseen rakentamiseen. Tehokas rakentaminen rannoilla. Rakennukset sijoitetaan kauneimmille paikoille. Muu rakentaminen saa vapaasti sijoittua halutuille paikoille. Metsien tehokas talouskäyttö. Ainoastaan jo olemassa olevat suojeluohjelmat huomioidaan.

5.2 Vaihtoehtojen vaikutukset ja vertailu

Maankäyttö- ja rakennuslain (132 /1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. (MRA 1§)

0-vaihtoehto: ***Ohjaamaton kehitys***

Nykyinen kehityskulku jatkuu. Suunnittelualue autioituu ja sinne jäävät vain vanhukset. Maatalouden ja metsätalouden tulot vähenevät, eikä erämatkailumatkailusta saada lisätuloja. Pellot pusikoituvat ja niitä metsitetään. Perustetaan uusia maa-ainesten ottoalueita tutkimatta niiden vaikutuksia maaperään ja maisemaan. Rannoille rakennetaan poikkeamispäätöksien perusteella, jolloin luontoarvoja ei oteta huomioon riittävästi. Poikkeamisluvat ja yksityiset ranta-asemakaavat herättävät erimielisyyttä naapureiden ja kyläläisten keskuudessa. Ranta-rakentaminen muodostaa uhkan alueen linnustolle ja kasveille. Metsiä hakataan uhanalaisista eläinlajeista ja niiden elinympäristöistä piittaamatta. Natura 2000-verkoston alueiden perustaminen pitkittyy, ne jäävät repaleisiksi ja niiden merkitys luonnon monimuotoisuutta turvaavina alueina vähenee. Metsäkylän maisema muuttuu entistäkin alakuloisemmaksi, kun hakkuuaukiot, sinne tänne ripotellut loma-asunnot, luhistuvat vanhat rakennukset ja peltoaukeiden keskellä törröttävät uudisrakennukset muistuttavat piittaamattomasta ympäristösuhteesta. Kaupunkilaiset alkavat kaihtaa aluetta. Matkailijat eivät enää halua palata Metsäkylän poluille. Erämaakaupunki-idean perusta rapautuu pois.

1-vaihtoehto: ***Pehmeät arvot***

Suojelumääräysten takia uudisrakentaminen ja metsätalouden harjoittaminen vaikeutuvat. Metsästä saatavat lisätulot loppuvat. Rantarakentamisen rajoittaminen alentaa maan hintaa, eikä rantatonttien myynnistä saada tuloja. Metsähallitus ei voi täyttää sille asetetuttuja maanmyynti- ja vaihtotavoitteita, jolloin valtakunnallisten suojeluohjelmien toteuttaminen vaikeutuu. Uudet elinkeinot eivät ole mahdollisia. Elinympäristön tila kohentuu. Luonto- ja kulttuurimaisema säilyvät. Alueesta tulee pitkällä tähtäimellä houkutteleva asuin- ja kesänviettopaikka myös paluumuuttajille, sekä kiinnostava luontomatkailukohde. Toisaalta alueen käyttö on enimmäkseen kausiluontoista.

2-vaihtoehto: ***Jalostus***

Vaihtoehdon vaikutukset ihmisten elinoloihin ja ympäristöön ovat pääasiassa myönteisiä. Kaavamääräyksillä eliminoidaan terveysriskejä aiheuttavia toimia, esimerkiksi jätevesien käsittelyyn on annettaan tarkat määräykset. Rantarakentaminen saadaan hallintaan ja alueelle rakentaminen vakauttaa ihmisten elinoloja, kun on tiedossa, miten rantavyöhykkeellä saa toimia. Kaavamääräyksillä on pyritään säilyttämään luontoa ja "erämaajärvien" kauniita maisemakokonaisuuksia, mikä lisää ulkoilu- ja elinympäristön viihtyisyyttä. Venevalkamien määrittely lisää virkistysmahdollisuuksia alueella. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen parantaa elinoloja ja tekee ympäristöstä virikkeisemmän. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpien rakennusten ja rakennusryhmien suojelu vahvistaa kyläläisten kollektiivista muistia. Kaava ei edellytä väestön pakkomuuttoa, vaan antaa mahdollisuuden asua myös haja-asutusalueella, myös ranta-alueilla.

Osayleiskaava vähentää kaupunkiyhteisön sisäisiä paineita, vaikuttaa asenteisiin ja lievittää ristiriitoja sovittamalla paikallisten asukkaiden, suurten maanomistajien, luonnonsuojelun ja matkailun tarpeita.

Vaikutukset luonnonympäristöön ovat myönteisiä, koska asutus sekä vapaa-ajan vieton ja virkistyksen toiminnot sopeutetaan luonnonolosuhteisiin.
Väestöön vaikutukset ovat myönteisiä, koska vaihtoehto tähtää kesäasukkaiden ja matkailijoiden lisäämiseen. Vaihtoehto tähtää työllisyyden parantamiseen, julkisen sektorin ja yksityistaloudellisten arvojen säilyttämiseen sekä mahdollistaa eri ammattien harjoittamisen kaava-alueella. Alueiden käyttö ja rantarakentaminen selkiytyvät ja maan arvo kohoaa. Kaavoitus selkeyttää myös asuntojen ja kiinteistöjen käyttömuodot ja niiden arvo kohoaa maa-alueilla, kyläkeskuksissa ja rantavyöhykkeillä.

Vaihtoehdon vaikutukset maa- ja kallioperään ovat myönteisiä, koska kaavaan annetaan maa-ainesten ottamisesta omat määräyksensä. Myös vaikutukset veteen ja vesistöihin ovat myönteisiä, koska jätevesien käsittelystä on kaavassa annettu omat määräyksensä. Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon jäävät erittäin vähäisiksi.

Rakentaminen järjestetään niin, ettei luontoarvoja heikennetä tarpeettomasti. Joissakin kohdin on hieman poikettu luonto- ja maisemakartoitusten aluevarauksista. Luonnon monimuotoisuutta vaalitaan suojelemalla kasvillisuudeltaan tai eläimistön kannalta arvokkaat kohteet tai alueet.

Vaihtoehdon vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ovat myönteisiä, koska kaava tukee Nurmeksen keskustaa kaupunkikeskustana sekä Kuohattia ja Petäiskylää peruskylinä. Vaihtoehdon vaikutukset maaliikenteeseen näkyvät selvimmin ranta-alueiden liikennemäärien kasvussa, koska rakennuspaikkojen lukumäärä huomattavasti lisääntyy. Sama koskee vesiliikennettä. Kaava vilkastuttaa vesiliikennettä.

Vaihtoehdon vaikutukset olevaan teknisen huollon verkostoon ovat vähäiset. Se ei vaadi suuria voimajohtolinjoja. Tosin rantarakentumisen myötä uusia sähkö- ja tielinjoja joudutaan kaava-alueelle tekemään.

Vaihtoehdon vaikutukset kaupunkiyhteisön ja yksityiseen talouteen ovat merkittävät. Kun ympäristönsuojelusta huolehditaan, ympäristön puhdistamisen ja haittojen korjaamisen kustannukset pienenevät. Eri viranomaisten maankäyttöön kohdistuvien päätösten teko selkeytyy, mikä johtaa hallinnollisiin säästöihin. Kaava edistää työllisyyttä, kun rakentaminen ja matkailu vilkastuvat. Suojelualueiden tai niiden rakennusoikeuksien tai/ja puuston arvon menetyksen lunastamisesta aiheutuu valtiolle kuluja, joiden suuruus määräytyy valtion ja yksityisten maanomistajien välisissä sopimuksissa.

Vaihtoehdon vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön ovat myönteisiä. Se tähtää kauniiden maisemien, kulttuuriperinnön ja olemassa olevan rakennuskannan säilyttämiseen ja rantarakentamisen selkeyttämiseen. Vaihtoehto edistää merkittävien maisemakokonaisuuksien säilymistä. Siinä kauniit näköalat ja järvimaisemat pyritään säilyttämään kieltämällä kaavamääräyksellä maisemaa muuttavat toimet.

Maisemallisesti tai geologisesti arvokkaat kohteet tai alueet on vaihtoehdossa otettu huomioon varaamalla niille omat osa-alueensa ja antamalla omat kaavamääräyksensä. Maisemakysymykset ovat olleet eräs keskeinen tekijä suunniteltaessa ranta-alueita ja antaessa kaavamääräyksiä etenkin rakentamisen ja rakennelmien sijoittelun suhteen. Muun muassa teiden ja sähkölinjojen sijoittaminen ei saa haitata järvimaisemaa.

Vaihtoehto lisää kotiseutuarvostusta suojelemalla muinaismuistot, kulttuurihistorialliselta tai rakennustaiteelliselta merkittävimmät rakennukset ja kohteet. Inventoitujen rakennusten määrä on kuitenkin huomattavasti suurempi. Vaihtoehto vaikuttaa myös rakennuskulttuuriin, koska rakentamisessa on noudatettava kaavassa määrättyjä ohjeita ja määräyksiä.

Vaihtoehto sisältää suuren määrän kompromisseja rantarakentamisen, metsätalouden, luonnonsuojelun ja taloudellisten seikkojen välillä. Rakentamisessa ja metsätaloudessa on otettava aina huomioon luontoarvot asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyyden lisäämiseksi.

3-vaihtoehto: ***Raivaus***

Toimintaa yksittäisen maanomistaja välittömän taloudellisen hyödyn ehdoilla. Rantojen ja metsien mahdollisimman tehokas käyttö ovat keskenään ristiriidassa: rantatontti avohakkuiden keskellä ei houkuttele ostajaa. Jos kaikki rannat ovat rakennettuja ja metsät yksitoikkoisia talousmetsiä, alueen virkistyskäyttö mahdollisesti kärsii, ja sen myötä myös alueen asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyys. Luonto ja virkistysmahdollisuudet alueen valttina paluumuuttajien houkuttelussa menetetään. Taloudellista haittaa kunnalle hajaantuneesta yhdyskuntarakenteesta.

5.3 Laatimisvaiheen kuuleminen

Metsäkylä osa-alue I:n yleiskaavoituksen tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja alustava vaihtoehtoraportti ovat olleet yleisesti nähtävillä 27.05.-21.06.2002. Osallisten kuulemisessa on hyödynnetty myös internetiä. Asiakirjoihin on voinut tutustua Nurmeksen kaupungin kotisivuilla www.nurmes.fi. Vaara-Karjalan kansalaisverkossa on keskusteluikkuna palautetta varten. 15.8.2002 mennessä kansalaisverkossa ei ollut yhtään palautepuheenvuoroa vaihtoehtoraportista.

Metsäkylä I:n osayleiskaavan vaihtoehtoraportista on ympäristöpalveluihin tullut kaksi kirjettä. Toisessa tiedusteltiin Kuohattijärven Kutulahden kaavoitustilannetta (Pauli Lehtikangas, Lempäälä). Toisessa Metsähallituksen Metsätalous Itä-Suomesta tiimiesimies Markku Naasko antoi 6.8.2002 päivätyn lausunnon Metsäkylä I:n yleiskaavan luonnoksesta. Hän totesi kirjeessään, ettei Metsähallitus hyväksy suunnittelualueelle uusia suojelualueita. Hän perusteli kantaansa sillä, etteivät alueet luontoarvoltaan täytä suojelualueille asetettuja vaatimuksia. Metsähallitus esitti Pusulanjärven koillisrannan, Hiltuspuron ympäristön ja Päälammin ympäristön muuttamista alueiksi, joita hoidetaan alue-ekologisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi hän totesi, että Jonkerinsalon soidensuojelualueella on suojeltu vain suot ja kankaat ovat talousmetsää. Metsähallitus hyväksyy kirjeen mukaan vain alkuperäisen soidensuojeluohjelman mukaisen rajauksen ja statuksen.

5.4 Maankäyttöratkaisun valintapäätös

Nurmeksen kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto esitti kokouksessaan 13.12.2001, että Metsäkylä I osayleiskaavaa tulee työstää vaihtoehdon 2 mukaisesti.

6. YLEISKAAVA

6.1 Yleiskaavan kuvaus

6.1.1 Yleistä

Yleiskaavaluonnoksessa on otettu huomioon kaikki tiedossa olevat maankäyttömuodot. Kaavassa on mahdollisuuksien mukaan sovitettu yhteen maanomistajien oikeudet sekä luonnonsuojelun, kulttuuriperinnön suojelun ja virkistyksen tarpeet.

Rakentaminen on keskitetty olemassa olevien teiden ja sähkölinjojen läheisyyteen sekä pääosin jo rakennetuille rantavyöhykkeille. Rakennuspaikkojen sijoittelussa on pyritty ottamaan huomioon luontoarvot. Rantarakentamisessa maanomistajia on kohdeltu tasapuolisesti. Uimapaikoille ja venevalkamille on varattu alueet. Rannoille on jätetty yhtenäisiä rakentamattomia rantavyöhykkeitä. Rakennuspaikkojen sijoitettaessa luontosuhteiltaan tai maisemaltaan arvokkaimmat alueet on säästetty ja rakennusoikeutta on siirretty samassa omistusyksikössä.

Muu rakentaminen on haja-asutusluonteista ja se on ohjattu kyläkeskusten läheisyyteen. Miltei kaikki olemassa olevat rakennuspaikat on tunnustettu. Kaavassa määrätään, ettei kantateille saa muodostaa uusia kiinteistökohtaisia yksityistieliittymiä. Pelto- ja ranta-aukeille rakentaminen kielletään. Maa- ja metsätalousalueella haja-asutusluontoinen rakentaminen on sallittu, mikäli uudisrakennus sijainniltaan ja tyypiltään liittyy olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltuu maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön. Nykyiset maa-ainesten ottoalueet on merkitty kaavakarttaan.

Natura 2000-verkostoon ja valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvat alueet on suojeltu. Rakentamattomat järvet ja lammet on säilytetty rakentamattomina. Ulkoilureitit ja moottoriurheilu-urat on merkitty kaavakarttaan.

Osayleiskaava on oikeusvaikutteisena yleiskaava. Siinä on annettu yleiskaavamääräyksiä maankäytöstä ja rakentamisesta sekä jätevesien ja jätteiden käsittelystä. Siinä on annettu maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen ja muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi rakennuksia ja alueita koskevia osin kohdekohtaisia suojelumääräyksiä.

Rantarakennusoikeuden tasapuolisessa määrityksissä on lähdetty ns. kantatilaperiaatteesta. Kantatilan määrittelyn perusajankohtana käytetty rantakaavalain voimaanastumisvuotta 1969. Kantatilatarkastelussa on pyritty selvittämään alueella vuonna 1969 olleet tilat. Kantatilaperiaatetta noudatettaessa rakennusoikeus on jaettu alkuperäisen kantatilan rantaviivamäärien perusteella. Kantatilan uusien rantarakennuspaikkojen määrä on saatu vähentämällä kyseisen tilan kokonaisrakennusoikeudesta jo rakennetut ja vuoden 1970 jälkeen lohkotut sekä rakennusluvan saaneet rakennuspaikat.

6.1.2 Pohjakartta

Metsäkylä I:n yleiskaavaluonnoksen suunnittelussa on käytetty ATK-pohjaista peruskartan 1:20.000 rasteriaineistoa ja kiinteistörekisterikartan 1:10.000 vektoriaineistoa.

Yleiskaavaluonnoksen tulostus tapahtuu peruskartan rasterikarttaa pohjakarttana käyttäen mittakaavassa joko 1:30.000 tai 1:20.000, riippuen mihin käyttötarkoitukseen tulostusta käytetään. ATK-pohjaisen kaavan tulostaminen on mahdollista lähes mihin mittakaavaan tahansa. Tulostusmittakaava 1:20.000 on suositeltavin ja luettavuudeltaankin kohtuullinen.

6.1.3 Kokonaisrakenne ja mitoitus

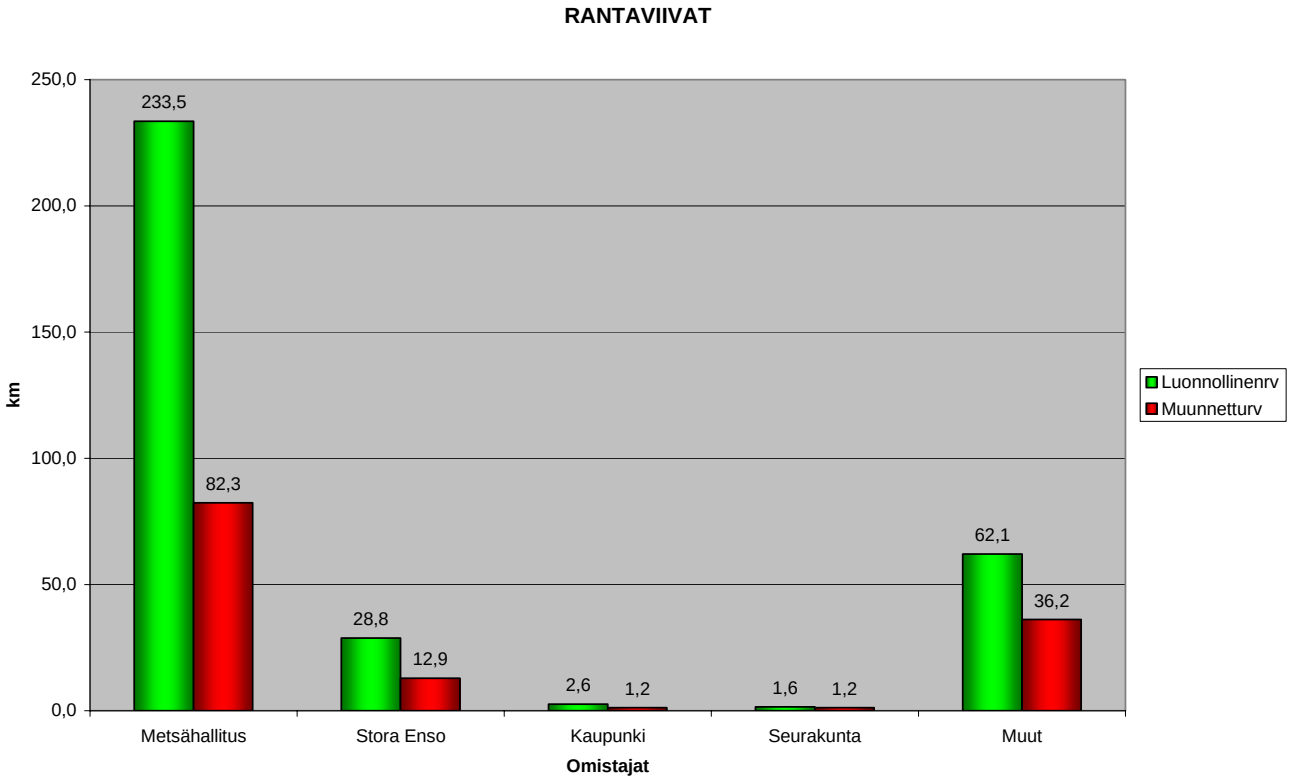
Yleiskaava-alue on jaettu toiminnallisesti erilaisiin alueisiin:
- maa- ja metsätalousalueeseen
- kyläkeskusalueisiin: Kuohatti ja Petäiskylä
- virkistykseen sopiviin alueisiin: Mujejärvi, Iso-Parvajärvi ja Ala-Sammaljärvi
- rantarakentamisen alueeseen: Kuohattijärvi
- luonnonsuojelualueisiin

Rantarakentamisen mitoitusta varten kaava-alue on jaettu kolmeen vyöhykkeeseen:
- I vyöhyke; 2 loma-asuntoa/ muunnettu rantaviivakilometri; 2 nousi 3. kaavoituksen aikana
- II vyöhyke; 2-3 loma-asuntoa/ muunnettu rantaviivakilometri
- III vyöhyke; 3-4 loma-asunto/ muunnettu rantaviivakilometri

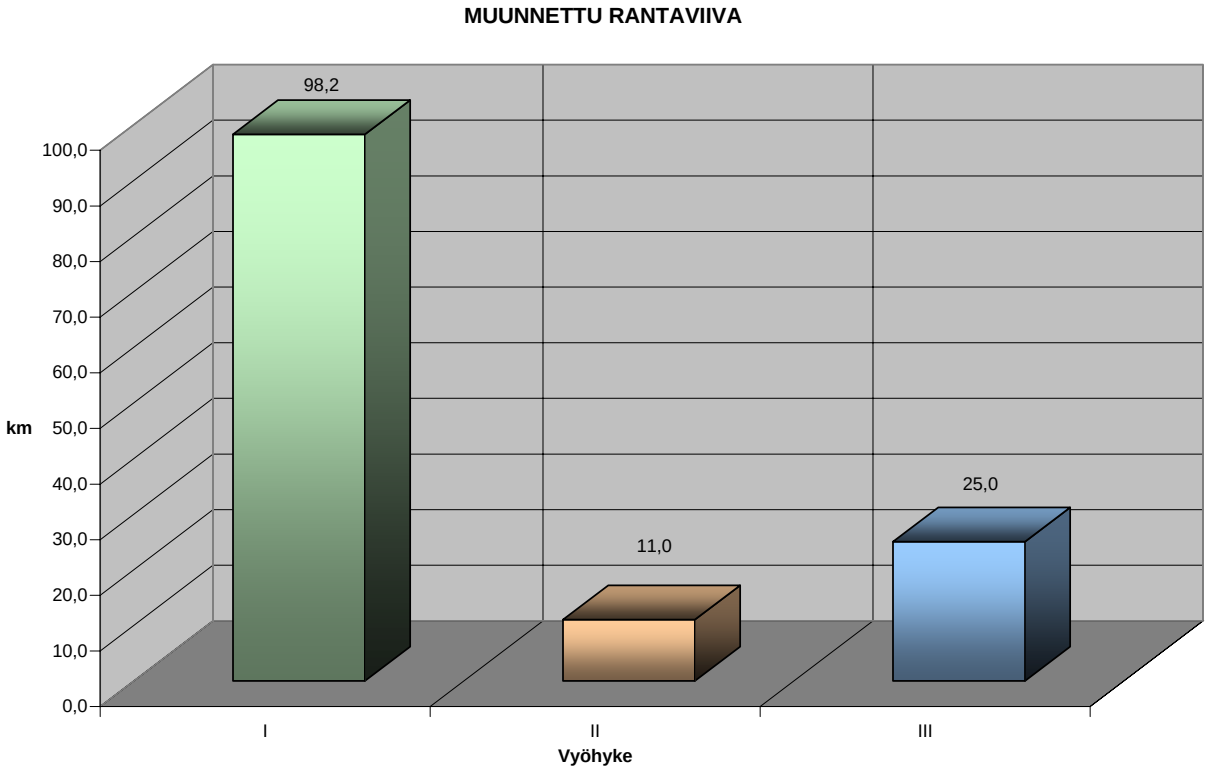
Mitoitusohje osoittaa tavoitteellisen loma-asuntomäärän, josta rantaosayleiskaavatyön aikana voidaan poiketa vain erittäin perustellusta syystä. Rantaviivojen muuntamisessa on sovellettu Pielisen – Kuokkastenjärven rantakaavoituksen sekä Etelä-Savon seutukaavaliiton menetelmiä.

Luonnollista rantaviivaa on alueella yhtensä noin 328,6 km ja muunnettua rantaviivaa noin 133,8 km. Kaava-alueelle on esitetty rakennusoikeudeksi yhteensä 174 rantarakennuspaikkaa, joista 12 kpl on esitetty valtion korvattavaksi. Mikäli Metsähallituksen teoreettinen rakennusoikeus otetaan mukaan, niin kaava-alueen teoreettinen rakennusoikeus on yhteensä 326-333 rantarakennuspaikkaa. Tällöin kokonaismitoitukseksi tulee 2,4-2,5 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohti. Mitoitusluku näyttää alhaiselta johtuen yleisestä kaavoitusperiaatteesta, jonka mukaan pienien lampien ja järvien rantavyöhykkeille ei tule ohjata rakentamista. Metsähallituksen osalta on todettava, että rakentamattomia järviä koskevan ohjeen mukaisesti rakentamattomille järville ei ole kaavaan merkitty rakennuspaikkoja. Näin ollen Metsähallituksen teoreettinen rakennusoikeus on suurempi kuin mitä kaavaan on merkitty:
- I-vyöhyke 143 rakennuspaikkaa
- III-vyöhyke 22-29 rakennuspaikkaa
Yhteensä 165-172 rakennuspaikkaa

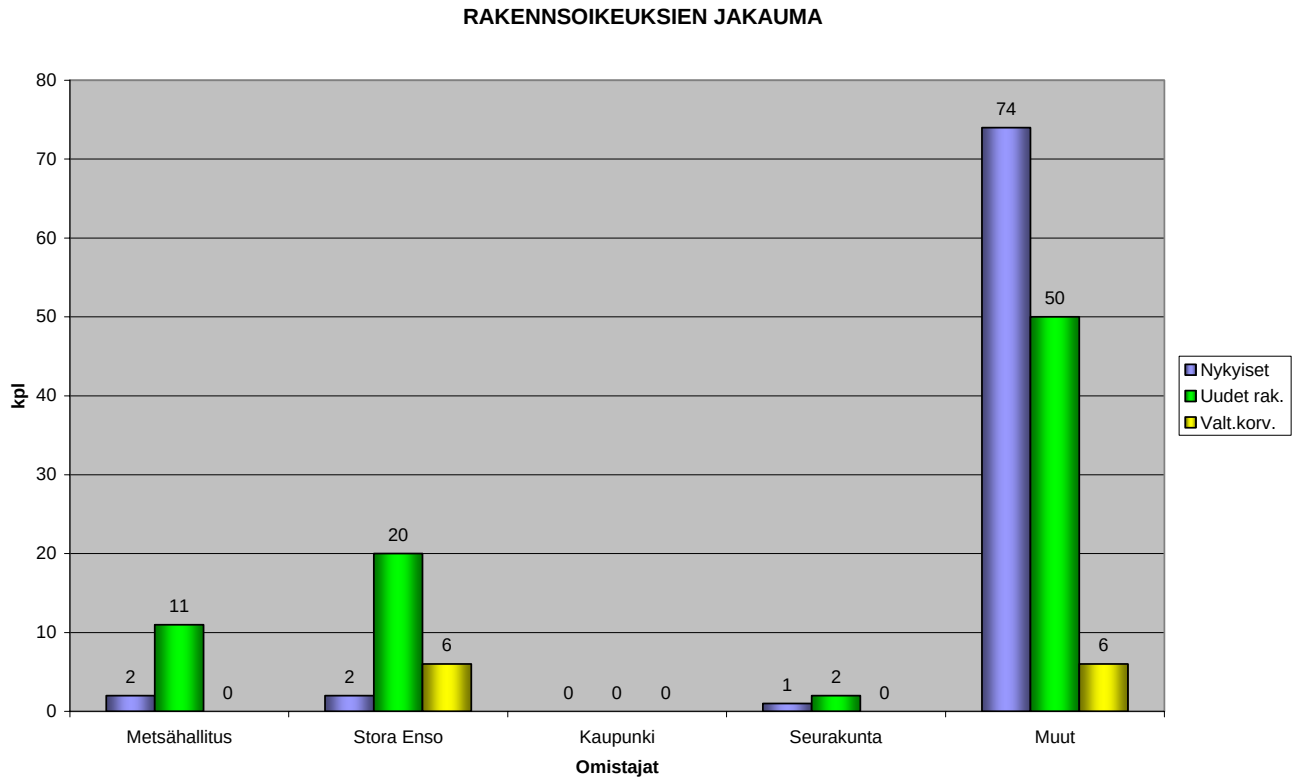
Yksityisten maanomistajien osalta keskimääräiseksi mitoitusluvuksi tulee 3,6 rakennuspaikkaa/mrvkm.

Rantaviivat ja muunnokset

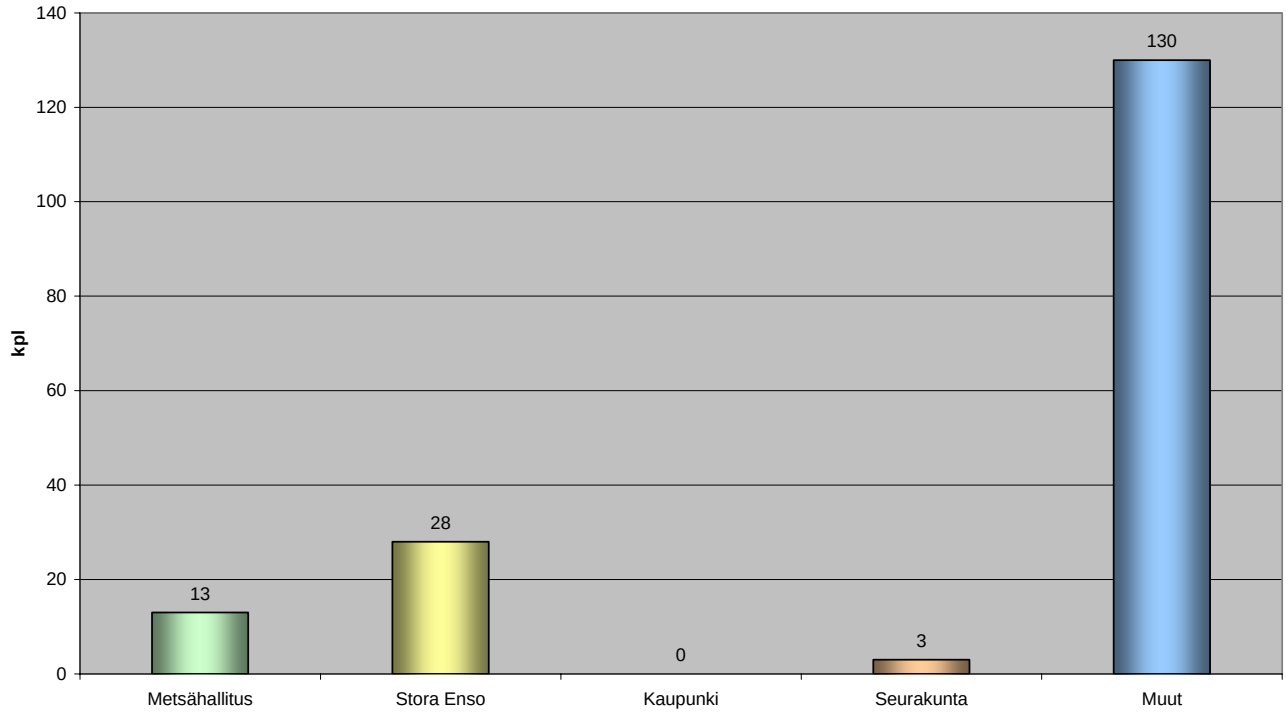

Rantaviivan muunnokset vyöhykkeittäin

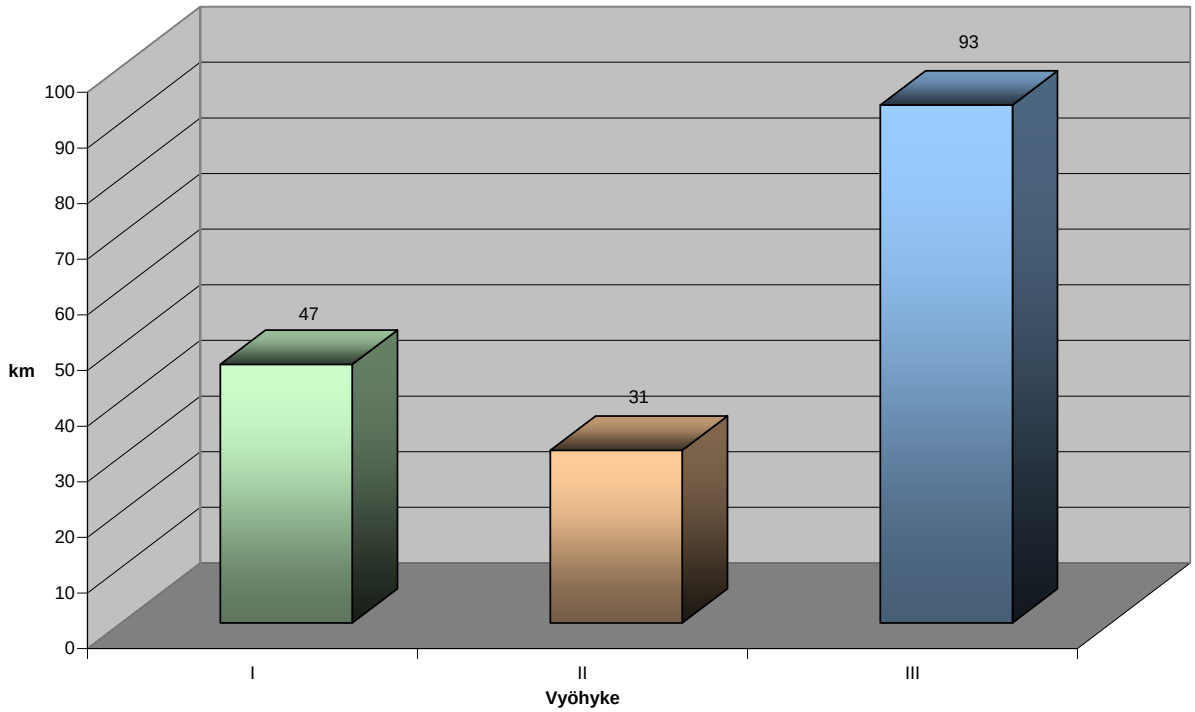

Eri maanomistajien nykyiset ja uudet rakennuspaikat sekä valtion korvattavat rakennuspaikat

RAKENNUSOIKEUDET

RAKENNUSOIKEUDET

Nykyiset ja uudet rakennuspaikat vyöhykkeittäin

6.1.4 Suunnittelualueen kehittämistavoitteet, osa-alueet, alueiden käyttötarkoitukset, erityiskohteet ja kaavoitustavoitteista poikkeamiset

Selitykset, perustelut ja kaavoitustavoitteista poikkeamiset on kirjoitettu kursiivilla.

Kehittämistavoitteita:

Ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve.

Suunnittelualueella on neljä vanhaa soranottoaluetta, jotka tulisi maisemoida.

Jonkerinsalon SL-alueen pohjoisrajalla Haapakirkon kohdalla on 0,34 hehtaarin kokoinen vanha soranottoalue, joka tulisi maisemoida.

Pusulanjärven kaakkoisosan (lupa115/97) tuntumassa on 0,82 hehtaarin kokoinen soranottoalue, joka tulisi maisemoida maisemallisesti arvokkaan alueen eheyttämiseksi ja virkistysarvon kohottamiseksi. Metsähallitus on luopunut maa-ainesten otosta 3.10.1997.

Hiltuspuron ja Heinävaarantien risteyksessä (lupa 47/85) on 8,37 hehtaarin kokoinen vanha soranottoalue, joka tulisi maisemoida. Karjalan kierroksen vaellusreitti sivuaa vaurioaluetta. Maa-ainesten otto on loppunut vuonna 2001.

Mustinjoen molemmin puolin Syvälammen ja Pienen Syvälammen kohdalla on 35,93 hehtaaria vanhoja soranottoalueita, jotka tulisi maisemoida.

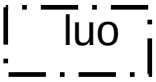
Rasteri- ja viivamerkinnät, jotka ilmaisevat kaavan osa-alueen erityisominaisuuksia:

Natura 2000 -verkostoon kuuluva.

Alueella on yhdeksän Natura 2000-verkostoon kuuluvaa aluetta. Alueet on suojeltu SL-alueina tai osana laajempaa SL-aluetta. Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet: Jonkerinsalon alue FI 1200 223, Mujejärvi FI0700046, Näätävaara FI1201003, Mustinvaaran alueen vanhat metsät FI0700067 ja laajennus FI0700067, Ristinvaara FI0700136, Liippalammit FI0700135, Sihvonvaaran metsät FI0700145, Kansikkopuro FI0700110, Päivärinteen alue FI0700126 ja Salmijärvi FI0700134.

Mikäli tietty hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, on hankkeen toteuttajan arvioitava vaikutukset riippumatta siitä, onko hanke tai suunnitelma luvanvarainen (LsL 65 §).

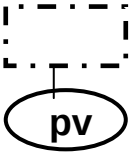

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Alueet jätetään pääsääntöisesti metsänkäsittelyjen ulkopuolelle. Kohteilla tehtävät toimenpiteet tähtäävät alueiden luonnon monimuotoisuuden palauttamiseen ja kehittämiseen.

Alueen soiden, vesistöjen ja luonnontilaisen kaltaisten metsien luonnontila tulee pyrkiä säilyttämään kaikissa toimenpiteissä.

Alueella on kymmeniä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita. Alueet sijaitsevat valtion metsämaalla ja Metsähallitus hoitaa niitä alue-ekologisen suunnitelman mukaisesti.

Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Suunnittelualueella on kuusi pohjavesialuetta: Vedenhankintaa varten tärkeisiin pohjavesialueisiin (alueluokka I) kuuluva Ruhmunkangas 075114 ulottuu Hallaan. Vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita (alueluokka II) ovat Kalmoniemi 0754106, Kukonsärkkä 0754107, Kattilakangas 0754113, suunnittelualueelle ulottuva Mammankaivonkangas 0754112 ja Jäkäläkangas 0754108.

Alueiden käyttötarkoitukset ja yleiskaavamääräykset:

A

Asuntoalue.

Alueelle saa sijoittaa enintään 1u½ kerroksisia asuinrakennuksia. Rakennuspaikan yhteenlaskettu rakennusoikeus saa olla enintään 250 k-m².

Suunnittelualueella on kaksi pientä asuntoaluetta: Nykyrinjärven pohjoisrannalla ja Laurilan tilalla entisen Mujejärven koulun tontilla.

AT

Kyläalue.

Alueella on rakentamisen ja muun maankäytön ohjaamistarvetta. Uudisrakentamisen tulee olla ympäristöön sopeutuvaa ja sitä tulee edistää yksityiskohtaisella maankäytönsuunnitelmalla (asemakaava tai kyläsuunnitelma). Uudisrakentaminen peltoaukeille kielletään.

Suunnittelualueella on kaksi kyläaluetta: Kuohatti ja Petäiskylä. Kuohattiin on laadittu kyläsuunnitelma, Petäiskylälle ei. Kuohatin kyläsuunnitelma on liitteessä 3.2.3.1.1.

Maatilojen talouskeskusten alue.

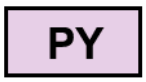
Alueen olemassa oleviin rakennuksiin ja huonokuntoisten rakennusten paikalle rakennettaviin uudisrakennuksiin saa sijoittaa maataloutta ja siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevia toimintoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § nojalla määrätään, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön sopeutuvia uudisrakennuksia voi sijoittaa vain ränsistyneinä purettujen rakennusten paikalle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § nojalla kielletään perinteisen peltoaukion metsittäminen ja peltomaisemaa reunustavien metsien avohakkuu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Kaava-alueella on yksi AM-1 -alue, Mujejärven luonnonsuojelualueeseen ja Natura 2000-alueeseen kuuluva Pulkkilan pihapiiri.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 300 k-m² ja kerrosluku enintään II.

Kuohatin Ala-Sammaljärven Kiltarannan asuntolan alue on nykyisen käyttötarkoituksensa mukaisesti merkitty julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi.

Loma-asuntoalue.
Alue on tarkoitettu pääasiassa omarantaisia loma-asuntoja varten.
Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään ½kI tai Iu½ -kerroksisen loma-asunnon ja rantasaunan sekä muut tarpeelliset talousrakennukset.

Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 140 k-m².

Rakennuksen kerrosalaa ja kerroslukua määriteltäessä on otettava huomioon rakennuspaikan koko, rakennuksen etäisyys rantaviivasta, maaston kaltevuus ja rakennuksen maisemaan soveltuvuus.

Maa ja Vesi Oy:n luontoselvityksessä luokkaan III kuuluvia alueita ei ole voitu kaikilta osin ottaa täysimääräisesti huomioon, koska mitoituksen mukaista rakennusoikeutta ei ole voitu muualle osoittaa, vaan osa on jouduttu osoittamaan kyseisille alueille tarkan harkinnan jälkeen.

Loma-asuntoalueiksi on kaavaan merkitty rakentamiseen sopivia alueita, joille ei sijoitu luontoarvoja, vain muutamassa tapauksessa luontoarvo- tai maisema-aluetta on jouduttu supistamaan, jotta rakennuspaikka on saatu sijoitetuksi rantavyöhykkeelle maanomistajan kanssa yhteisymmärryksessä. Poikkeamisia on tehty seuraavissa kohteissa:

SL Natura 2000 Mujejärven –alue: Alasammaljärvi ja Lietelampi - molempien vesien rannalla on nykyään yksi lomarakennus.

MY/8 Kattilakankaan alue: Petäisjärven rannalla on yksi säilytettävä rakennuspaikka ja sen viereen on osoitettu toinen rakennuspaikka. Rakennuspaikat sijaitsevat vain osin MY/8-alueella.

MY/17 Ala-Sammaljärvi lounaisranta: MY-alueelle on merkitty kaksi uutta rakennuspaikkaa.

MY/18 Ala-Sammaljärvi Mäntyniemi: Uusi rakennuspaikka on puoliksi My-alueella

yk/18 Pusulanjärvi – järven luoteisrannalle on osoitettu uusi rakennuspaikka olemassa olevan rakennuksen viereen. Uusi rakennuspaikka on supistaa vain vähän yk-aluetta

yl/3 Mäntyjärvi – Aittosaaressa on nykyisin yksi rakennuspaikka, joka ulottuu osin yl-alueelle

Vapaa-ajan käyttöön tarkoitetut nykyiset ja rakennetut rakennuspaikat on myös merkitty loma-asuntoalueiksi vaikka ne eivät täyttäisikään rakennusjärjestyksen pinta-alamääräyksiä lomarakennusten rakennuspaikoista. Näillä alueilla rakennuksia uudistettaessa tulee pyrkiä rakennuspaikkojen laajentamiseen siten, että ne vastaisivat rakennusjärjestyksen määräystä rakennuspaikan pinta-alasta (vähintään 2500 m^2) ja sijainnista (loma-asunnon etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä ja saunan 15 metriä). Mikäli rakennuspaikan pinta-ala ja rakennusten etäisyydet rannasta eivät täytä rakennusjärjestyksen vaatimuksia, voidaan rakennusten kerrosalaa ja kerroslukua kasvattaa nykyisestä vain erityisistä syistä.

Tätä osayleiskaavaa saadaan suoraan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena.

RM

Matkailupalvelujen alue.
Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään ½kI tai Iu½ -kerroksisia rakennuksia ja rantasaunoja sekä muita tarpeellisia talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 150 k-m².

Parvajärven pohjoisosaan Heinävaaran tien varteen, Tetrijärven pohjoisrannalle ja Petäiskylän Mustalammen itäosaan on osoitettu matkailupalvelujen alueet. Kaavamääräys mahdollistaa matkailua palvelevien rakennusten rakentamisen alueille rakennusjärjestyksen vaatimusten mukaisesti.

Tetrijärven pohjoisrannan matkailupalvelujen alue, jolla on nykyisin vuonna 1993 rakennettu vapaa-ajan rakennus, on Mujejärven SL/vr -alueen sisällä. Nykyinen rakennuspaikka on säilytetty.

Tätä osayleiskaavaa saadaan suoraan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Venevalkama-alue

Alueelle saa sijoittaa kalastusta ja veneilyä sekä uimarantaa palvelevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita.

Kuohattijärven länsiosassa on 12.4.1988 vahvistetun rantakaavan (ranta-asemakaavan) alueella venevalkama-alue, jolle voidaan rakentaa myös uimaranta.

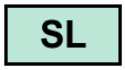

Maa-ainesten ottoalue.

Maa-aineslain 555/1981 11§:n perusteella määrätään, että alue on suojattava ja pidettävä siistinä ottamisen aikana ja sen jälkeen sekä että alueet on maisemoitava oton jälkeen.

Suunnittelualueella on neljä maa-ainesten ottoaluetta:

Pusulanjärvi Kattilakangas - Enso Gutzeit Oy 103/94. Lupa maa-ainesten ottoon päättyy 31.12.2004.
Pusulanjärven kaakkoispuoli – Metsähallitus 101/94. Metsähallitus on luopunut luvastaan 3.10.1997.
Kuohatti Karhupuro - Ylä-Karjalan kuljetus 127/01. Lupa päättyy 31.5.2011
Kangaslammit - Metsähallitus 95/92. Lupa on päättynyt 31.12.2002

Luonnonsuojelualue,
jolla on merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja.
Alue on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään,
että alueella on kielletty rakennusten rakentaminen ja rakennelmien tekeminen, kunnes alueesta on muodostettu luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue.

Kukonsärkän, Päälammin ja Päivärinteen sekä Kuohatin alueilla maisema on otettava tarkasti huomioon toimenpiteitä suunniteltaessa.

Suunnittelualueella on yhdeksän SL-aluetta. Suunnittelualueelle on perustettu yhtenäisiä kokonaisuuksia luonto- ja maisema-arvoiltaan monipuolisille alueille.

Jonkerinsalon (1220,06 hehtaaria) luonnonsuojelualueeseen sisältyy valtakunnallisen vanhojen metsiensuojelu-, soidensuojelun perus- ja Natura 2000 –ohjelman rajaukset. Hetesuon alue on liitetty luonnonsuojelualueeseen kahden säilytettävän lähteen ja pienveden vuoksi. Soidensuojelun perusohjelma-alueella myös metsäiset kankaat on suojeltu. Keskusvaara on osa Jonkerinsalon luonnonsuojelualuetta. Telkkälampi ja Havukkalammen ympäristön suot ovat säilyneet pääosin luonnonmukaisina. Alueen metsät ovat osin hakkuiden pirstomia.

Näätävaaran luonnonsuojelualueen (122,5 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Sihvonvaaran metsien luonnonsuojelualueen (33 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Ristinvaaran luonnonsuojelualueen (58 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Mustinvaaran alueen vanhojen metsien (300 hehtaaria) kolmiosaisen luonnonsuojelualueen rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Liippalampien luonnonsuojelualueen (185 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Pusulanjärven luonnonsuojelualueella(noin148 ha + Päivärinteen alue 11,3 ha) on huomattavia maisemallisia ja luonnonsuojelullisia arvoja, jotka perustuvat erityiseen luonnonkauneuteen, luonnontilaisiin pienvesiin, harjumetsiin, avosoihin, vanhan metsän alueeseen ja kahden uhanalaisen linnun esiintymiseen. Päivärinteen Natura 2000 –alue sisältyy luonnonsuojelualueeseen. Kukkoharju on lampien ja pienten järvien ympäröimä, pitkittäisharjujaksoon kuuluva selänne ja siihen liittyviä sivuharjulaajentumia. Geologisesti ja maisemallisesti hyvin merkittävä sekä biologisesti ja monikäytön kannalta jokseenkin merkittävä alue (Lyytikäinen 1993, Kaavatalo 1997). Valkeinen ja Talvilampi ovat lähes täysin luonnontilaisia, syviä ja kirkasvetisiä. Vaihtelevan topografian ja rantametsien eheyden ansiosta lampien sisäinen maisema on harvinaisen hieno. Valkeisen ja Talvilammen alue on valtakunnallisesti arvokas rantojensa ja niihin liittyvien avainbiotooppien kannalta. (Kaavatalo 1997) Ollinlampea, Yölampia, Lummelampea, Haukilampia ja Antinlampea ympäröivät suot muodostava noin 30 hehtaarin yhtenäisen luonnontilaisen suoalueen. Kukkoharjun ja sen lampien alue on Pohjois-Karjalan mittakaavassa edustava harju- ja pienvesikokonaisuus. Alueella pesii uhanalainen kaakkuri (Kaavatalo 1997).

Päivärinteen luonnonsuojelualue (11,3 ha) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Salmijärven luonnonsuojelualueen (151 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

Kansikkopuron luonnonsuojelualue (6 hehtaaria) rajaus noudattaa Natura 2000 –verkoston rajausta.

SL/vr Luonnonsuojelualue, jolla on merkittävä retkeilyllinen ja ulkoilullinen arvo. Alue on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella on kielletty rakennusten rakentaminen ja rakennelmien tekeminen, kunnes alueesta on muodostettu luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue. Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, jota tulee noudattaa.

Aluetta voidaan käyttää myös retkeily- ja ulkoilutarkoituksiin, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

SL/mks Luonnonsuojelualue, jolla sallitaan metsänhoito Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion rantametsien käsittelysuosituksia sekä hyvän metsänhoidon suosituksia noudattaen.

Aluetta voidaan käyttää myös retkeily- ja ulkoilutarkoituksiin, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Natura 2000 Mujejärvi –alue on kokonaisuudessaan kaavassa merkitty SL/v r-alueeksi tai SL/mks -alueeksi. Mujejärven virkistysalue on maakunnallisesti yksi merkittävimmistä ulkoilun erityisalueista. Alueen sisällä on säilytetty nykyiset kuusi rakennuspaikkaa: kaksi loma-asuntojen alueella, yksi matkailupalvelujen alueella ja kolme maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltavalla alueella.

M

Maa- ja metsätalousvaltainen alue.
Alue on varattu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön.
Alueella on haja-asutusluontoinen rakentaminen sallittu edellyttäen, että rakentaminen liittyy sijainniltaan ja tyypiltään olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltuu maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että 200 metrin levyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä kielletään pysyvä rakentaminen ja rakennelmien tekeminen.

MY

Maa- ja metsätalousvaltainen alue,
jolla on merkittäviä ympäristöarvoja.

Maa- ja metsätalousalue, jonka käytössä on otettava huomioon alueen ominaispiirteiden, arvokkaan maisemakuvan, luontoarvojen ja metsien

biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten elinympäristöjen säilyminen sekä luonnontilaisuuden ennallistamistarpeet ja monimuotoisuuden lisäämistavoitteet. Alue on metsälain 6 §:n tarkoittama kohde, jossa hakkuu voidaan tehdä kohteen erityislaadun osoittamalla tavalla.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että 200 metrin levyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä kielletään pysyvä rakentaminen ja rakennelmien tekeminen.

Alueiden yleisiä määräyksiä tarkentavat seuraavat yksilöidyt määräykset:

MY/1 Jonkerinsalon suoalue

Toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden, kielletään.

Jonkerinsalon alue kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen geomorfologiseen kokonaisuuteen. Pirttikankaan kallion eteläsivulla on pieni, avoin lyhytkortisneva (Lyytikäinen 1993). Lisäksi alueella on ruohoisia korpia, saniaiskorpia ja pieniä nevoja. Alueeseen kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan ohjelmaan kuuluvia soita.

MY/2 Luokkisuo

Toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden, kielletään.

Luokkisuo on luonnontilainen suo. (Heikkilä 1995)

MY/3 Leväjärvi ja Pieni Leväjärvi

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla kielletään toimenpiteet, jotka vaarantavat Leväjärven alueen erämaisen maisemakuvan, ominaispiirteet ja luontoarvot sekä alueiden soiden luonnontilaisuuden. Yli hehtaarin suuruiset avohakkuut kielletään kokonaan.

Tämän maa- ja metsätalousvaltaisen alueen käytössä on otettava huomioon alueen ominaispiirteiden, arvokkaan maisemakuvan, metsien, soiden ja pienvesien biologisen monimuotoisuuden säilyminen, alueen ennallistamistarpeet sekä monimuotoisuuden lisäämismahdollisuudet. Kaavan hyväksymisajankohtana kohteella olevia vanhaksi metsäksi luokiteltuja metsiä ei saa hakata kaavan voimassa ollessa.

Leväjärvi on pienvesien ja niitä ympäröivien vanhojen metsien muodostama pieni erämainen kokonaisuus. Alue kuuluu Pohjois-Karjalan arvokkaisiin pienvesiin. Suot ovat pääosin karuja luonnontilaisia rämeitä ja nevoja, mutta alueella on myös pienialaisesti siniheinää ja katajaa kasvavia mesotrofisia nevarämeitä. Alueella on 150-vuotiaita tuoreita kankaita. (Lehtelä ym. 2002)

MY/4 Syvälammin alue

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n perusteella kielletään toimenpiteet, jotka turmelevat kauniin maisemakuvan. MRL:n 41 §:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin

uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa. Metsänkäsittely lampien rannoilla on oltava erityisen varovaista.

Tämän maa- ja metsätalousvaltaisen alueen käytössä on otettava huomioon alueen ominaispiirteiden, arvokkaan maisemakuvan, metsien, soiden ja pienvesien biologisen monimuotoisuuden säilyminen, alueen ennallistamistarpeet sekä monimuotoisuuden lisäämismahdollisuudet. Kaavan hyväksymisajankohtana kohteella olevia vanhaksi metsäksi luokiteltuja metsiä ei saa hakata kaavan voimassa ollessa.

Alue erityisen luonnonkaunis. Tärkeä maisemakohde Ristinjärvi - Kuhmo –tien varrella.

MY/5 Kannusvaara – Kaihlajärvi – Näätävaara

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla alueella kielletään toimenpiteet, jotka vaarantavat alueen kauniin ja erämaisen maisemakuvan, luonnontilaisten osien ja luontoarvojen säilymisen.

Kannusvaara ja Kaihlajärvi ovat hyvin arvokkaita metsäalueita (Laitinen ym. 1998). Kannusvaaran eteläpuolella sijaitsevat pienet lammet muodostavat arvokkaan ja melko luonnontilaisena säilyneen pienvesikokonaisuuden (Luotonen ym. 1999, Lehtelä 2002). Kaihlajärvi on kaunis ja maisemiltaan lähes erämainen järvi (Maa ja Vesi 1998). Näätävaara on aarniometsäkohde (Vanhojen metsien suojelutyöryhmä 1992). Kannusvaara on arvokas suoalue, jolla on viettäviä rinnesoita.

MY/6 Palojoen Myllykoski – Louhikoski

Toimenpiteet, jotka vaarantavat alueen luontoarvot, kielletään.

Louhikosken ympäristön metsät ja rantakorvet muodostavat yhtenäisen arvokkaan kokonaisuuden, jota Myllykoski erilliskohteena täydentää. Alueella on arvokkaita rantametsiä, johon sisältyy vanhojen metsien luontoarvoja. Alueen arvoa nostavat edustavien kasvillisuustyyppien määrä ja uhanalaisten lajien esiintymät. (Kaavatalo 1997)

MY/7 Petäisjärvi, länsirannan metsä

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § nojalla kielletään alueella kielletään toimenpiteet, jotka vaarantavat alueen kauniin maisemakuvan. MRL:n 41 §:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa.

Maisemallisesti arvokas ranta (Kaavatalo 1997).

MY/8 Venejärvi, itärannan räme

Toimenpiteet, jotka vaarantavat suon luonnontilaisuuden, kielletään.

MY/9 Kattilakankaan alue

Alueelle toimenpiteitä suunniteltaessa ja suoritettaessa tulee ottaa huomioon alueen maiseman rakenne ja kaunis maisema-kuva.
Alueella sallitaan metsälain mukainen metsänkäsittely.

Kattilakankaan harjuselänteen muoto vaihtelee. Eteläosa on avoimena taimikkona ja pohjoisosassa on tehty siemenpuu- ja harvennushakkuita. Alueen keskiosassa on avohakkuuala. Kattilalammen kaakkoispuolella on luonnontilainen avosuo. Alueella on varsinkin vesistöihin ja soihin liittyvissä osissa merkittävä kaunis maisemakuva, luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja jokseenkin merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä. (Lyytikäinen 1992). Harjualue on maakunnallisesti merkittävä.

MY/10 Heinäraate

Toimenpiteet, jotka vähentävät lammen luonnontilaisuutta, kielletään. Lammen rantametsissä kielletään avohakkuut 50 metriä metsän reunaa lähempänä. Vedenlaatua parantavat ja umpeenkasvua hidastavat ennallistavat toimenpiteet sallitaan.

Heinäraate on yhdeksän hehtaarin kokoinen, matala lampi. Se on turverantainen, metsän ja suon ympäröimä ja lähes luonnontilainen. Heinäraate on kaunis ja melko erämainen huolimatta valuma-alueiden hakkuista sekä auraamisesta ja äestämisestä.

MY/11 Ruhmunkangas

Alueella kielletään maiseman rakennetta muuttavat, pohjavesialuetta pilaavat kaunista maisemakuvaa vaarantavat toimenpiteet. MRL:n 41 §:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa.

Maakunnallisesti arvokas harjualue. Geologisesti ja maisemallisesti jokseenkin merkittävä deltamainen, hiekkavaltainen tasanne. Alueella on monin paikoin kaunis maisemakuva ja jokseenkin merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä. Muodostuma on luokiteltu vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi.

MY/12 Kaijanpuro

Metsänkäsittely puron rannoilla on oltava erityisen varovaista.

Kaijanpuro on Kuohattijärven laskeva puro, jonka varrella on reheviä tihkupintoja ja lahopuista vanhaa metsää. Kaijanpuroa on ennallistettu ohjaamalla se virtaamaan alkuperäiseen uomaansa.

MY/13 Kaatiolampi, Pyöreä Kaatiolampi ja Kaatiopuro

Alueella kielletään alueen ympäristöarvoja vähentävät toimenpiteet. Metsänkäsittely lampien rannalla on oltava erityisen varovaista. MRL:n 41 §:n 2 mom:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa. Alueella voidaan ennallistaa suoalueita ja palauttaa puro luonnontilaiseksi. Vanhoja metsiä ei saa hakata, eikä tihkupintoihin kajota.

Kaatiopuro lampijaksoineen kuuluu Pohjois-Karjalan arvokkaisiin pienvesiin (Lehtelä ym. 2002), jolla on soidensuojelullista merkitystä.

MY/14 Salmijärven alue

MRL:n 41 §:n nojalla kielletään toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden ja vaarantavat alueen luontoarvoja.

Alueella sijaitsee luonnontilaista ja maisemallisesti ja biologisesti merkittävää sekä geologisesti jokseenkin merkittävää nevaa ja rämettä.

MY/15 Kohisevankoski

Kohisevankoski tulee säilyttää luonnontilaisena. Alueen käytössä tulee noudattaa vesilain 15 §:n määräyksiä.

Alueella on luonnontilainen putousmainen koski.

MY/16 Rajasuo

Toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden kielletään. Suon länsi- ja kaakkoisosan ennallistaminen on mahdollista.

Rajasuo on 16 hehtaarin kokoinen arvokas luonnontilainen rehevä suo. (Heikkilä 1995)

MY/17 Miihkelinlampi

MRL:n 41 §:n 2 mom:n nojalla kielletään alueella avohakkuut sekä lähteen ja puron luonnontilaisuutta vähentävät toimenpiteet.

Miihkelinlammen länsirannan tuntumassa on pieni, reunoiltaan kivetty lähde, josta lähtevän pienen puron kasvillisuuteen kuuluu hieman lähdesammalia ja putkilokasveista herttakaksikko.

MY/18 Kirkkosärkkä

Alueella kielletään maiseman rakennetta muuttavat ja kaunista maisemakuvaa vaarantavat toimenpiteet. MRL:n 41 §:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa.

Kirkkosärkkä on ympäristöstään selvästi erottuva, geologisesti ja maisemallisesti merkittävä ja biologisesti jokseenkin merkittävä kallioalue. Alueella on kauniita maisemakuvia, yleisesti luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja jokseenkin merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä. Puusto on enimmäkseen nuorehkoa kalliomännikköä, mutta joukossa on myös iäkkäitä kilpikaarnaisia honkia.(Lyytikäinen 1992)

MY/19 Ala-Sammaljärvi, lounaispuoli

Toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden, kielletään.

Ala-Sammaljärven lounaispuolella on ojittamatonta suota, joka on rannassa pajukoiden reunustamaa avointa luhtaista nevaa ja muuttuu kauempana rannasta varvikkoiseksi rämeeksi. Kuohattijoen suulla on tammen jäänteet ja 1940-luvun lopulla rakennettu tammikämppä.

MY/20 Ala-Sammaljärvi, Mäntyniemi

Mäntyniemen nevaa ei saa ojittaa. Männikkösaarta ei saa avohakata.

Mäntyniemen tyvellä on ojittamatonta lyhytkorsi- ja saranevaa. Suon edustalla on pieni männikkösaari.

MY/21 Ala-Sammaljärven ja Ylä-Sammaljärven Välijoki

Toimenpiteet, jotka muuttavat suon luonnontilaisuuden ja pilaavat kauniin maisemakuvan, kielletään.

Välijoen eteläpuolella on laajahko luhtainen saraneva, joka muuttuu kauempana rannasta käkkyrämäntyiseksi isovarpurämeeksi. Rantasuo on maisemallisesti merkittävä.

MY/22 Ylä-Sammaljärven itäranta

Alueelle toimenpiteitä suunniteltaessa ja suoritettaessa tulee ottaa huomioon alueen maiseman rakenne ja kaunis maisema-kuva.
Alueella sallitaan metsänhoidossa noudatettavan Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion rantametsien käsittelysuosituksia sekä hyvän metsänhoidon suosituksia.

Ylä-Sammaljärven itärantaa reunustaa luhtainen sara- ja lyhytkorsineva, jonka halki laskee kolme puroa ja muutama vanha oja uoma. Kauempana rannasta on ojitettua rämettä. Soiden ympäröimän kohoaa rannassa harjumainen Mykkyrin kivennäismaa saareke, jota peittää karu männikkö. Rantasuo ja metsäsaareke muodostavat maisemallisesti ehjän ja melko luonnontilaisen kokonaisuuden. Pitkin rantaa kulkee moottorikelkkareitti. (Maa ja Vesi 1998)

MY/23 Multiharjun pohjoispää

Alueella kielletään maiseman rakennetta muuttavat ja kaunista maisemakuvaa vaarantavat toimenpiteet, muun muassa maa-ainesten otto. MRL:n 41 §:n nojalla määrätään, että yli yhden hehtaarin suuruisiin ja metsäalueiden reunoja muuttaviin uudistushakkuisiin tulee hakea MRL:n 128 §:n mukainen maisematyölupa.

Ympäristöstään erottuva, geologisesti ja maisemallisesti jokseenkin merkittävä ja biologisesti ja monikäytön kannalta jossain määrin merkittävä harjualue. Alueella on vielä kauniita maisemakuvia, luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja jossakin määrin merkittäviä luonnonesiintymiä.

MY/24 Häkkisenvaara

Alueella kielletään alueen ympäristöarvoja vähentävät toimenpiteet.

Alueen merkitsemistä kaavaan perustellaan mm. lahopuumäärällä.

MYU

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristö- ja virkistysarvoja sekä erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että alueelle saa sijoittaa vain retkeilyä ja muuta yleistä virkistyskäyttöä palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla kielletään maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, avohakkuut tai muut näihin verrattavat

ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaista maisematyölupaa. Alueen metsää tulee hoitaa ja käyttää metsälain 10 §:n mukaisesti.

Virkistyskäyttö tulee ohjata siten, ettei luonto- ja maisema-arvoja vaaranneta.

Kuohattijärven koillisranta on varattu 92,78 hehtaarin suuruiseksi retkeily- ja ulkoilualueeksi. Alue yhdistää maisemallisesti ja geologisesti arvokkaita osa-alueita sekä ympäristöministeriön suojeleman kämppäkartanon yhdeksi kokonaisuudeksi, jolla on huomattava virkistyksellinen arvo.

W Vesialue.

Alueen käytössä on otettava huomioon vesilain 15 a §. Siinä kielletään toimenpiteet, jotka vaarantavat enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven säilymisen luonnontilaisena.

Kaikki vedet on merkitty vesialueeksi lukuun ottamatta virtaavia vesiä kuten joet ja purot.

W/s Luonnontilaisena säilytettävä vesialue.

Alueella ei saa suorittaa luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä.

Luontokartoituksissa luonnontilaisiksi havaitut vesialueet:

Kuohattijärven Levälahden Yölampi (Kaavatalo 1997)
Pusulanjärven Valkeinen ja Talvilampi (Kaavatalo 1997)
Kattilakankaan Kattilalampi (Kaavatalo 1997)
Mujejärven Murtolampi ja nimetön lampi (Kaavatalo 1997)
Mujejärven Akonlampi (Kaavatalo 1997)
Mujejärven Koirilammit (Kaavatalo 1997)
Salmijärven ympäristön Roikkalampi (Maa ja Vesi 1998)
Kaihlavaaran Särkilampi (Luotonen 1999)
Kaihlavaaran Hiltuslampi (Luotonen 1999)
Kaihlavaaran Kyylampi (Luotonen 1999)
Kaihlavaaran Luhtalammit (Luotonen 1999)
Jonkerinsalon ympäristön Keskimmäinen Loukkulampi (Maa ja Vesi 1998)
Jonkerinsalon Louhipuro (Luotonen 1999)
Jonkerinsalon Koukkulampi (Luotonen 1999)
Jonkerinsalon Paarmalampi (Luotonen 1999)
Jonkerinsalon Telkkälampi (Luotonen 1999)
Jonkerinsalon Havukkalampi (Luotonen 1999)
Uuronrotkon pienvedet (Luotonen 1999)
Mujejärven Luokkilampi (Luotonen 1999)
Hiltuskankaan Pölkkylampi (Luotonen 1999)
Hiltuskankaan Pannulampi (Luotonen 1999)
Hiltuskankaan Tammalampi ja puro (Luotonen 1999)
Mujejärven Alempi Kukonlampi ja puro (Luotonen 1999)
Suolajoen Ylimmäinen Suolalampi (Luotonen 1999)
Heinäraate (Luotonen 1999)
Näätävaaran nimettömät lammet (Maa ja Vesi 1998)

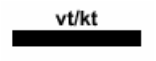
Kohde- ja viivamerkinnät sekä yleiskaavamääräykset:

Venesatama / venevalkama.

Parvajärven pohjoisrannalle, Jänkäjärven länsirannalle, Leväjärven pohjoisrannalle, Kuohatintien eteläpuolelle Miihkelinlammen pohjoiskärkeen, Mäntyjärven eteläkärjessä, Kuohattijärven Hietalahteen ja Kuohatin Ala-Sammaljärven pohjoisrannalle Huutoniemen julkisten palvelujen ja hallinnon alueelle on osoitettu paikat venevalkamalle.

~ § ^ Uimaranta.

Kantatie 75 varteen, Syvälammen ja Nykyrinjärven rannalle, Petäiskyläntien eteläpuolella sijaitsevan Kellarinlammen rannalle ja Kuohattijärven Kettulanlahteen on osoitettu yleinen uimaranta. Kaikille uimarannoille on tieyhteys. Kuohattijärven Kettulanlahteen on 12.4.1988 vahvistetussa rantakaavassa merkitty LV-1 venevalkama-alue, jolle voidaan rakentaa myös uimaranta.

Valtatie / kantatie.

Suunnittelualue rajautuu lännessä kantatie 75:een Siilinjärvi-Kuhmo.

Yhdystie / kokoojakatu.

Yhdystieksi kaavaan on merkitty Petäiskylän paikallistie 15918, Kuohatin paikallistie 15916 ja Kuokanvaara-Kuohatti paikallistie 15915.

Pääsytie.

Kaavaan on merkitty tiedossa olevat pääsytiet. Rakennuspaikkojen, joille pääsyteitä ei ole merkitty tai joille johtava pääsytie on merkitty epätarkasti, pääsytie ratkaistaan tulevassa maanmittaustoimituksessa.

Ulkoilureitti.

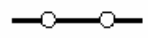
Suunnittelualueella on osa Karjalan kierrokseen kuuluvan Saramon Jotoksen reitistöstä. Kaavakarttaan on lisäksi merkitty Kuohatin suunnitteilla oleva ulkoilureitti, joka sijaitsee Ala-Sammaljärven ympäristössä.

Kevyen liikenteen reitti. (ruskeat pallukat)

Polkupyöräilyreitti Petäiskylästä Lipinlahdelle kulkee pitkin Petäiskyläntietä, metsäteitä ja polkuja, Laurilantietä, Kuohatintietä ja Kuokanvaarantietä.

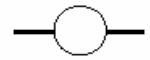
Moottorikelkkailureitti.

Pohjois-Karjalan kelkkailu-urastoon kuuluvan moottoriurheilukelkkareitin haarat sijaitsevat Petäiskylän- ja Aittolahdentien eteläpuolella aina Lieksan puoleiseen kaupunginrajaan asti. Tästä reitti nousee Mäntyjärvelle läpi Hiltuspuron MY-alueen, metsäteitä pitkin yli Salmijärven pohjoispuolisten geologisesti arvokkaiden drumliinialueiden, pääosin vanhaa metsäautotietä pitkin Liippalampien Natura 2000 –verkostoon kuuluvan alueen yli Mäntyjärvelle ja siitä kaakkoon kaupungin rajalle. Moottorikelkkailureitin ympäristövaikutukset on arvioitu vuosina 2000-2001.(Kinnunen, 2001)

Veneväylä.

Suunnittelualueella on yksi veneväylä. Se kulkee Kolkonjärveltä pientä jokea pitkin Petäisjärvelle ja edelleen Välijokea pitkin Venejärvelle ja Palojoelle.

Johto tai linja. (Z=pääsähkölinja)

Pääsähkölinja myötäilee kantatie 75:tä, mutta kiertää Syvälammen alueen, joka on merkitty kaavassa SL-alueeksi, aina Hallaan asti. Hallasta etelään se kulkee läpi metsien aina Kuohatintien eteläpuolelle, jossa siihen yhtyy toinen väljästi Kuohatintietä myötäilevä pääsähkölinja. Pääsähkölinjat eivät halkaise luonnonsuojelualueita.

Osa-alue, jolla on kasvillisuuden kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja *(/1= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen suojeluarvoja.

Kasvillisuuden kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan yk/ -merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- yk/1 *Paasijärven itäranta*
Itärannan keskivaiheilla on kostea korpinotkelma, jonka ympäröivillä rinteillä vanhaa metsää. Korpinotkelman läpi virtaa ruopattu puro, jonka varrella on porrassammalta. Notkelman eteläpuolella on rehevä lehtomaisen kankaan laikku, jossa mm. metsäkurjenpolvea.

- yk/2 *Paasijärven eteläosa*
Soistunut, lehtomainen notkelma. Rantaa kohti viettävässä painanteessa soistunutta lehtomaista kangasta, ruohokangaskorpea, jossa kasvaa viitakastikkaa, metsäkurjenpolvea, nuokkuhelmikkää, oravanmarjaa ja maitohormaa. Rehevä painanne elävöittää karua maastoa.

- yk/3 *Nykyrinjärvi*
Vanhaa luhtaista kulttuurimaisemaa. Monipuolista niittyä, jossa niittyleinikki, koiranputki, metsäkurjenpolvi, niittysuolaheinä, niittynätkelmä, hiirenvirna, poimulehti ja nurmipuntarpää. Paikoin ketomaisia kohtia, joissa viihtyvät nurmitatar ja tuoksusimake sekä kosteita painanteita, joissa on huopaohdakkeita.

- yk/4 *Parvajärvi länsirannan Myllypuro*

Myllypuro laskee ojitettujen rämeiden halki. Uoman loppuosa on luonnontilainen. Uomaa ympäröi rehevä, soinen metsä, joka on pohjoispuolella ohutturpeista kuusikkoa ja eteläpuolella nuorta koivikkoa. Kosteassa puronvarressa mm. metsäimarre, oravanmarja ja metsäkorte.

- yk/5 *Alimmainen Loukkulammi*
Rantametsäkaistale on pääosin lahopuustoista korpea, mutta välissä on kivennäismaakumpareiden metsäkuvioita. Lounaispuolen jyrkkärinteisillä harjanteilla on erirakenteisen kuusikon lisäksi lahopuuta ja keloja. Harjanteen pohjoispuolella laskee luonnontilainen purouoma.

- yk/6 *Keskuskankaanlampi*
Karu, syrjäinen ulpukkatyypin lampi. Alue kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Lammen eteläpuolen kallioinen rinne on luonnontilaisen kaltaista metsää, jonka erirakenteisissa kuusikoissa on järeitä ylispuumäntyjä, joissa palokoroja, palokantoja ja keloja, joista osa maahan romahtaneita
- yk/7 *Keskimmäinen Loukkulampi*
Soinen niemi, jonka kärjessä on kallioinen kumpare. Niemen tyvellä levittäytyy ojittamatonta tupasvillavaltaista nevarämettä, jonka puusto on tulvien vuoksi kuollutta. Osa alueesta kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan.
- yk/8 *Ylimmäinen Loukkulampi*
Kuusikossa esiintyy ylispuumäntyjä, keloja, järeää maapuuta ja palokantoja. Rannassa metsäkuvio vaihettuu märkään, saravaltaiseen puronvarteen.
- yk/9 *Peuralampi*
Varsin syvä latvavesi, jonka itäpuolella on korpista maastoa ja rannassa järeämännikköisiä kumpareita.
- yk/10 *Vellilampi, pohjoisosa*
Suoalueen itäosa on ojittamaton. Pohjoisreunalla sijaitsevat Salmilammit, jotka ovat luonnontilaisina. Suo on harvapuustoista nevarämettä, lampien ympärillä on avointa nevaa. Rannassa suojuotin ympäröimä kalliokumpare.
- yk/11 *Vellilampi*
Etelärannalla on voimakkaasti ulkoneva, kumparemainen niemi. Lahopuu erottuu maisemassa keskeisenä elementtinä. Rantaa reunustaa rämevarpuinen suokaistale.
- yk/12 *Riihilampi*
Alueen rantametsät ovat säilyneet luonnontilaisina. Puusto on tuoreen kankaan kuusikkoa ja kumpareilla on karumpaa männikköä ja koivua. Etelärannan rinne on edustavin, jonka erirakenteisessa kuusikossa on kilpikaarnoittuvia, palokoroisia mäntyjä, joista osa on pystyynkuolevia.
- yk/13 *Kolkonjoen suisto*
Järveen laskeva Kolkonjoki on loppupäästään n. 20 metriä leveä ja hitaasti virtaava joki. Rantaluhta vaihettuu siniheinävaltaiseksi niityksi.
- yk/14 *Iso Saurilampi*
Ojittamaton avosuo on karua lyhyttä korsinevaa ja laidoilla rämettä, jonka maisemaa rikastuttavat pienet metsäsaarrekkeet.
- yk/15 *Mäntyjärvi, kaakkoispää*
Rannalla vanhaa kuusikkoa ja jonkin verran koivuja, haapoja, ylispuumäntyjä ja lahopuumäntyjä. Itäreunalla metsäkuvio on korpinen.
- yk/16 *Kivijärvi, lounaisosa*
Pieni metsäkuvio, missä tiheää erirakenteista kuusikkoa, sekä järeitä ylispuumäntyjä ja joitakin raitoja. Lahopuuna esiintyy mäntyä ja koivupökkelöitä ja metsäpalosta kertovat palokannot ja korot.
- yk/17 *Peuralampi*
Metsäkuvio ja ojittamaton osa muodostavat erämaisen kokonaisuuden.
- yk/18 *Pusulanjärvi*

Rantatörmässä vallitsevat suokasvit, tupasluikka, villapääluikka, siniheinä, pitkälehtikihokki, luhtarölli, kanerva sekä harvinainen mähkä

- yk/19 Roikkalampi
Ojittamatonta neva- ja rämerantaa. Ruskorahkasammal ja ruohoista esiintyy tupasvillaa, tupasluikkaa, mutasaraa ja kihokkia sekä rämevarpuja ja leväkköä.

-yk/20 Kuohattijärven Toivonrannan lähde.
Lähteen alapuolella tihkupunta, jossa kasvaa mm. korpikasveja.

Osa-alue, jolla on merkittäviä maisemallisia arvoja *(/1= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään maankamaran ottaminen, puun kaataminen, rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen maisemallisia arvoja.

Maiseman kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan ym/ -merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- ym/1 Paasijärven eteläpää
Avokallioilla kasvaa huonosti kulutusta kestävää jäkäläistä kalliomännikköä.

- ym/2 Matala-Koppeloinen
Maisemakuvassa erottuvia, jäkäläpeitteisiä avokallioita

- ym/3 Parvajärven itäranta
Matalat silokalliot, jotka sopivat vaikka rantautumiseen

- ym/4 Hankalampi
Lammen koillispuolella on kallioinen metsäsaarreke

- ym/5 Vaaranpäällyslampi
Sijaitsee yli 250 m merenpinnan yläpuolella

- ym/6 Mäntyjärven Mäntysaari
Matala, sekapuustoinen saari

- ym/7 Kivijärvi
Järven pohjoispuolella maisema-alue. Maisemallisesti herkkää rantarinnettä peittää kuivan kankaan männikkö.

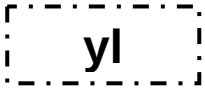
- ym/8 Kaatiolampi
Maisemallisesti arvokas. Maarannat melko jyrkästi laskevia kangasmetsärantoja.

- ym/9 Sarvivaara
Drumliinimaisemassa selkeästi erottuva ja hahmottuva kallioalue

- ym/10 Hiekkalahti
Kuohattijärven laajin hiekkaranta.

- ym/11 Sikosaari
Lehtomaista kangasmetsää. Vanhan metsän luontoarvoja.

- ym/12 Kutuniemi
Keskeinen sijainti ja vanhaa mäntymetsää

Osa-alue, jolla on linnuston kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja *(/1= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen luonnonsuojelullisia arvoja.

Osa-alueella liikkuminen ja maihinnousu on kielletty 15.5-15.7 välisenä aikana.

Osa-alue, jolla on rs-merkintä on kuitenkin ruoppaaminen sallittua luonnonsuojelullisten arvojen säilyttämiseksi.

Linnustoltaan merkittävät alueet on merkitty kaavaan yl/ -merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- *yl/1 Nykyrinjärvi*
  Rantaruoikossa pesii ruokokerttunen, pajusirkku ja kuovi.
- *yl/2 Pieni Parvajärvi*
  Pajusirkku, järripeippo, joutsen (ei varmaa tietoa pesinnästä)
- *yl/3 Mäntyjärvi, Aittosaari*
  Saaressa on laaja saraluhta, jolla, sekä Selkäsaarella merkitystä lintujen pesimä- ja ruokailupaikkana.
- *yl/4 Purtolampi, pohjoisosa*
  Liro ja keltavästäräkki ym.
- *yl/5 Koirisuo*
  Teerien soidinalue (Kalevi Karjalainen)
- *yl/6 Jokilahti*
  Potentiaalinen pesimäpaikka monille rantalinnuille.

Osa-alue, jolla on geologisesti merkittäviä maisemallisia ja luonnonsuojelullisia arvoja *(/1= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään muu kuin maa- ja metsätalouskäyttöä palveleva vähäinen rakentaminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*. Puiden kaataminen on kuitenkin sallittua lukuun ottamatta aukkohakkuita, jotka muuttavat maisemaa oleellisesti.

Geologiansa suhteen merkittävät alueet on merkitty kaavaan yg/ -merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- *yg/1 Jänkäjärvi*
  Kalliorannalla sijaitsee kauniita ja kasvillisuudeltaan karuja kallioniemiä.
- *yg/2 Kärenjärvi*
  Kaakkoisosassa on maisemallisesti merkittäviä, jyrkkiä rantakallioita.
- *yg/3 Raatelampi*
  Suorantainen lampilaajentuma
- *yg/4 Jänissuo – Kettusenvaara*
  Geologisesti, paikallisesti arvokas suoalue
- *yg/5 Jänissuo – Kettusenvaara*
  Pohjoisreunalla paikallisesti ja geologisesti arvokkaat silokalliot
- *yg/6 Jänissuo – Kettusenvaara*
  Paikallisesti arvokas suoalue

- yg/7 Kaihlajärvi
Kaunis, tummavetinen ja maisemaltaan lähes erämainen järvi, vanhaa metsää
- yg/8 Salmijärvi ja Kangaslampi
Edustavia vanhoja metsiä ja luonnontilaisia soita, maakunnallisesti arvokasta drumliinimaastoa
- yg/9 Aittolahti
Luoteisrannan niemenkärjessä komeaa, järeää männikköä. Niemen molemmilla rannoilla on enimmillään neljä metriä korkeat rantadyynit.
- yg/10 Levälahti, Yölampi
50 metrinen hiekkaranta
- yg/11 Multiniemi
Multiniemi on noin 10 metriä korkea hiekkamoreenikukkula.
-yg/12 Likolahti
Alueella on 70 m pitkä hiekkaranta. Takamaastossa on hakkuualue, jota peittää 10-20 m leveä vanha metsäkaistale.

yg-1 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä soranotto ja maan muotoa muuttavat maanrakennustyöt tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Arvokkaita drumliinikenttiä on Kuohattijärven kaakkoispäässä ja Salmijärven ympäristössä. Uuronrotkon kalliolaakso sisältyy SL-alueeseen. Osia Pusulanjärven-Peurajärven ja Hiltuspuron-Mujejärven harjujaksoista sisältyy SL-alueisiin.

t3 Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 15 m2:n suuruisen saunarakennuksen.

Kuohatinjärven Etelälahdella on yksi tällainen osa-alue.

t8 Ohjeellinen rakennusala, jolle saa rakentaa saunan ja savusaunan.

Kuohattijärven Likolahden seudulla Lukkarilassa on tällainen ohjeellinen rakennusala. Rakennusoikeutta ei ole määritelty, mutta se tarkoittaa nykyisten rakennusten kokoisia rakennuksia.

t9 Ohjeellinen rakennusala, jolle saa rakentaa 25 m2:n suuruisen saunamökin (vierasmaja), joka etäisyys keskiveden mukaisesta rantaviivasta on vähintään 40 metriä.

Nykyrinjärven itärannalla on tällainen ohjeellinen rakennusala, joka sijoittuu yk/3 alueelle, jolloin tosin kasvillisuuden kannalta merkittäviä arvoja menetetään.

t10

Ohjeellinen rakennusala, jolle saa rakentaa kodan.

Kuohattijärven eteläosan rannalla on tällainen ohjeellinen rakennusala.

yk Kasvillisuuden kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja sisältävä kohde *(/1..= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla kohteena olevalla alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat kohteen osan suojeluarvoja.

Kohteen säilyminen tulee varmistaa tarpeellisilla hoitotoimenpiteillä.

Kasvillisuuden kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan yk/nro -merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- yk/20 Kolkonjärven eteläosa
kesämaitiainen
- yk/21 Kolkonjärven eteläosa
lehto-orvokki
- yk/22 Välijoki
purokilpijäkälä
- yk/23 Palojoki
kalliopussi- ja pohjankinnassammal
- yk/24 Kaatiolampi
kantoraippasammal
- yk/25 Mujejärvi, Akonlahti
kalliopussisammal
- yk/26 Mujejärvi, Koirilahti
kalliopussisammal
- yk/27 Mujejärvi, Koirilahti
kalliopussisammal

yl Harvinaisen tai uhanalaisen linnun elinympäristö

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla kohteena olevalla alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat lintujen elinympäristön.

Lintulajin elinympäristön säilyminen tulee varmistaa tarpeellisilla toimenpiteillä.

Luontoinventoinneissa havaitut harvinaisten tai uhanalaisten lintujen elinympäristöt:

- yl/1 Mujejärven Kaimosaari
kuikka
-yl/2 Mujejärven Anosaaren edusta
kuikka
-yl/3 Kolkonjärven koillisosa

laulujoutsen
-yl/4 *Matalajärvi*
uivelo
-yl/5 *Yölammit*
kaakkuri
-yl/6 *Pusulanjärvi*
kuikka
-yl/7 *Kuohattijärvi*
kuikka
-yl/8 *Kuohattijärven Monganniemen edessä oleva luoto*
kuikka
-yl/9 *Pieni Lehtosaari ja Lehtosaari*
kuikka

lä Karttapohjaan merkitty lähde.

Maankäytössä tulee ottaa huomioon vesilain 17 a §, joka kieltää luonnontilaisen lähteen luonnontilaisuutta vaarantavat toimenpiteet.

lä - 1 Luontokartoituksessa havaittu luonnontilainen lähde.

Maankäytössä tulee ottaa huomioon vesilain 17 a §, joka kieltää luonnontilaisen lähteen luonnontilaisuutta vaarantavat toimenpiteet.

sl Luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettu kohde. Rauhoitetun luonnonmuistomerkin vahingoittaminen tai turmeleminen on kielletty.

Kuohatin Sammalkankaalla on rauhoitettu Juusonpetäjänä tunnettu mänty.

sr Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava kohde *(/1= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, ettei kohteena olevia rakennuksia saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallinen arvo vähenee tai kylämiljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että rakennuspaikalla, jolla on suojelukohteita, ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*. Määräys koskee ainoastaan pihapiiriin kuuluvia perinteisiä pihapuita.

Kohdekohtaiset suojelurajaukset ja yksilöidyt määräykset:

sr/1 Mujejärven koulu, Kuhmontie 374

Suojelu koskee Mujejärven vuonna 1905 valmistunutta koulurakennusta ja talousrakennusta. Rakennuksia ei saa purkaa. Niiden ulkoasussa sallitaan vain kulttuurihistoriallisen arvon säilymisen kannalta välttämättömät muutokset. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/2 Koppelon metsänvartijan virkatalo, Heinävaarantie

Suojelu koskee Koppelon vuonna 1897 valmistunutta metsänvartijan virkataloa ja vuonna 1904 rakennettua aittaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Niiden ulkoasussa sallitaan vain kulttuurihistoriallisen arvon säilymisen kannalta välttämättömät muutokset. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/3 Jänkämaja, Jänkäjärven pohjoisranta~~

~~Suojelu koskee vuonna 1953 rakennettuja Jänkämajaa ja liiteriä. Rakennuksia ei saa purkaa. Niiden ulkoasussa sallitaan vain kulttuurihistoriallisen arvon säilymisen kannalta välttämättömät muutokset. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/4 Suolajoen Pirttikankaan metsäkämpän sauna

Suojelu koskee vuonna 1955 rakennettua saunarakennusta. Rakennusta ei saa purkaa. Sen ulkoasussa sallitaan vain kulttuurihistoriallisen arvon säilymisen kannalta välttämättömät korjaukset. Rakennusta on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen.

sr/5 Kapion pihapiiri, Petäiskyläntie 57

Suojelu koskee vuonna 1909 valmistunutta päärakennusta, navettaa, pajaa, saunaa, latoja ja riiheä. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/6 Koivurinne, Kuhmontie 204~~

~~Suojelu koskee vuonna 1926 valmistunutta päärakennusta, navettaa, ja saunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/7 Raate, Petäiskyläntie 90

Suojelu koskee vuonna 1911 valmistunutta päärakennusta, navettaa, aittoja ja riihtä. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/8 Petäiskylän koulu, Petäiskyläntie 15

Suojelu koskee vuonna 1906 valmistuneita koulu- ja ulkorakennusta, vuonna 1938 valmistunutta koulurakennusta, saunaa ja maakellaria. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/9 Pusulan koulu, Pirtutie 86

Suojelu koskee vuonna 1939 valmistuneita koulu- ja ulkorakennusta sekä saunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/10 Petäiskylän työväentalo, Kuhmontie 210

Suojelu koskee vuonna 1958 valmistuneita seurantaloa ja liiteriä. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/11 Pusulanvaaran metsätyönjohtajan talo, Pusulanperä

Suojelu koskee vuonna 1939 valmistunutta taloa ja saunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/12 Alapiha, Ronkelintie 9~~

~~Suojelu koskee vuonna 1919 valmistunutta päärakennusta, navettaa ja tuulimyllyä, aittoja, pihatupaa, savusaunaa, latoja ja varastorakennusta. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/13 Ronkelin koulu, Ronkelintie 14

Suojelu koskee vuonna 1950 valmistunutta koulurakennusta ja talousrakennusta. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen. Rakennusta ympäröivät kuusikot ja koululle johtava kuusikuja tulee säilyttää.

sr/14 Häkkilä, Seiväsvaarantie 1

Suojelu koskee 1800-luvulla valmistunutta päärakennusta, navettaa, aittaa, saunaa ja latoja. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/15 Korhosenvaara, Korhosenvaarantie 13

Suojelu koskee vuonna 1911 valmistunutta päärakennusta, navettaa, aittaa, jyväaittaa ja latoa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/16 Pieni-Kiljuva, Kuohatintie 92

Suojelu koskee vuonna 1920 valmistunutta päärakennusta, navettaa, riihtä ja savusaunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/17 Salola, Pirtutie 11~~

~~Suojelu koskee osin 1800-luvulta periytyvää päärakennusta, aittaa, ja savusaunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/18 Nurmela, Pirtutie 19

Suojelu koskee vuonna 1920 valmistunutta päärakennusta, navettaa, riihtä ja aittaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/19 Sammalvaara, Pyötiköntie 17~~

~~Suojelu koskee vuonna 1890 valmistunutta päärakennusta, navettaa, riihtä, aittaa ja savusaunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/20 Pienivaara, Tuomaanvaarantie 44

Suojelu ei koske pihapiiriä ja asuinrakennusta, vaan aittoja. Aittoja ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

~~sr/21 Kuohatin koulu, Kuohatintie 36~~

~~Suojelu koskee vuonna 1908 valmistunutta ja vuonna 1934 Putkiahoon siirrettyä koulurakennusta ja talousrakennusta sekä vuonna 1963 valmistunutta koulurakennusta. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.~~

sr/22 Lipin koulu, Pirtutie 1

Suojelu koskee vuonna 1936 valmistuneita koulurakennusta, talousrakennusta ja saunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/23 Toivonranta, Kuohatintie 169

Suojelu koskee vuoden 1920 tienoilla valmistunutta päärakennusta, navettaa, kauppana toiminutta aittaa ja savusaunaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/24 Kuohatin työväentalo, Kuohatintie 35

Suojelu koskee vuonna 1952 valmistunutta seurantaloa. Rakennusta ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/25 Kuokanvaaran mylly, Tuomaanvaarantie 37

Suojelu koskee myllyrakennusta, koneistoja ja patorakennelmia, joita ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisemman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/26 Ala-Sammaljärven tammi, Pyötiköntie

Suojelu koskee tammen 1940-luvulla pystytettyjä rakenteita. Niitä ei saa purkaa. Rakenteita on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisimman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen.

sr/27 Ala-Sammaljärven uittokämppä, Pyötiköntie 19

Suojelu koskee vuonna 1949 valmistunutta kämppärakennusta. Rakennusta ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennusta on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisimman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/28 Kivikkola, Alavantie 24

Suojelu koskee 1950-luvulla rakennettuja päärakennusta ja navettaa. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisimman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen.

sr/29 Jokilahden tammi, Kuohattijärven Jokilahti

Suojelu koskee arkkutammen rakenteita, joita ei saa purkaa ilman toimenpidelupaa.

sr/30 Tamppikoski, Kuohattijoki

Suojelu koskee uiton takia muotoiltua jokiuomaa ja sarkatampin jäänteitä. Niitä ei saa muuttaa ilman toimepidelupaa.

sr/31 Pulkkilan tila, Mujejärvi

Suojelu koskee tilan päärakennusta, hirsirakenteista ja lautarakenteista aittaa, vinttikaivoa ja myllyä. Rakennuksia ei saa purkaa. Käytön kannalta tarpeelliset muutokset, jotka eivät ole ristiriidassa rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon kanssa, ovat sallittuja. Rakennuksia on korjattava vanhoja rakennusosia mahdollisimman tarkoin hyväksi käyttäen sekä alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja soveltaen. Rakennuspaikalla sallitaan ympäristöön sopeutuva uudisrakentaminen ränsistyneinä purettavien rakennusten paikalle.

Rakennussuojelukohteita on yhteensä 31. Kohteet periytyvät eri ajoilta aina 1800-luvun lopulta vuoteen 1963 ja ilmentävät rakennetun ympäristön kerroksellisuutta. Ennen vuotta 1921 valmistuneita rakennuksia on 13 kohteessa. 1921-1950 valmistuneita rakennuksia on yhdeksässä kohteessa. Suojelu koskee kuutta vuosina 1951-1963 rakennettua rakennusta. Kohteet edustavat eri rakennustyyppejä. Mukana on maatilojen pihapiirejä, kouluja, seurantaloja, mylly ja metsätalouteen liittyviä rakennuksia ja yksi rakennelma. Kohteet kertovat suunnittelualueen asuttamishistoriasta ja elämänmuodosta, kylien asukkaiden

yhteisistä ponnistuksista alueen kouluolojen parantamiseksi, laajasta seuratoiminnasta ja luonnonvarojen hyödyntämisestä.

sr/YM

Ympäristöministeriön valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojelema kohde

Ympäristöministeriö on suojellut Kuohattijärven Aittolahden kämppäkartanon 27.6.1994 annetulla päätöksellä. Suojelumääräykset ovat seuraavat:

Kämppärakennukset S3 – Rakennusryhmä suojellaan.
Rakennusryhmään kuuluu ainoastaan suojeltavia rakennuksia sekä niihin liittyvänä rakentamalla tai istuttamalla muodostettu alue (Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 2 § 2 mom). Alue rajataan suojelupäätöksessä.

Kämppä S1 – Rakennus suojellaan kokonaan. Asetuksen 11 § tarkoitetut soveltamisohjeet koskevat koko rakennusta.

Talli ja sauna S2 – Rakennus suojellaan osittain. Päätöksessä mainitaan erikseen suojellun rakennuksen osa (esim. ulkoasu, tietyt huonetilat). Soveltamisohjeet koskevat vain rakennusten suojeltuja osia.

Metsähallituksen Luonnonsuojelun tulosyksikössä on kansio, josta ilmenevät yksityiskohtaiset suojelumääräykset ja aluerajaus.

SM

Muinaismuistokohde *(/1= kohdenumero)*.

Muinaismuistolain (295/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös. Sen kaivaminen, peittäminen ja muu niihin kajoaminen on laissa kielletty. Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä Museovirastoon lausuntoa varten.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Muinaismuistokohteeksi kaavaan on merkitty vuonna 1972 inventoidut ja kesällä 1998 kartoitetut kiinteät muinaisjäännökset sekä Kuohattijärven Kalmosaari. Seitsemän kohteista sijaitsee Mujejärven SL/vr –alueella ja yksi Pusulanjärven SL-alueella.

sm/1 Mujejärvi Kalmonniemi

Esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Kivikautinen asuinpaikka, joka sijaitsee Mujejärven Kalmonniemellä noin niemen keskikohdassa, leveimmän kohdan

lähettyvillä. Alueelta on löytynyt palanutta kiveä ja kvartsi-iskoksia. Asuinpaikan laajuudeksi on arvioitu n. 20 x 20 m.

sm/2 Mujejärvi Kalmonniemi

Esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Ajoittamaton kalmisto, joka sijaitsee Kalmonniemen päässä harjun laella. Kalmistossa on havaittu kolme hautasyvennystä. Ensimmäinen sijaitsee n. 34 m niemen kärjestä, seuraava siitä 18 m kauempana ja kolmas 6.5 m kauempana. Ensimmäinen ja toinen hauta ovat koillis-lounaissuuntaisia ja kolmas luoteis-kaakkosuuntainen. Ensimmäisen haudan läheltä on löytynyt kvartsia ja toisesta hautasyvennyksestä luuta.

sm/3 Mujejärvi Koirilammit

Esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Ajoittamaton pyyntikuoppa, joka sijaitsee noin 30 m itäisen Koirilammen itäpuolella kapeassa solassa itä-länsisuuntaan kulkevan harjun ja alavahkon maan välillä. Pyyntikuoppa on pyöreähkö, 2.65 x 2.45 m leveä sekä 0.55 m syvä.

sm/4 Mujejärvi Multiniemi

Esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Kivikautinen asuinpaikka, joka sijaitsee Mujejärven lounaisosassa, Multiniemen itäosassa, kesämökin pihamaalla aivan järven rannalla. Asuinpaikaksi määritelty alue on n. 20 m leveä ja 100 m pitkä rannan suuntainen kaistale. Paikalta on löytynyt mahdollinen tulisija, jossa oli palanutta luuta sekä punaiseksi värjäytynyttä hiekkaa, sekä kvartsia. Löydöt ovat peräisin veteen sortuneesta hiekkaisesta rantatörmästä.

sm/5 Mujejärvi Koirilammet

Esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Ajoittamattomat pyyntikuopat sijaitsevat itäisen Koirilammen länsipuolella harjanteella olevan polun itäpuolella. Länsipuolella harjanne laskee jyrkästi alaspäin ja itäpuolella on suppa. Kuoppia on kolme. Suurin kuoppa on eteläisin. Kuoppien mitat ovat 1.9 x 1.4 x 0.4 m; 2.1 x 2.0 x 0.5 m; 5.3 x 4.9 x 1.5 m.

sm/6 Pusulanjärvi Kukkoharju

Mahdollinen kiinteä muinaisjäännös. Mahdollinen esihistoriallinen rakennuspaikka, joka sijaitsee kahden harjun välisellä alavammalla kohdalla. Aluetta on tasoitettu keinotekoisesti. Eteläpuolella sijaitsee Pusulanjärvi ja pohjoispuolella on suo. Löytöpaikan koillispuolella kulkee metsäautotie. Paikalla on voinut topografisin perustein olla kivikautinen leiripaikka. Tätä tukevat alueelta löytyneet kvartsit.

sm/7 Mujejärvi Koirilammit

Historiallisen ajan kiinteä muinaisjäännös. Historiallinen tervahauta sijaitsee n. 100 m läntisen Koirilammen pohjoispuolella suon reunalla. Tervahauta on jyrkkäreunainen ja sijaitsee ylätasanteella. Tervahaudan mitat ovat 5.6 x 5.0 x 0.85 m.

sm/8 Mujejärvi Akonlahti

Historiallisen ajan kiinteä muinaisjäännös. Historiallinen tervakuoppa sijaitsee Akonlahden eteläpuolella kahden harjun välissä olevan jyrkkäreunaisen syvänteen reunalla. Suurempi kuoppa eli varsinainen tervahauta sijaitsee tasanteella jyrkänteen reunalla ja pienempi valumakuoppa rinteessä sen alapuolella. Suuremman kuopat mitat ovat 2 x 2 m ja pienemmän 1.2 x 1 m.

sm/9 Kuohattijärvi Kalmosaari

Kalmosaarta on käytetty 1800-luvulla väliaikaisena hautapaikkana, mistä ruumiit on talvella kuljetettu ”siunattuun maahan”. (Nuutinen,1998)

yg Geologinen kohde, jolla on geologisesti merkittäviä maisemallisia ja luonnonsuojelullisia tai muita arvoja *(/1..= kohdenumero)*.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

-1RA Merkintä tarkoittaa alueen osalla sijaitsevaa rakennusoikeuden määrää, joka on valtion hankinta tai korvauspäätöksen perusteena.

Pulkkilan tila sijaitsee Mujejärven alueella. Alue on merkitty kaavaan luonnonsuojelualueeksi, jolla on merkittävä retkeilyllinen ja ulkoilullinen arvo. Pulkkilan tilan rakennusoikeudet –3- on esitetty valtion korvattavaksi.

Alueella jo oleva asuin-/ lomarakennus.

Kaavassa on huomioitu kaikki kiinteistörekisterissä olevat rakennukset.

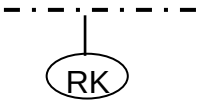
Alueelle sijoitettavan uuden asuin- / lomarakennuksen ohjeellinen sijoituspaikka.

Kaavassa on rantavyöhykkeelle osoitettu 81 uutta rakennuspaikkaa. Muille alueille on osoitettu yksi uusi rakennuspaikka.

Piirtämistekniset merkinnät:

Kunnanraja.

Yleiskaava-alueen raja.

Ranta-asemakaava-alueen raja.

Kuohattijärven länsipäässä on 12.4.1988 vahvistettu rantakaava. Tämä osayleiskaava ei ole voimassa rantakaava-alueella. Osayleiskaavan oikeusvaikutukset tulevat voimaan vasta silloin, kun rantakaava kumotaan tai sitä muutetaan.

———	Alueen raja.
– · – · – · –	Osa-alueen raja.
– – – – – –	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.
NUR	Kunnan nimi.
Petäisk	Alakeskuksen / kyläkeskuksen nimi.

Yleiskaavan erityismääräykset:

Rakentamisen yleiset perusteet

Rantavyöhykkeen (enintään 200 metrin vyöhyke rantaviivasta) rakennusoikeus tilakohtaisesti on osoitettu A-, AM-1, PY-, RA- ja RM -alueille. Rantavyöhykkeelle osoitetuille rakennuspaikoille rakennusluvat voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella ilman ranta-asemakaavaa (MRL 72.1 §).

Maankäyttö- ja rakennuslain 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että yleiskaava-alueella, lukuun ottamatta maa- ja metsätalousalueita, ellei kaavassa ole toisin määrätty, ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet *(toimenpiderajoitus)*.

Alueiden rakentamisessa noudatetaan kaupungin rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä, ellei kaavassa ole toisin määrätty.

Metsänhoidossa tulee noudattaa metsälaissa määrättyjä periaatteita, ellei kaavassa ole toisin määrätty.

Kaava-alueella olevia kaikkia lähteitä koskee luonnonvesilain 17 a §, vaikka lähteitä ei olisikaan merkitty kaavakarttaan.

A-, AM-1-, AT-, PY-, RA- ja RM-alueiden määräyksiä

- Muodostettavan rakennuspaikan vähimmäiskoko on A ja AT-alueilla 4000 m² ja RA-alueilla vähintään 2500 m². Asuinrakennusten etäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla A ja AT-alueilla vähintään 40 m ja RA ja RM -alueilla vähintään 30 m, mikäli maasto- ja maisemalliset olosuhteet eivät muuta edellytä. A-, AM-1- ja RA –alueilla kullakin rakennuspaikalla rakennusten lukumäärä saa olla enintään 3 – 4 kpl. (Rakennukset tulisi sijoittaa niin korkealle, että niille voi aiheutua vahinkoa vasta sellaisesta tulvasta, jonka arvioidaan esiintyvän keskimäärin kerran 100-200 vuodessa *http://www.kuntaliitto.fi/yhdysk/yhdhome1.htm*)

- Uudisrakennuksen etäisyyden valta- ja kantatien keskilinjasta tulee olla vähintään 100 metriä, elleivät rinnakkaistiejärjestelyt tai edulliset luonnonolosuhteet muuta aiheuta, kuitenkin vähintään 45 dB melualueen ulkopuolelle (nykyisillä liikennemäärillä se on noin 65 - 70 metriä tien keskilinjasta).

- Rakennuspaikat tulee muodostaa siten, ettei kantatielle synny uusia kiinteistökohtaisia yksityistieliittymiä.

- Rakennusten tulvavaikutuksille arkojen rakenneosien ja talousvesien imeytysalueiden alin sallittu korkeus on N60-järjestelmässä:
  - Kuohattijärvellä +163,20
  - Muilla vesistöillä +1,30 m keskiveden mukaisen vedenkorkeuden yläpuolella.

  Imeytyksestä ei saa olla haittaa omalle eikä naapurin talousvesilähteelle.

- Asuinrakennukseen liittyvä erillinen kerrosalaltaan enintään 20 m²:n suuruinen sauna- ja talousrakennus voidaan sijoittaa vähintään 15 m:n etäisyydelle keskiveden mukaisesta rantaviivasta.

- Rakennuspaikkaan liittyvän erillisen enintään 10 m² :n suuruisen grillikatoksen saa sijoittaa maalle vähintään 10 m:n etäisyydelle rantaviivasta.

- Rakennusten tulisi olla harjakattoisia ja ikkunoiden monijakoisia.

- Asuinrakennusta varten tulee olla riittävästi laadultaan soveltuvaa talousvettä.

Jätevesiä ja jätteitä koskevat määräykset

Suositeltavin käymälävaihtoehto rantavyöhykkeellä on kuivakäymälä. Mikäli vesikäymälä jostain pakottavasta syystä (perusteltava erityisesti rakennuslupahakemuksessa) on lomarakennukseen rakennettava, on jätevedet johdettava umpisäiliöön. Saariin ja alueille, joille ei voi järjestää tieyhteyttä, ei saa rakentaa vesikäymälää.

Sakokaivoliete ja lokasäiliön liete on asianmukaisesti kuljetettava kunnan jäteveden puhdistamolle tai muuhun kunnan ympäristöviranomaisen osoittamaan laitokseen tai käsiteltävä kunnan ympäristöviranomaisen hyväksymällä muulla tavalla.

Mikäli pesuvesiä muodostuu vähäistä enemmän (varustetaan vesijohdolla) tulee pesuvedet esikäsitellä 2-osaisessa saostuskaivossa ja jälkikäsitellä imeyttämällä tai suodattamalla. Purkupaikan etäisyys tulee olla vähintään 20 metriä rantaviivasta. Vähäiset (ei vesijohtoa) pesuvedet voidaan johtaa imeytysojaston tms. kautta maahan vähintään 15 metriä rantaviivasta.

Jätteiden käsittelyssä ja keräyksessä noudatetaan Nurmeksen kaupungin yleisiä jätehuollonmääräyksiä.

Jätteiden ja jätevesien käsittelystä tulee olla rakennuslupahakemuksessa asianmukaisiin selvityksiin perustuva suunnitelma.

Rakennusten ympäristöön sopivuus ja maisema

Rakennusten ja rakenteiden tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään luonnon- ja kulttuurimaisemaan eikä niitä saa sijoittaa avoimille ranta- ja peltoalueille. Uudet rakennukset on pyrittävä sijoittamaan olemassa olevien rakennusten ja rakennusryhmän yhteyteen ja maisemoimaan istutuksin.

Maisemaa tulee käsitellä siten, että alueiden ominaispiirteitä ei olennaisesti muuteta. Luonnontilaista rantaviivaa ei saa muuttaa tai siirtää kaivamalla, louhimalla tai pengertämällä.

Rakentaminen ja liikennöinti

Rakennettaessa ranta-alueelle, jolle ei voida järjestää tieyhteyttä, tulee rakennusluvan hakijan osoittaa ennen luvan myöntämistä käyttökelpoinen venevalkama tai jokin muu kulkuyhteys, johon hakijalla on pysyvä käyttö- ja rasiteoikeus.

Teiden ja sähkölinjojen sijoittamisessa on maasto-olot ja maisemalliset arvot otettava huomioon siten, ettei tie- tai sähkölinjaus aiheuta laajalle näkyviä haitallisia muutoksia järvi- tai muuhun maisemaan.

Ennen rakennuslupien myöntämistä on valta-, kanta- ja yhdysteiden varteen sijoittuville uusille rakennuspaikoille saatava liittymälupa.

7. Yleiskaavan vaikutukset

7.1 Arviointimenetelmät

Metsäkylä I:n osayleiskaava perustuu suunnittelualueen maankamaran muotojen kartoitukseen ja maisemaekologiseen arviointiin, pohjavesien kartoitukseen, valtakunnallisiin ja paikallisiin luontoselvityksiin, kulttuurimaisemaselvityksiin ja kulttuuriperinnön inventointiin. Vuonna 1998 toteutetussa *Metsäkyläprojektissa* kyläläiset ovat laajalti keskustelleet asuinalueensa ongelmista ja kehittämismahdollisuuksista, mikä on luonut hyvän perustan osayleiskaavatyölle.

Osayleiskaavan toteuttamisen ympäristövaikutuksia - mukaan lukien yhdyskuntataloudellisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja muita vaikutuksia - on arvioitu suunnitteluprosessin eri vaiheissa yhteistyössä osallisten kanssa. (Osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään). Osallisilta on tiedusteltu näkemyksiä ja toiveita Nurmeksen alueiden käytön ja rakentamisen järjestämisen suhteen. Työtä on useaan otteeseen esitelty maanomistajille, viranomaisille ja Nurmeksen eri hallintokunnille ja kaavoitusjaostolle. Vaikutuksia on pohdittu virka- ja luottamushenkilöseminaareissa. Kaavoitustyöryhmä, johon kuuluu kaavoituspäällikön lisäksi kaupungin suunnittelusihteeri, kaupungininsinööri, kaupungingeodeetti, rakennustarkastaja ja ympäristönsuojelusihteeri, on arvioinut vaikutuksia. Lisäksi kaavoittaja on tehnyt yhteistyötä ympäristönsuojelusihteerin ja museonjohtajan kanssa.

7.2 Ympäristövaikutukset

<u>Vaikutukset luonnon- ja kulttuuriympäristöön</u>

Kaavan keskeisenä tavoitteena on sovittaa yhteen maanomistajien oikeudet sekä luonnonsuojelun, kulttuuriperinnön suojelun ja virkistyksen tavoitteet.

Pohjavesialueet, arvokkaat luontoalueet ja –kohteet sekä kulttuuriperintökohteet on merkitty kartalle ja ne voidaan huomioida tulevassa maankäytössä. Kohteiden tahaton tärvely vähenee.

Luontoselvitysten perusteella eri aluevaraukset on suunniteltu siten, että arvokkaisiin luonnonympäristöihin kohdistuvat haitat ja muutokset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Esimerkiksi ranta-rakentaminen on sijoitettu jo rakennettujen järvien rannoille sellaisille paikoille, joilla ei ole merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja. Muu uudisrakentaminen on keskitetty kyläalueille. Maa- ja metsätalousmaalla sallitaan vain haja-asutusluontoinen sijainniltaan ja tyypiltään olemassa olevaan rakennuskantaan liittyvä sekä maastollisesti ja maisemallisesti olemassa olevaan ympäristöön soveltuva rakentaminen.

Luontoarvoiltaan merkittävien alueiden suojelu säilyttää luonnon monimuotoisena. Yhtenäiset rauhoitetut alueet turvaavat monien eläinlajien riittävät elinympäristöt. Ne ovat myös tärkeitä erämaamaiseman suojelun kannalta, sillä suuri osa suunnittelualuetta on edelleen talousmetsää, jossa metsänkäsittelyä ei ole rajattu. Ainoastaan maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jolla on merkittäviä ympäristöarvoja, rajoitetaan lakimetsien hakkuuta. Myöskään uudet tie- tai sähkölinjaukset eivät saa huonontaa erityisesti järvien

maisemakuvaa. Kyläalueilla uudisrakennuksia ei saa sijoittaa pelto- tai ranta-aukeille. Osayleiskaavan vaikutukset maisemanhoitoon jäävät vähäisiksi. Suunnittelualueen pohjois-osa näyttää tulevaisuudessakin talousmetsältä. Erämaamaisemaa voi muodostua vain suojelualueille. Alavantien viljelysmaiseman tulevaisuus ratkaistaan kyläalueen tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Rakennusperinnön suojelu edistää alueen historiasta kertovien dokumenttien säilymistä ja tekee ympäristöstä ajallisesti kerroksisen. Suojelu säilyttää alueen asuttamishistoriasta kertovat kohokohdat tiemaisemassa.

Taloudelliset vaikutukset

Kaava selkeyttää eri viranomaisten maankäyttöön kohdistuvien päätösten tekoa ja säästää hallinnon menoja.

Ranta-alueiden kaavoittaminen nostaa maan arvoa.

Mahdollisuudet harjoittaa maa- ja metsätaloutta säilyvät. Yhtenäiset suojelualueet luovat uusia mahdollisuuksia erämaa- ja metsästysmatkailulle. Samalla ne vähentävät kuitenkin metsätaloudesta saatavia tuloja.

Kaavan ympäristön suojelua koskevat määräykset vähentävät ympäristön puhdistamis- ja haittojen korjaamiskustannuksia. Rakentamisen ohjaaminen kyläalueille säästää yhdyskuntarakentamisen kuluja.

Sosiaaliset vaikutukset

Osayleiskaava selkeyttää maankäytön pelisääntöjä ja poistaa suurmaanomistajien edustajien ja kyläläisten välistä kitkaa.

Kaavaratkaisuissa korostuvat olemassa olevat arvot ja alueen asukkaiden työn kunnioittaminen.

Kaavassa tuodaan esille alueen luontoarvot ja ympäristön kulttuurihistorialliset merkitykset, mikä vahvistaa kyläyhteisöjä. Virkistysalueiden määrittely sekä luonnon ja kulttuuriperinnön suojelu lisää kotiseudun arvostusta ja vaikuttaa myönteisesti asukkaiden minäkuvaan: omalla alueella on jotain ainutlaatuista ja harvinaista.

Vaikutus kulttuuriin

Kaava luo edellytyksiä paikallisen kulttuurin voimistumiselle suojelemalla rakennusperintöä ja muinaismuistoja, säilyttämällä erämaaluontoa. Alue tarjoaa tulevaisuudessakin sijan mitä erilaisimmille luonto- ja kulttuurielämyksille, jotka voivat toimia uutta luovan kulttuurin moottoreina.

8. Yleiskaavan toteuttaminen

Kaupungin ja valtion tärkeimpiä toimia Metsäkylä I:n osayleiskaavan toteuttamisessa ovat Mujejärven virkistysalueen kehittäminen ja siellä erityisesti Pulkkilan pihapiirin rakennusten kunnostuksen tukeminen sekä ulkoilureittien hoito. Valtio lunastaa suojelualueet ja toimittaa maanmittaukset. Valtion on lisättävä rakennusperinnön hoidon tukia ja kaupungin tehostettava tuesta tiedottamista ja korjausneuvontaa. Kaupunki valvoo vanhojen maa-ainesalueiden maisemointia. Kaupunki myöntää tarvittavat rakennus- ja toimenpideluvat.

Kaupunki perustaa ja hoitaa uimarantoja ja venevalkamia. Kyläalueiden kehittäminen edellyttää kaupungilta kyläsuunnitelmien tai asemakaavojen laatimista. Muu toteuttaminen kuuluu maanomistajille.

9. Seuranta

Seurannan ja jälkiarvioinnin periaatteet

Seurannan tavoitteena on tuottaa tietoa osayleiskaavan todellisista vaikutuksista. Seuranta toteutetaan ympäristön tilaa koskevien selvitysten avulla. Seurannan tuloksia esitellään vuosittain kaavoituskatsauksessa.

Osayleiskaavan toteutuksen seuranta ja jälkiarviointi ovat samalla seuraavan yleiskaavan valmistelua.

Seurantaohjelma vuoteen 2010 saakka

Luonnon monimuotoisuuden seuranta:

- Suomen ympäristökeskus kokoaa tietoja uhanalaisista lajeista maastolomakkeilla ja päivittää tiedot yhteistyössä alueellisten ympäristökeskusten, Metsähallituksen luontopalveluiden ja luonnontieteellisten museoiden kanssa. Valtakunnallisesti uhanalaisten lajien havaintopaikkatiedot kootaan ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmään

Ympäristöön kohdistuvien muutospaineiden seuranta**:**

- Pohjois-Karjalan vesipiirin vesitoimiston vuonna 1978 käynnistynyt Nurmes-tutkimus jatkuu vuoteen 2010 saakka. Siinä selvitetään avohakkuun, maanmuokkauksen ja ojituksen vaikutuksia vesistöjen veden laatuun, biologiaan (levät) ja hydrologiaan. Tutkimus kohdistuu Mujejärveen, Kuohattijärveen ja Kuohattijokeen sekä niiden valuma-alueisiin.
- Pohjois-Karjalan ympäristökeskus seuraa Kuohattijärven tilaa osana Euroopan ympäristökeskuksen seurantaverkon, Eurowaternetin, työtä
- Pohjois-Karjalan ympäristökeskus seuraa vesistöjen levätilannetta yleisöhavaintojen perusteella
- Nurmeksen kaupungin ympäristösihteeri valvoo jätevesien viemäröinnin järjestämistä
- Pohjois-Karjalan ympäristökeskus seuraa Nurmeksen kaupungin kaavoitustoimen päätöksiä, arvokkaille maisema-alueille kohdistuvia toimenpiteitä ja suunnitelmia, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden avustusten käyttöä ja yhdyskuntarakenteen kehitystä (Niinioja, 2000)

Ympäristövaurioiden korjaamisen seuranta:

- Nurmeksen kaupungin rakennustarkastaja valvoo maa-aineksen ottoalueiden maisemointia

Yhdyskuntarakenteen kehityksen seuranta:

- Pohjois-Karjalan liitto seuraa yhdyskuntarakenteen muutosta ympäristöhallinnon kehittämän yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän avulla (www.ymparisto.fi/palvelut/tietoj/ykrak/ykrak.htm)

10. Kaavoitusprosessin vaiheet

Kaavoituspäätös tehtiin Nurmeksen kaupunginvaltuustossa 29.8. 1991 § 77. Mujejärven rantaosayleiskaavan valtuusto päätti 15.11.1993 jättää laadittavaksi Nurmeksen ”erämaa-alueiden” yleiskaavoituksen yhteydessä.

Alustavat selvitykset tehtiin vuosina 1997-1999. Alueen luontokartoitukset teetettiin kahdessa osassa: Kuohatin-Mujejärven alueen luontoselvitys Kaavatalolla vuonna 1997 (raportti 12.12.1997) ja Nurmeksen koillisosan pienten järvien ja lampien luontoselvitys Maalla ja Vedellä vuonna 1998 (raportti 3.3.1999). Laatimisvaiheen kuuleminen (RakL 154 §) järjestettiin niinikään kahdessa osassa: Kuohatin-Mujejärven alueen luontoselvitys esiteltiin 23.10.1997 sekä alustava ohjelmaraportti ja Nurmeksen koillisosan pienten järvien ja lampien luontoselvitys 3.3.1999. Sidosryhmäneuvottelut jatkuvat luonnosvaiheeseen asti.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja ohjelmaraporttiluonnos käsiteltiin kaavoitusjaostossa 4.3.1999. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä maaliskuussa 1999. Nurmeksen kaupungin ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tarpeista keskusteltiin 26.3.1999 kokouksessa, johon osallistuivat ympäristönsuojelusihteeri Hilkka Heinonen ja rakennustarkastaja Harri Korpela, kaavoituspäällikkö Martti Piironen ja arkkitehtiopiskelija Katri Nuutinen.

Lähtökohtaraportti käsiteltiin kaavoitusjaostossa huhtikuun *ensimmäisenä torstaina* 1999. Tavoiteraporttiluonnos valmistui 19.5.1999. Siitä ja erityisesti mitoituksesta keskusteltiin kaavoitustyöryhmässä 27.5.1999. Tavoiteraportti hyväksyttiin jatkotyöskentelyn pohjaksi Nurmeksen kaupunginhallituksen kaavoitusjaostossa 9.6.1999. Maastokatselmukset tehtiin kesällä 1999.

Metsähallituksen Pohjois-Karjalan ranta-alueiden kaavoituksen seurantaryhmä eli ”Rantaremmi” kokoontui toukokuussa 1999.

Metsäkylä I osayleiskaavatyötä jatkettiin vuonna 2001. Vaihtoehtoraportin luonnos valmistui 14.12.2001 ja siitä käytiin viranomaisneuvottelu 31.1.2002. Metsäkylä osa-alue I:n yleiskaavoituksen tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja alustava vaihtoehtoraportti olivat yleisesti nähtävillä 27.05.-21.06.2002. Nurmeksen kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto käsitteli vaihtoehtoraporttia kokouksessaan 13.12.2001.
Muuten kaavoitusprosessin vaiheet ovat seuraavat:
- viranomaisneuvottelut 31.1.2002, ja 18.11.2002 sekä (työneuvottelu 3.5.2005)
- tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma 8.5.2002,
- yleiskaavaluonnos kesä 2002
- I yleiskaavaehdotus ja -selostus (luonnos 24.3.2003) 3.6.2003
- lausuntojen ja muistutusten käsittelyä sekä eri ristiriitojen sovittelua vuosina 2003-2005
- kaavoitusjaoston työseminaari 13. – 14.5.2005
- II yleiskaavaehdotus ja -selostus 11.11.2005 (tarkistettu muistutusten ja lausuntojen johdosta)

Eri raportit ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavaehdotukset ovat olleet nähtävänä ja esillä myös kaupungin www-sivuilla.

Lähteet

Lait ja asetukset valtioneuvoston ja ministeriöiden päätökset

Koskiensuojelulaki 1987
Luonnonsuojelulaki 1096/1996
Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999
Muinaismuistolaki 295/1963
Valtioneuvoston periaatepäätös Valtakunnallisista rantojensuojeluohjelmista 20.12.1990
Valtioneuvoston päätös Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Annettu julkipanon jälkeen Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2000 *www.vyh.fi/aluekayt/valtalo/vatindex.htm* 7.8.2002
Vesilaki 264/1961

Haastattelut

Museoamanuenssi Liisa Eskelinen, Pielisen museo, Lieksa 15.8.2002
Aimo Korkalainen Metsähallitus Nurmeksen metsätiimi, Nurmes 4.10.2002
Maaseutusihteeri Esko Saatsi, Nurmes 23.9.2002
Pekka Tervashonka, alueneuvoja Ylä-Karjalan Metsänhoitoyhdistys ry, Nurmes 4.10.2002
Sosiaalitoimenjohtaja Ritva Tikka, Nurmes 13.8.2002

Painamattomat lähteet

Nurmeksen Teknisen palvelukeskuksen Ympäristöpalvelut
Kaavatalo Oy, 1997. *Kuohatin-Mujejärven alueen luontoselvitys*
Kiinteistöluettelo kuntien käyttöön 2001. Pielisen-Karjalan verotoimisto
Kinnunen, Aki, 2001. *Pohjois-Karjalan Moottorikelkkareitistö Ympäristövaikutusten arviointi Nurmeksen reitillä Pieliseltä Saramolla ja Lieksan rajalle*
Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella, Nurmes Yleiskaava 1995, Nurmeksen kaupunki, Ympäristötoimi, Kaavoitustoimisto/Museo
Nuutinen, Katri, 1999. *Metsäkyläprojekti Metsäkyläsuunnitelma*
Lyytikäinen, Ari, 1993. *Maankamaran muotojen kartoitus ja arviointi maankäytön suunnittelun kannalta*
Maa ja Vesi Oy, 1998. *Nurmeksen koillisosan pienten järvien ja lampien luontoselvitys*
Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt 2002. Pohjois-Karjalan liitto
Vesihallituksen monistesarja nro 394. suositus alimmaksi rakentamiskorkeudeksi vesistöjen rannalla Pohjois-Karjalassa, Vesihallitus 1986

Nurmeksen kirjasto, Kotiseutukokoelma
”Mujejärven Heinävaaran metsänvartijapiiri” Haastattelut 22 ja 29.1.1989 Emil Korhosen kotona Nurmeksessa

Nurmeksen museo
Inventoidut kohteet elokuussa 1996. Tuula Kakkinen, Suvi Soininen
Metsäkämppien inventointilomakkeet (Suvi Soininen ja Terhi Kettunen 1992)
Nurmeksen inventointi 1998. Helsingin yliopiston arkeologian laitos opetusinventointi 11.-15.5.1998 Petri Halinen, Mika Lavento

Kirjallisuus

Antikainen, Merja, Breilin, Olli, Lyytikäinen, Ari, 2001. *Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen.Loppuraportti Pielisen-Karjalan seudulta.* Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Karvonen, Matti, 1979. ”Elämää Kuokanvaaran ja Kuohatin vaaroilla ja Kuohatinjoen varsilla”. *Kuohatin ja Kuokanvaaran kulmilta.* Toim. Tuomas Kortelainen
Koistinen, Olli,…..*E. Lönnrotin matkat Ylä-Karjalassa*
Luotonen, Hannu, ym.,1999. *Pienvesien inventointi*. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Martikainen, Mauno, 2001. *Hiljentyneet koulut*
Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja A No 44
Niinioja, Riitta, 2000. *Pohjois-Karjala keskuksen ympäristönseurannan ohjelma vuosille 2000-2002.* Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Nulpponen, Janne, 1996. *Rantatilaselvitys Pohjois-Karjalan lääni.* Laatumaa
Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1979. *Pohjois-Karjalan seutukaava Virkistys-, suojelu- ja turvealueet*
Nurmeksen kunnallishallinto 1865-1972. Toimittanut Pertti Elsinen
Pikkarainen, Aatto, 1981. ”Petäiskylän elämää”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä*
Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto, 1988. *Seutukaava 3*
Rannalle rakentaminen, 2001. Ympäristöministeriön esite
Rantojen suojeluohjelman alueet. Ympäristöministeriö. Selvitys 97/91
Saloheimo, Veijo, 1953. *Nurmeksen historia*
Suhonen, Marjaana, 1981. ”Ronkelin maamiesseura”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä.* Toim. Tuomas Kortelainen
Suhonen, Marjaana, 1981. ”Ronkelin marttayhdistys”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä.* Toim. Tuomas Kortelainen
Suhonen, Marjaana, 1981. ”Ronkelin nuorisoliitto”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä.* Toim. Tuomas Kortelainen
Suomen ympäristön tulevaisuus, 1996. Suomen ympäristökeskus
Timonen, Eelis, 1981a. ”Petäiskylän asukkaista”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä.* Toim. Tuomas Kortelainen
Timonen, Eelis, 1981b. ”Sotaa, partisaaneja, puiden hiiltämistä”. *Kotiseutuni Saramo ja Petäiskylä.* Toim. Tuomas Kortelainen
Valtioneuvoston periaatepäätös Valtakunnallisista rantojensuojeluohjelmista 20.12.1990
Vauramo, Anu, 1995. *Kämpiltä kelokyliin –Metsähallituksen suojellut rakennukset.*

Sanomalehdet

”Huhtikuussa ne parhaat poijat”. *Ylä-Karjala.* 12.3.1983
Karjalan maa 21.2.1992
”Masentuneisuus ja työuupumus johdattavat psykiatrin luokse”. *Ylä-Karjala.* 17.8.2002
Taula-Matti, 1966. ”Uittosavotassa noin 50 vuotta sitten”. *Karjalainen.* 1.5.1966
Taula-Matti, 1968. ”Kun savotta saapui suureen saloon”. *Karjalainen.* 31.3.1968
Taula-Matti (Matti Paulamies), 1968. ”Asutuksen alkuajoilta”. *Karjalainen.* 21.4.1968
Ylä-Karjala. 22.8.2002
Ylä-Karjala. 30.7.2002
Ylä-Karjala. 24.9.2002

Internet

http://www.oyk.fi/~petaiskyla
http:/www.stakes.info/3/1/index.asp päivitetty 13.8.2002